

ЗАБАВАНИК

ОСТАВИТЕ
НАС НЕГДЕ У
ОРБИТИ ДА СЕ
НЕ ИЗЛАЖЕТЕ
ОПАСНОСТИ-
МА!

ДИКАНЕ,
МОРАМ ВИ-
ДЕТИ ТА БИКА
КОЈА СЕ ХВАЛЕ
ДА ЋЕ **УСРЕКИТИ**
НАШУ ПЛА-
НЕТУ!

БОЛЈЕ ЈЕ
ДА ВЕСНА ИДЕ
СА НАМА ЈЕР
ИМА ВЕЛИКО
ИСКУСТВО СА
ВАНЗЕМАЉСКИМ
ИНТЕЛИГЕНЦИ-
ЈАМА!

СВУДА ПОБИ
КУБИ ДОБИ!

ДРУГЕ ИСТИЧУ,
А МЕНЕ, РОБОТА
ЖИКУ, УВЕК ЗА-
ПОСТАВЉАЈУ! СРЕКОМ,
НАЛАЗИМ УТЕХУ
У МУЗИЦИ!

ДОГАЂАЈИ
ИЗ ДАЛЕКЕ
БУДУЋНОСТИ

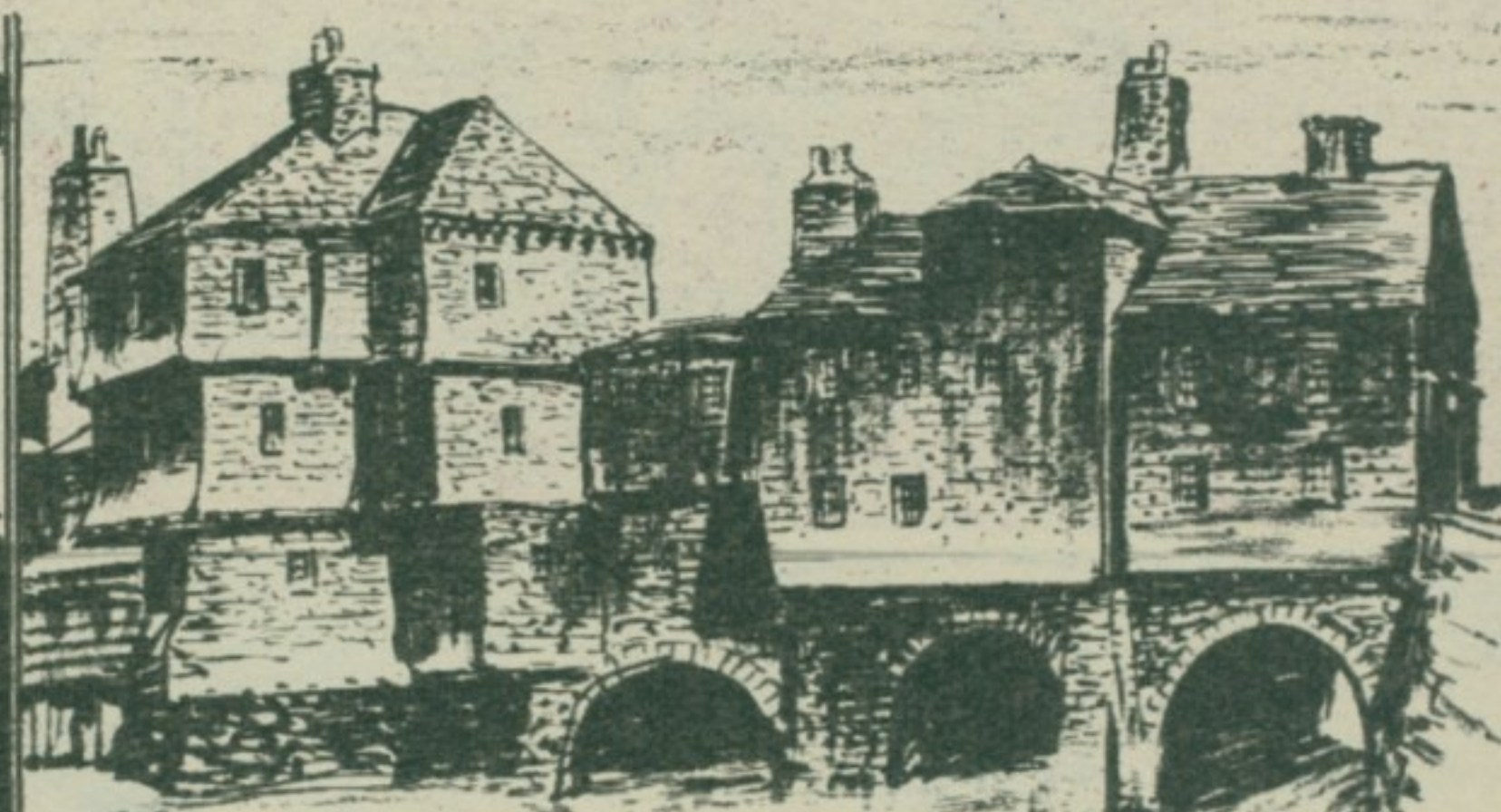
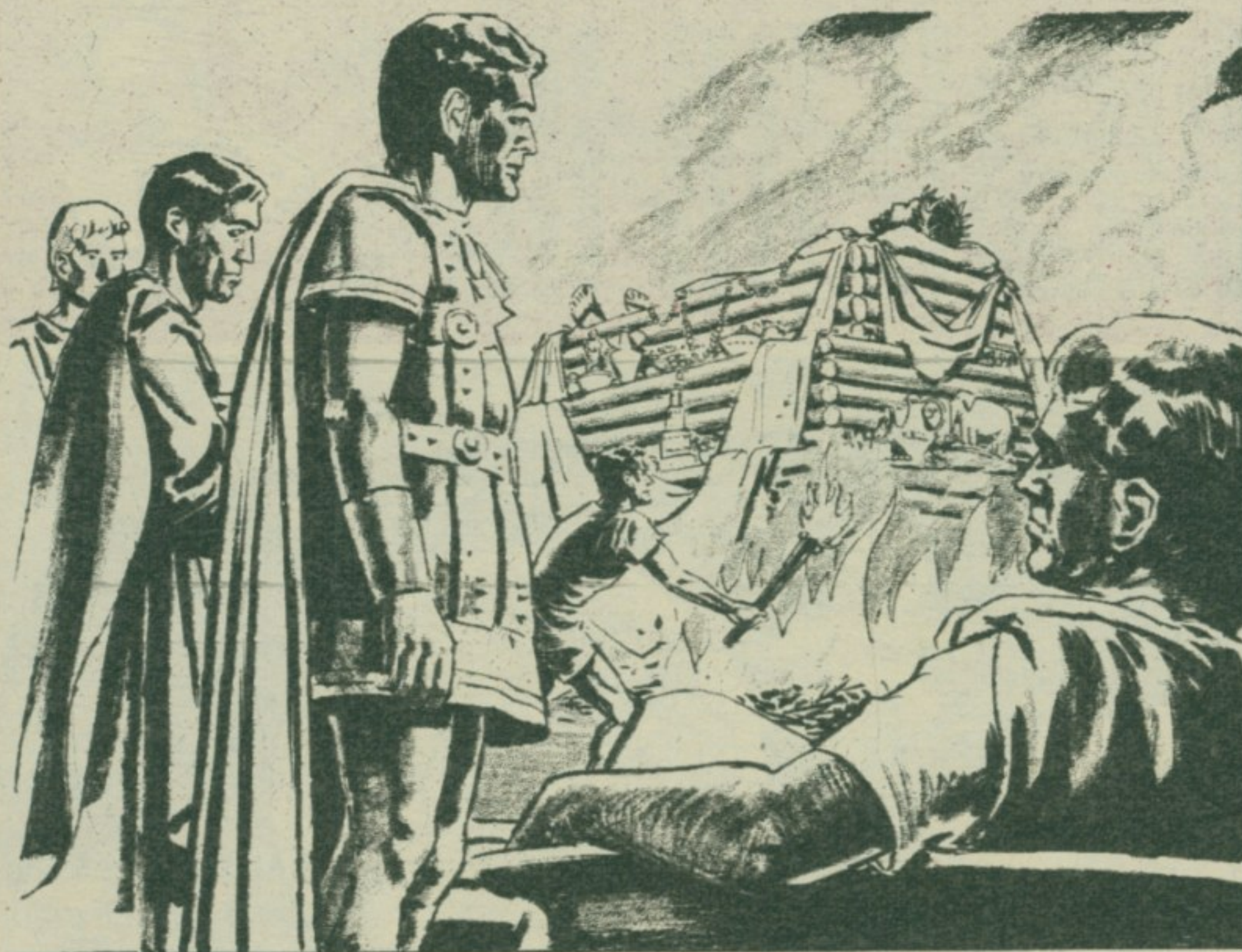
ДИКАН И ПРЕТЊА СА ОРИОНА

НА 18. СТРАНИ

Фирма

Веровали или не!

МОСТ НА РЕЦИ ЕЛОРН

У ФРАНЦУСКОЈ, ПОДУПИРУ ДВА РЕДА
КУЋА КОЈЕ СУ НАСТАЊЕНЕ ВЕЋ
450 ГОДИНА.

НАЈСКУПЉА КРЕМАЦИЈА НА СВЕТУ

ОБАВЉЕНА ЈЕ ЈОШ 323 ПРЕ НАШЕ ЕРЕ КАДА ЈЕ
КРЕМИРАН НАЈБОЉИ ПРИЈАТЕЉ И ЗАПОВЕДНИК КОЈИЦЕ
АЛЕКСАНДРА ВЕЛИКОГ ХЕФЕСТИОН. НА ЛОМАЧИ СУ СУ ПОРЕД
МРТВОГ ТЕЛА НАШЛЕ ЗЛАТНЕ ПОЛУПЕ, ДРАГО КАМЕЊЕ,
СЛОНОВА КОСТ, РЕТКИ ЗАЧИНИ И СКУПОЦЕНЕ ТКАНИНЕ.
АЛЕКСАНДАР ЈЕ ПРОГЛАСИО ХЕФЕСТИОНА ХЕРОЈЕМ.

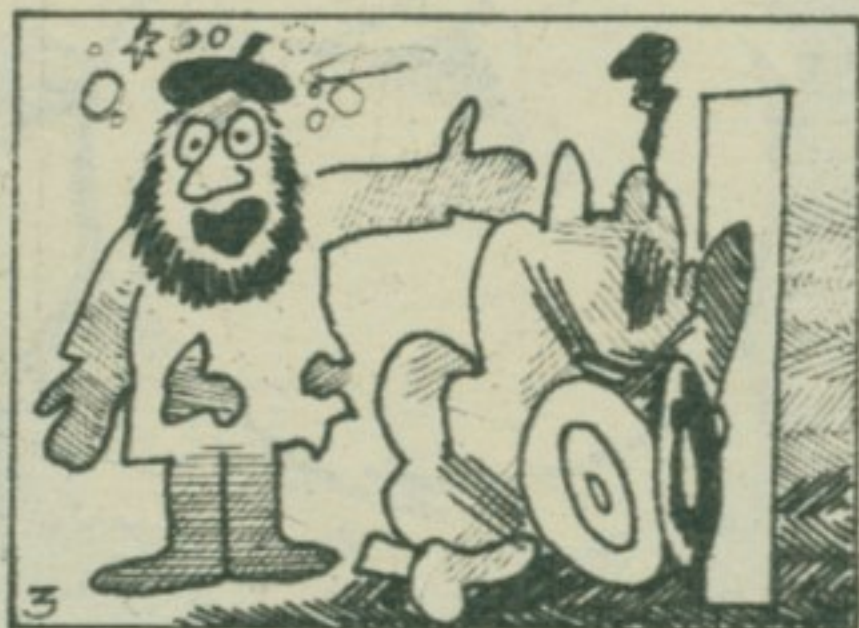

ЦРНИ ГЛОГ

КОЈИ РАСТЕ У ГРАДИЊУ
БРА (ИТАЛИЈА)
630 ГОДИНА РЕДОВНО
ЦВЕТА ЗИМИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● амерички милионери ће
бити искључени из клуба „Ти-
фани“ у Њујорку јер нису до-
вољно богати. Бил Серџо, осни-
вач овог клуба за супербогате,
каже да су милионери због
инфлације постали средња
класа. У његов клуб ће одсад
моћи да долазе само милијар-
тери.

●●● један уметник из Ми-
лана који се само представља
именом Цезар слупао је потпу-
но нов „форд капри“ тако што
је намерно ударио у један ме-
тални блок дугачак два и ши-
рок пола метра и оставио га да
тако стоји. Он је ово своје „у-
метничко дело“ назвао „Свет у
коме живимо“.

●●● у аустријском граду А-
делејд студент Скот Гилмен
дошао је на идеју да буде
„догситер“, то јест, да уз добру
надокнаду чува псе онима који
своје љубимце не могу да по-
веду на пут. Гилменов телефон
сада звони нон-стоп и не може
ни да одговори на све позиве.
Гилмен чува псе и на неколико
часова онима који би да скок-
ну до града а немају срца да
свог љубимца оставе самог код
куће.

●●● породичне свађе нај-
чешће избијају недељом пре
подне, тврди француски лекар
Марсел Брушамп из Лиона, за-
то што тада мењамо време
исхране. Доручак се служи
много касније него радним да-
ном и најчешће га једемо с но-
гу. То изазива нервозу у нама
и отуд препирке с укућанима и
због потпуно безначајних ства-
ри.

●●● ниво мора и океана
расте милиметар и по годишње,
а за последњих педесет година
повећао се готово десет центи-
метара, тврди совјетски науч-
ник Рудолф Клиге. Он сматра
да је главни снабдевач мора и
океана водом лед с Арктика
који се топи и годишње их у-
већа за 250 кубних километара.

●●● научник Лео Хики из
Вашингтона тврди да диносау-
руси нису изумрли услед неке
изненадне катастрофе како се
сматра. По њему, ове животиње
су нестале са наше планете
због промена у флори и фауни
и временским приликама које
су настале као резултат хла-
ђења Земље. Хики је ову своју
теорију изградио проучавајући
биљке.

СУСРЕТ СЛАВНИХ С ОНИМА КОЈИ ЋЕ ТО ТЕК ПОСТАТИ

Једно чувено миловање по глави ноје доноси срећу свечано се преноси с генерације на генерацију, а тренутно је у властништву Еми Валас ноја неће изневерити традицију.

Први председник Сједињених Америчких Држава Џорџ Вашингтон (1732—1799) чунао је по једној радњи на Бродвеју, када га је са улице приметио слуга породице Ирвинг који је туд пролазио са шестогодишњим Вашингтоном Ирвингом. Слуга је увукао малишана у радњу, представио га „Оцу земље“, како су називали председника Вашингтона, и рекао му да је дечак по њему добио име. Џорџ Ва-

сеј о Платону и однео га старом породичном пријатељу Ралфу Валду Емерсону (1803—1882), истакнутом песнику и есејисти и познатом борцу против ропства у Америци, да чује његово мишљење. Велики есејиста, коме је тада било педесет и седам година, прочитао је свих петнаест страница и будућем Харвардском професору и судији Врховног суда дао следећи савет: „Дечко, кад пуцаш у краља, мораш га и убити!“ Ово је Холмсу било сасвим довољно — исцепао је есеј и бацао га у кош.

Мајмунско печење за вечеру

Године 1868. у француском месту Етрта осамнаестогодишњи Ги

је погледао малишана и рекао му: „Пожељећу ти нешто необично, а то је да никад не постанеш председник Сједињених Америчких Држава!“ Живот је хтео другачије и Франклин Делано Рузвелт је постао тридесет и први председник све земље.

Свако мора да плати

Док је боравио као гост предавач на Универзитету Станфорд у Пало Алту у Калифорнији, тада бивши двадесет трећи председник Сједињених Америчких Држава Бенџамин Харисон (1833—1901), очекивано је упao на студентску утакмицу безбола, заборавивши да кући улазницу за двадесет пет центи. То је приметио деветнае-

је да пише, објавио је неколико бестселера и двапут добио Пулицерову награду.

Поезија прва, царина друга

Двадесет петом америчком председнику Теодору Рузвелту (1858—1919), веома се допала збирка песама „Деца ноћи“, објављена 1903. године. На корицама је прочитао потпуно непознато име: Едвин Арлингтон Робинсон. Распитао се за песника и сазнао да се издржава на све могуће начине, чак и као радник на изградњи подземне железнице. Председник га је позвао и понудио му место чиновника у њујоршкој царинарници с напоменом: „Очекујем да вам поезија буде на првом, а ца-

КАД ПУЦАШ У КРАЉА МОРАШ ГА И УБИТИ

шингтон Ирвинг, (1783—1859) постао је писац и дипломата и један од првих америчких књижевника који су се прославили у целом свету. Ирвинг је пред саму смрт довршио биографију Џорџа Вашингтона. Оно чувено миловање по глави сачувано је као амаџија и преноси се с генерације на генерацију све до данас. Вашингтон Ирвинг га је „пренео“ свом издавачу Џорџу Патнему, овај га је дао младом Алену Невинсу, будућем историчару и добитнику Пулицерове награде. Много година касније на једном интимном скупу у кући књижевника Ирвинга Валаса Невинс је историјско миловање пренео на десетогодишњу Еми Валас уз речи: „Еми, милујем те по глави у име Џорџа Вашингтона!“ Еми, која је после тога недељама одбијала да опере косу, намерава да настави традицију и пренесе миловање на неког другог.

Есеј бачен у нош

Док је био студент на чувеном Харвардском универзитету у Бостону, Оливер Вендел Холмс Млађи (1841—1935), син америчког песника истог имена, написао је на петнаест страница критички е-

сеј о Платону и однео га старом породичном пријатељу Ралфу Валду Емерсону (1803—1882), истакнутом песнику и есејисти и познатом борцу против ропства у Америци, да чује његово мишљење. Велики есејиста, коме је тада било педесет и седам година, прочитао је свих петнаест страница и будућем Харвардском професору и судији Врховног суда дао следећи савет: „Дечко, кад пуцаш у краља, мораш га и убити!“ Ово је Холмсу било сасвим довољно — исцепао је есеј и бацао га у кош.

Желим ти да не постанеш председник!

За време посете главном граду Сједињених Америчких Држава Вашингтону 1887. родитељи су петогодишњег Франклина Делана Рузвелта (1882—1945), одвели до Беле куће да види двадесет другог председника САД Гровера Кливленда (1837—1908) Кливленд

стогодишњи Харбер Хувер (1895—), менаџер домаће екипе, касније правник и дугогодишњи директор Федералног истражног бироа ФБИ, пришао је високом госту и најучтивije га замолио да плати. Харисон се лупио по челу и извадио двадесет пет центи.

Чим су чули реч роман

Амерички војник, дипломата, правник, гувернер територије Новог Мексика и министар Лу Валас (1827—1905), много познатији као писац и аутор књиге „Бен Хур“, посетио је десет година пре смрти родни Индијанополис и том приликом упознао двадесет шестогодишњег Бута Таркингтона који четири године после објављивања своје прве књиге никако није могао да нађе издавача за другу. „Штампање моје прве књиге уништило ми је адвокатску каријеру“, рекао је Валас Таркингтону у виду индиректног савета да се мане писања. „Чим су фармери и сеоски трговци чули реч роман, нико ми више није отворио врата канцеларије, као да сам се на суду појавио у одећи циркусског клоуна.“ Бут Таркингтон (1869—1946), ипак није послушао добронамерно упозорење, наставио

рина на другом месту.“ Тако је Робинсон (1869—1935), проживео четири спокојне године настављајући да пише. Славу је ипак стекао прилично касно, тек 1916. године. Трипут је добио Пулицерову награду за дела: „Сабране песме“, „Човек који је умро двапут“ и „Тристрам“.

Погрешно предзнање

Пошто је пар година радио као правни саветник код Харвија Фајерстона (1868—1938), најкрупнијег магната индустрије гума и интимног пријатеља Хенрија Форда и Томаса Едисона, двадесет деветогодишњи Вендел Вилки одлучио је да отвори приватну праксу. На разговору му је Фајерстон отворено рекао: „Допадаш ми се, али не верујем да ћеш богзна шта постићи“. „Због чега?“, упитао је млади. „Зато што си демократа, а ниједан демократа не може далеко да стигне.“ Деветнаест година касније Вилки (1892—1944) борио се за место председника Сједињених Америчких Држава — као републикански кандидат! — и изгубио од демократа Франклина Делана Рузвелта.

РОЂЕНДАН
МИКИ
МАУСА

НАЈСЛАВНИЈИ МИШ НА СВЕТУ

ЈЕДИНА ФИЛМСКА ЗВЕЗДА ОД ПАПИРА ДОБИТНИК „ОСКАРА“ — НАГРАДЕ КОЈА ЈЕ ИЗМАКЛА ОРСОНУ ВЕЛСУ, ХЕНРИ ФОНДИ, ШИРЛИ МЕНЛЕЈН. НА БРОЈ ПИСАМА КОЈА ЈЕ ПРИМАО ЗЕЛЕНЕЛИ СУ ОД ЉУБОМОРЕ И ЈЕДА БЕТ ДЕВИС И КЛЕРК ГЕБЛ.

У Португалу, Бразилу, Анголи и Мозамбику он је Ratinho; Јапану Miki Hiri; у Италији: Torolino; у земљама енглеског говорног подручја: Mickey Mouse, онако како га је и назвао његов отац Волт Дизни; пре рата су га, најпре у Београду крстили Мика Миш (а тако је било и име једног популарног стрипованог листа); за Французе он је Michel Souris; међу људима који прате Микијеве авантуре и лакрдије на шпанском језику познат је као: Miguel Ratoncito и El Raton Miguelito; у разним деловима света знају га још по имену: Michimas, Miki Kuchi, Camondongo Mickey, Musse Pigg, Mikke Mus, Мишната Мики и тако даље. Али, кренимо из почетка.

Нано је рођен

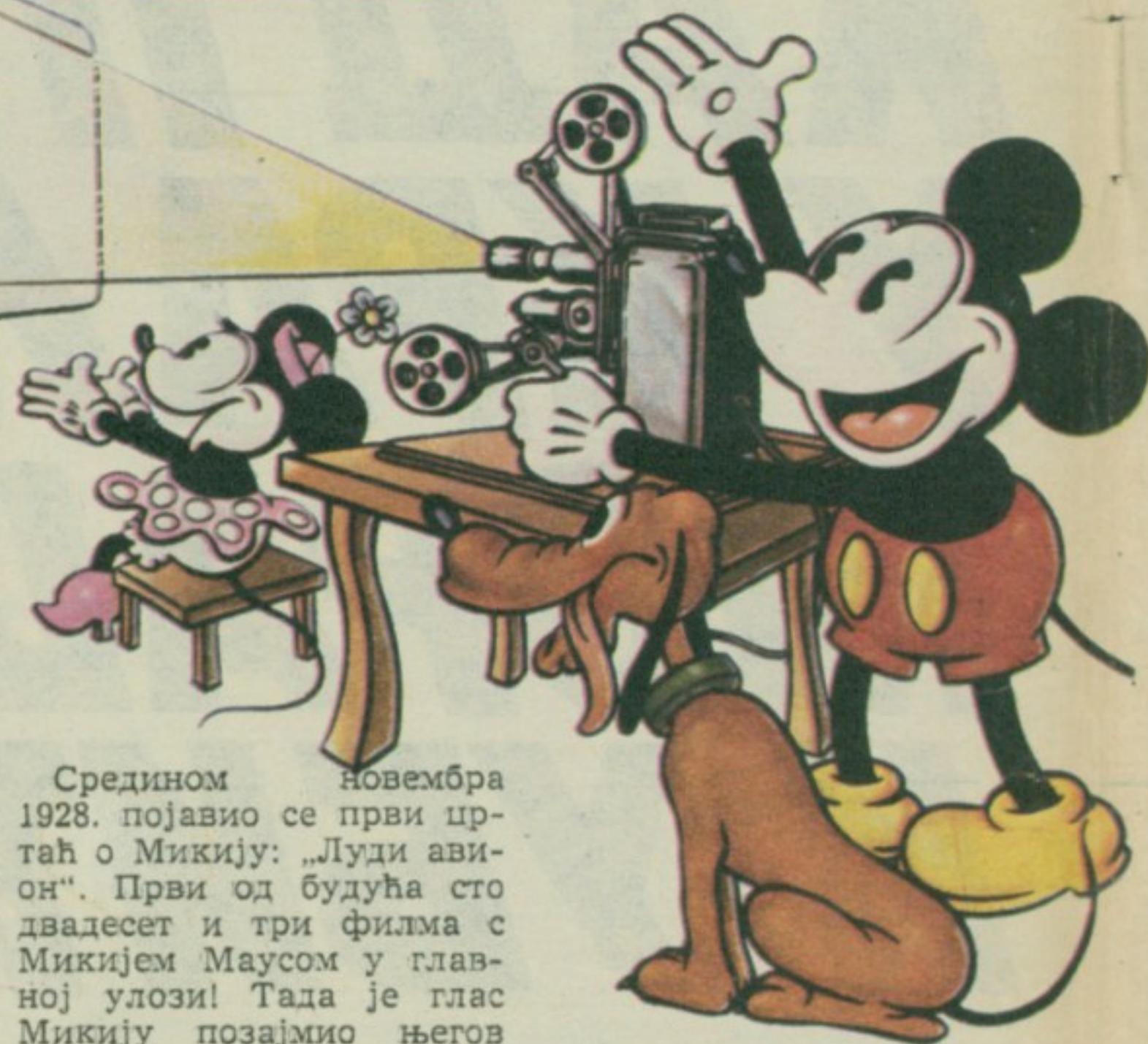
Прича о његовом постанку прерасла је у легенду, а исприповедао је (а ко би други?), још давно, Волт Дисни. И премда је тај славни уметник уверљиво казивао своју најлепшу животну бајку, неким који је знају она је, ту и тамо, личила на зашећерену холивудску лимунаду с лукаво смишљеном намером да разнежи и разгали људе. И она је попут свих срцепарајућих америчких биографија створена по провереном клишеу: гладни сиромашак

који се, вођен маштовитим духом и сретном звездом, претворио у милионера.

Волт Дизни, или с правим именом Valter Elias Disney, дошао је на свет у првој години двадесетог столећа: 1901. у Чикагу. Дед му је био немачког порекла. Како говоре његови вршњаци с којима је растао, детињство је је провео у сиромаштву. Пред крај првог светског рата јавио се као добровољац, отпловио у Европу и био возач болничких кола. Из беде није испливао ни кад се вратио из војске и почео да студира. У дозлабога уској собици, лети паклено врућој, мање сит, а чешће гладан, учио је за испите. Бољи су му дани сванули кад је уновчио свој цртачки таленат те је најпре обликовао плакате и новинске рекламе да би се потом обрео у цртаном филму. Дизнијева прва творевина: Зеџ Освалд пожњео је запа-

жен успех у биоскопима и млади је студент могао задовољно рећи да је погодио у мету. Сада је постао колико-толико и мућан и колико-толико познат. И онда се једног дана, године двадесет осме, појавио Мики Маус. Волт Дизни је небројено пута говорио о том, за њега фантастичном, догађају:

— Добро памтим: путовао сам из Лос Анђелеса за Њујорк на састанак с банкарима од којих сам пошао да затражим зајам за своје цртане филмове. Вожња траје више дана и у возу сам имао времена напретек да размишљам о послу. Све ме више притискало то што су ми се идеје са Зеџом Освалдом истањиле, знао сам да се све више окрећем укрруг, да се понављам... Требало је понудити нешто ново и свеже и послодавцима и гледаоцима. Али шта? У мислима сам се вратио гладним студентским данима кад је мој најчешћи оброк био хлеб и сир. Једне вечери на мој се сто посут мрвицама попео бојажљиви мишић и почео да их грицка. Гледао ме уплашено, а ја сам га притајивши се пуштао да једе. Знао сам што је глад. Његова ми се љушчица допала отпрве и нисам га отерао... Идуће вечери миш је опет дошао. С временом се мој мајушњи сустанар толико одомаћио да је, без бојазни, натенане вечерао са мном. Навикао сам на миша тако да ми је било криво ако се не би појавио у уобичајено време... У возу који је хитао к америчкој источној обали вратио сам у сећање свог миша. Узео сам оловку и почео да цртам по сећању... Мало-помало и моја одлука да створим новог цртаног јунака постајала је све јача...

Средином новембра 1928. појавио се први цртач о Микију: „Људи авион“. Први од будућа сто двадесет и три филма с Микијем Маусом у главној улози! Тада је глас Микију позајмио његов отац Волт Дизни и то је чинио у идућих деветнаест година, све до 1947. кад је тај задатак препустио једном професионалном глумцу.

Највише га волим!

Од свога доласка у свет Мики Маус је заблестао и одмах се наметнуо као храбар, доброћудан, праведан и шармантан веселак. И деца, али ништа мање од њих и одрасли, прихватили су га као јединицу за мерење оптимизма.

То се одразило и на другачији начин. Мада личност из маште М. М. је и најчувенијим филмским суперзвездама набио комплекс. Расле су им зазубице зато што их је засенио и милионске масе њихових дотадашњих обожаватеља одвукао на своју страну славе. Једно време је тај цртани идол добијао више писама и од једне Бет Девис или чак од Клерка Гебла!

Његов стваралац и

власник Волт Дизни постао је и до данас остао ненадмашан светски рекордер по броју примљених Оскара — највећих награда за делатност на филму које сваке године дели Америчка филмска академија. За тридесет тих трофеја које је добио за своје цртане филмове, Дизни, како је у више наврата нагласио, највише има да захвали Микију, свом првом миљенику. Иако није лепо, а ни васпитно, да родитељи праве разлике међу децом, Дизни се, а да и не трепне, јавно изјашњавао да му је Мики дражи од свих симпатикуса и антипатикуса које је створио. На једној страни: Паја Патак, Шиља, Плутон, Хијавата, Думбо, Белка, Хорације и многи други, а на другој неваљалци као што су: Хроми Даба, Капетан Кука, Вук (који прогони три прасега), Снежанина маћеха и њима слични. Често су Дизнијеви биографи извлачили једну његову реченицу:

— Микија Мауса више

волим од било које жене коју сам икад срео!

На крају крајева у дугој, плодној и уносној каријери промућурнога Волта Дизнија — Мики Маус се показао као први и једини неживи глумац у историји филма коме је уручен — Оскар. А тако нешто, рецимо, никад није пошло за руком величинама као што су Кери Грант, Орсон Велс, Ширли Меклејн, Едвард Г. Робинсон, Џејмс Мејсон, Кирк Даглас, Ричард Бартон, Натали Вуд, Барбара Стенвик, Хенри Фонда, Пол Њумен и други из реда врних и јединствених глумаца.

Свој часни тренутак у очима слободољубивог човечанства Мики доживљава у време појаве злогласног немачког филера Адолфа Хитлера. Због изразито антифашистичког става који је испољавао у својим стрипованим догодовиштинама, Мики и дружина стављени су на индекс и мрачне 1933. службено забрањени у Немачкој! Мики се тамо није смео појавити ни у новинама, а још мање у биоскопима пуних дванаест година, све до коначног краха нацизма 1945. После Хитлера је исти потез повукао и његов италијански истомисленик дуче Бенито Мусолини. И по Мусолинију Дизнијев мишић био је опасан по фашистички поредак и, на жалост деце, неопозиво најурун с Апенинског полуострва.

Најцрњи тренутак кога се кротки миш, замишљен као честит, радичан и постојан у својим уверењима, зацело и данас стиди и поцрвени кад се неко дотакне тога делића његова бурног живота. Догодио се после рата. Стао је на страну и уз бок реакционарног америчког председничког кандидата Барија Голдвотера који је у својој предизборној кампањи отворено позивао своје земљаке на рат против такозване „дрвене, комунистичке опасности“. Тада су се људи, који су волели часног Микија Мауса, тешили тиме да је тај весељак ипак само лутка на концу и послушни слуга у рукама оних који измишљају његове доживљаје и цртају их.

Било и не повратило се!

Жена у улози куме

Кад би говорио о Микију Волт Дизни није се радо сећао истине да његов први ас из менаџерије, којој припадају патак Паја, пас Шиља, крава Белка, коњ Хорације, циркуски пас одметник Плутон, медвед Хроми Даба и друге животиње с људским врлинама и мањим осим њега има још једног оца. Прва Дизнијева верзија његовог мишића у кратким

панталоницама и рукавицама са четири прста није освојила продуцента. Рекао је да му се лик није допао и — глатко га одбио. Због тога се цртач обратио своме сараднику Убу Иверксу који је после једномесечног рада и размишљања, уз сталне Дизнијеве савете, најзад створио Микија Мауса каквог и данас знамо. И док је касније Волт Дизни пливао у слави и по частима, Иверкс је заједно с Волтовим старијим братом Ројем радије уживао у пословним машинацијама оставши заувек ансниман.

Волт Дизни је, међутим, радо истицао да он није Микијев кум. Да је било по његовом, тај би се миш звао Мортимер. Али, то име се није свидело

лиона долара улаже у изградњу »Walt Disney Worlda« у Флориди.

Врло послован миш

Идејни зачетник »Disneyworlda« Волт Дизни није дочекао годину 1972. кад се на 43 квадратне миље забелело ново светско чудо и кад је свечано пресечена врпца Микијевог града. Умро је 15. децембра 1966. ожаљен у целом свету. Кад је црни голуб смрти стао на његово раме, у једноме листу било је записано:

— Смрт Волта Дизнија трајала је само секунду. А његови ликови који су остали — наставили су да живе.

сменски набраја Рицвеј да би предочио каква се моћна индустрија скрива иза Дизнијевих дела.

Да је Мики Маус чврста залога да ће уложени капитал бити обилно увећан, сведочи и то да су у »Disneyworldu« акционари: »General Electric Company«, »Coca Cola«, »Good-year«, RCA, »Eastern Airlines«, »Edison Electric«, »Coppertone« и друге и мултинационалне компаније.

Наоко неозбиљни Мики је и те како озбиљан кад је у питању обртање новца. Знао је да заради одмах чим се родио, а способност да намираше гомиле долара штогод је старији све га више служи.

И изван комплекса Диснијевог града, у месту

а размишљају да као држава у држави једном издају сопствене марке с Микијевом главом које би вределе баш као и оне што их издаје америчка ПТТ.

У склопу »Walt Disney Worlda« на једном од ТВ канала може се пратити програм који уређују и воде службеници Микија Мауса. Најчешће пуштају

Дизнијевој жени Лилијан и на њено упорно наговарање Мортимер је прекрштен у Микија.

Ни Нострадамус није могао предвидети да ће се само десет година после рођења Мики Маус претворити у једну од најимућнијих светских фаца. Под његовом заштитом, Дизни — који је својим филмовима, стриповима и осталим пословима згрнуо неизмерно богатство — улаже новац у стварање забавног центра Дизниленд (Дизнијева земља). Отворен је 1955. недалеко од Лос Анђелеса у Калифорнији. Како је посао отпрве блиставо кренуо, сличан град из маште створен је и у Јапану. Али, Дизнијева фирма не мирује: 700 ми-

Јер индустрија и даље производи стрипове, филмове и сликовнице с потписом Волт Дизни. Уосталом, још за живота, презапослени аутор није ни физички био у стању да види све што је у његово име написала и нацртала велика чета врних али непознатних писаца и цртача.

У бројним некролозима, рецимо, стајало је и то да је Мики Маус донео Дизнију и пет почасних доктората. Само лик Микија Мауса експлоатише се на више од пет хиљада производа:

— Годишње продамо само у »Disneyworldu« осам и по милиона врећица с кокицама, више од три милиона сладоледа, близу пет милиона пари хреновки... — бизни-

Лејх Буена Виста, осећа се магнетска привлачност Микија Мауса. У девет мамутских хотела, над којима лебди глава славног миша, тешко је, без претходне резервације, добити слободну собу. Они годишње раде попуњени са завидних 98 посто, мада су им цене, и за америчке појмове, врло папрене.

Уздуж и попреко су вештачка језера с плажама, стотине игралишта за тенис, терени за голф, трговине, локали, свратишта...

»Disneyworld« има посебну радио-станицу; излазе један месечни и један тромесечни лист и у њима се, уз огласе, објављују вести о активности свих органа тога града. Имају своју пошту,

филмове Дизнијеве продукције, епизоде из серије »Дизниленд«, а објављују и карактеристичне вести попут ове насумце изабране:

»Дизнијев тим посетио Совјетски Савез и Пољску због договора око изградње павиљона тих земаља, а у оквиру сталне светске изложбе у »Walt Disney Worldu«. У обе земље показали су живо занимање за нашу замисао.«

Наравно да америчка ТВ не може без реклама, па тако ни она из »Disneyworlda«. Најчешће су оне које позивају гледаоце да посете дивоте и красоте у забавном парку, да уђемо у стварну бајку из које ћемо се вратити срећнији.

П. Златар

Други
светски
рат:
ОСТРВО
КОЈЕ
НИЈЕ
ПАЛО

МАЛТЕШКИ

Вест је била тако важна да је двадесет четворогодишњи поручник британског Краљевског ваздухопловства (РАФ) Џорџ Бердиз одлучио да је истог часа прене-се генерал-лајтнанту сер Роберту Брук-Попаму иако се сер Роберт у том тренутку налазио на вечери коју је у његову част приредио гувернер Малте.

Напавши се у сали, Бердиз се одсечним корацима запутио право ка почасном госту, салутирао и рекао:

— Господине, Мусолини је управо објавио рат Великој Британији.

Двадесеторици високих британских официра који су се тог 10. јуна 1940. године затекли у дворцу Сан Антон у Валети значење поручниковог саопштења постало је истог часа јасно и страшно: само 60 миља одатле, на Сицилији, две стотине Мусолинијевих авиона стајало је у приправности, а РАФ у том тренутку није располагао ни једном једином ескадрилом за одбрану Малте! Острво је Мусолинијевим бомбардерима могло да супротстави само три „си гладијатора“, застареле двокрилце претратне производње које је РАФ позајмио од морнаричког ваздухопловства и којима су управљали добровољци без икаквог борбеног искуства.

Нико није изговорио ни реч. Уместо тога генерал-лајтнант упитао је Бердиза:

— Јесте ли вечерали, дечко?

— Не, господине.

— Онда седите. На празан стомак се не ратује.

Мислим да ће полетети...

Да није било капетана ескадриле Семија Мејнарда Малта не би имала ни та три „си гладијатора“. Све-стан колико је острво развијено, Мејнард се тврдо-главо борио да добије четири ескадриле „спитфајера“: тих 48 ловачких авиона био је по његовој оцени минимум који је Малта као кључна поморска и ваздухопловна база за британске операције на Блиском истоку заслуживала. Но, због опасности од тоталне немачке ваздушне блокаде Британских остр-

ва, РАФ једноставно није имао авионе за Малту.

На сву срећу, капетан Мејнард припадао је оној врсти људи који не одустају лако, а марта 1940. коначно му се указала прилика на коју је тако дуго чекао — сазнао је да су у збрци која је настала када је носач авиона „Глоријус“ навраћ-на-нос са Малте упућен ка Норвешкој у бази за хидроавионе у Калафрани остављени сандуци са осам „си гладијатора“ у деловима.

„Докопаћу их се по сваку цену“, промрмљао је Мејнард. Упркос чињеници да „си гладијатори“ свакако нису били оно што је имао на уму за одбрану Малте: биле су то застареле летелице, последњи двокрилци у саставу РАФ-а. О њиховим могућностима није смео ни да мисли. Са максималном брзином од 300 километара на час, ове старудије биле су 160 километара на час спорије од ловачких авиона којима су замењене!

Међутим, испоставило се да такве кави су, „си гладијаторе“ није хтео само Мејнард. Морнарица је тражила четири за себе. Мејнард је морао да се задовољи оним што му је остало: са три летелице за борбена дејства и једном за резерву.

Под руководством ваздухопловног официра Мика Колинса на једном од докова Калафране убрзо је почео рад који се није прекидао ни ноћу: дванаест механичара бацило се на посао да што пре одбрда делова поново састави авионе. Да ионако замршен задатак буде још тежи, не само да ниједан од дванаесторице механичара никада пре тога није радио на том типу летелица него неки од њих никада пре нису ни видели како „гладијатор“ изгледа...

Сналазили су се како су знали и умели. Корак по корак, одлучивали су како и где да прикаче крила за труп, учврсте ноге стајног трапа, наместе жичане подупираче крила, правилно разврстају густу мрежу жичица и каблова и уграде „бристол меркури“ мотор од 840 коњских снага.

Поразна вест

После два грозничава дана и две ноћи Колинс се, пошто је прегледао тек склопљене двокрилце, окренуо дванаесторици која је ћутке чекала да чује његов суд.

— Мислим да ће ове старудије ипак полетети — рекао је смећећи се.

Старудије су могле и могле да полете, али је претходно требало решити друго, подједнако важно питање: ко њима да управља? На Малти се у том тренутку налазило десетак пилота, али ниједан од њих никада није летео на „гладијаторима“ нити је прошао кроз обуку за пилоте-ловце. На ову „ситицу“ Мејнарда је подсетио поручник Бердиз.

— Нема друге, мораће да

Двадесет и
другог јуна
1940.
берлински
радио је
објавио:
италијанска
авијација сло-
мила је отпор
британских
снага у Валети!
Један
бомбардер упу-
ћен је ка острву
да сними
»доказне«
фотографије.
Ти снимци
никада нису
начињени...

науче. И то брзо — одговорио је Мејнард и додао: — Немам ништа против да ви будете један од њих.

Иако није звучало као наредба, Џорџ Бердиз знао је шта Мејнардово „немам ништа против“ значи: тог тренутка произведен је у пилота „си гладијатора“.

Испоставило се да Бердиз који као пилот хидроавиона није знао апсолутно ништа о управљању ловачким авионом није био у ништа гorem положају од остале шесторице добровољаца. Шта рећи на Џока Мартина који је именован за командира трочлане ескадриле „гладијатора“ а

последњих година бавио се искључиво административним пословима!

Недостатак искуства пилоти су више него надокнадили жарком жељом да оправдају указано поверење. Захваљујући томе сви су у изузетно кратком времену овладали својим летелицама, а када би их неко упитао шта мисле о „си гладијаторима“, сви до једнога поносно су одговарали да покретљивијих авиона од њихових старудија нема...

Онда, крајем априла, поразна вест: морнарица је тражила „гладијаторе“ назад, били су потребни у Александрији, у то време главној бази британске морнарице на Средоземљу.

Наређење је наређење: Колинс и његови механичари гутајући сузе расклопили су и спаковали авионе. Али, Мејнард се није лако предавао. Употребом је сву своју убеђивачку моћ да оне у морнарици увери да су Малти „гладијатори“ преко потребни. Успео је и Колинсовој групи је овога пута био потребан само дан и по да поново склопи „гладијаторе“.

Бердиз и његови другови доживели су прву битку 11. јуна 1940. у 6.49 изјутра, дан пошто је Мусолини објавио рат Француској и В. Британији. За собом су имали месец дана летачког искуства на „гладијаторима“.

Ватрено крштење

Десет италијанских бомбардера „савоја маркети 79“ појавило се над Валетом. „Гладијатори“ су им кренули у сусрет, али немоћ бранилаца била је очигледна. Малим ловачким авионима било је потребно толико времена да постигну жељену висину, да су Италијанци стигли да баце бомбе на луку и кренули натраг на Сицилију.

Пилоте су на писти чекали Мејнард и Џок Мартин. По изразу на њиховим лицима видело се да имају да им саопште нешто важно и непријатно. Идеја је била Џокова: „гладијатори“ би могли да се супротставе далеко бржим бомбардерима само уколико би успели да се, пре него што их нападну, попну на висину већу од њихове! Уколико би Бердиз и његови другови све време дежурали у кабинама уместо да тек на знак узбуне крену ка летелицама, уштедели би читав минут.

— За тај минут могли бисте да се попнете 600 метара више — таман до-

вољно за оно што планирамо — рекао је Мејнард.

Италијани су нападали само за видела. Дакле, требало је дежурати од пет изјутра до осам увече. Пилоти су знали шта то значи: њих седморица смењиваће се свака четири сата. Четири сата у кабини, изложени немилосрдним зрацима сунца...

Италијани, разуме се, нису поновили грешку: пошто су открили да Мал-

та има „гладијаторе“, у другом налету бомбардери су се појавили у пратњи тридесет ловачких авиона. У седам и двадесет пет увече, седм пут тога дана, нече над Малтом задрнело се од италијанских авиона — „старудије“ су им још одолевале и нападале. Јер, испоставило се да су Мејнард и Мартин били и те како у праву: уштеђени минут значао је много: сваки пут кад би се италијански авиони појавили над луком, „гладијатори“ би их већ чекали на висини већој од њихове. Тако су се, у једном тренутку, захваљујући овој предности, две „старудије“ прво

ГЛАДИЈАТОРИ

обрушиле, а затим са око двеста метара раздаљине, осуле паљбу која је непријатељске бомбардере натерала да ишчезну у правцу мора.

Пилот Вудз звани Тимбер био је потпуно сам када је угледао како му у сусрет лети пет бомбардера. Изложен жестокој непријатељској паљби, Вудз је ипак успео да им се приближи и да са даљине од 150 метара нанишани.

кружећи за длаку избегава пламене језичке непријатељског „ловца“. Онда је, најзад, Вудз дочекао своју шансу: „маки“ му се нашао на нишану... Вукући за собом реп црног дима непријатељски авион сурвао се у море. „Старудија“ је победила.

На крају тог првог дана погинула су 23 цивила и пет артиљераца, али је народ Малте ипак знао да

знао ни како ни где, тек сваке вечери су некако успели да нађу део који је требало заменити, отклоне оштећења, старудије поново оспособе за лет. Један „гладијатор“ закрпљен је тако лимом скинутим са неког старог брода, да би их убрзали, сва три авиона добила су додатне пропелере извучене из ко зна ког магацина, а када су мотори на два „гладијатора“ отказали, у њих су

брушили су се на њега са висине од шест хиљада метара: паљба са „гладијатора“ није престала све док, обавијен густим димом и у пламену, бомбардер није ишчезао у мору. Неколико тренутака касније на земљу су долетјала два падобранца, посада бомбардера. Први ратни заробљеници на Малти...

Следећег дана, нови заробљеник... Поручник Берџиз нападао је бомбар-

бројно надмоћнијим непријатељем трајала је седамнаест дана. Двадесет осмог уна на Малту су се спустила четири „харикена“, прво од појачања која су пилоти „си гладијатора“ убрзо добили.

Грешна обавештајне службе

Битка за Малту — тачније речено опсада овог острва — трајала је пуне три године, али Италијани никада нису успели да га освоје! Одустали су од својих планова тек пошто су за 36 месеци непрекидних бомбардовања и поморске блокаде изгубили 1252 авиона. Али, та херојска страница у историји Малте никада не би била исписана да није било пилота у тандркавим двокрилцима који су у данима када су били једини бранитељи острва пресрели 144 италијанска бомбардера, срушили пет и озбиљније оштетили још ко зна колико непријатељских авиона.

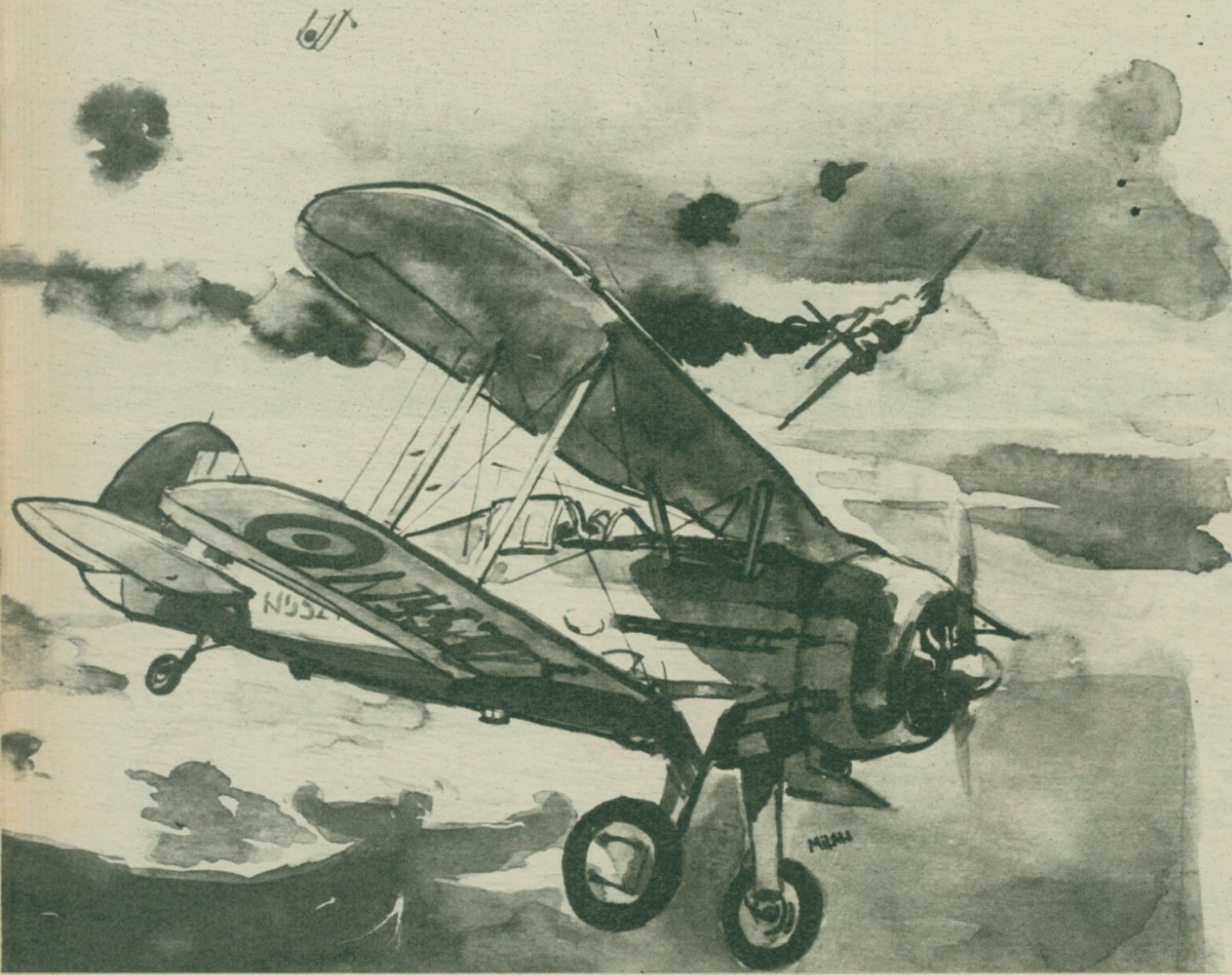
Но, можда је највећа заслуга седморице добровољаца РАФ-а у томе што је захваљујући њиховом отпору обавештајна служба поверовала да се на Малти налазе далеко моћније снаге него што их је она у тим првим данима рата заиста имала и што само због тога италијанска Висока команда није извршила инвазију острва у тренутку када је оно било тако рећи небрањено.

☆

Од седморице храбрих, рат су преживела само двојица: крилни командант Питер Хартли и поручник Џорџ Берџиз који је 1945. дочекао у чину пуковника авијације, одликован медаљом за храброст.

Сва три „си гладијатора“ уништена су или у борби или приликом бомбардовања, али су од остатака окупине септембра 1943. године механичари РАФ-а успели да склопе двокрилац који је на пригодној свечаности уручен народу Малте. Тај последњи „гладијатор“ налази се и данас у музеју у Валети.

М. И. 1

Рафали са „си гладијатора“ разбили су непријатељску формацију, али је Вудз још био далеко од победе. Док се пео навише, зачуо је иза себе митраљеску ватру. Обрушивши се у оштром углу налево, угледао је противника: један „маки 200“ пикирао је право на њега бљујући ватру...

Вудз је знао какве су му шансе „Маки 200“ био је неупоредиво бржи. Бржи, али не и покретљивији, помислио је Тимбер и почео да кружи како би избегао хише. Пуна три минута његови другови са земље без даха су гледали како мали двокрилац вртоглаво

није сам: бранили су и људи у „си гладијаторима“.

Први ратни заробљеници

„Чудо“ се понављало из дана у дан: иако су им авиони били густо изрешетани метцима и неколико пута толико оштећени да су морали принудно да се спусте, пилоти су из свих тих окршаја излазили живи и здрави. Непријатељски метци су их, као зачарани, заобилазили...

Равно чуду било је и оно што су механичари успевали да ураде. Нико није

преко ноћи уграђени преуздешени „бленхајм“ мотори са бомбардера.

И тако, кад год би се над Валетом појавили италијански авиони, на њих су већ чекале старудије и њихови храбри пилоти...

Двадесет и другог јуна 1940. берлински радио је с помпом објавио вест: италијанска авијација сломила је отпор британских снага на Малти! Како би се народ уверио у истинитост ове тврдње, један бомбардер „савоја маркети 79“ упућен је ка острву да сними „доказни материјал“.

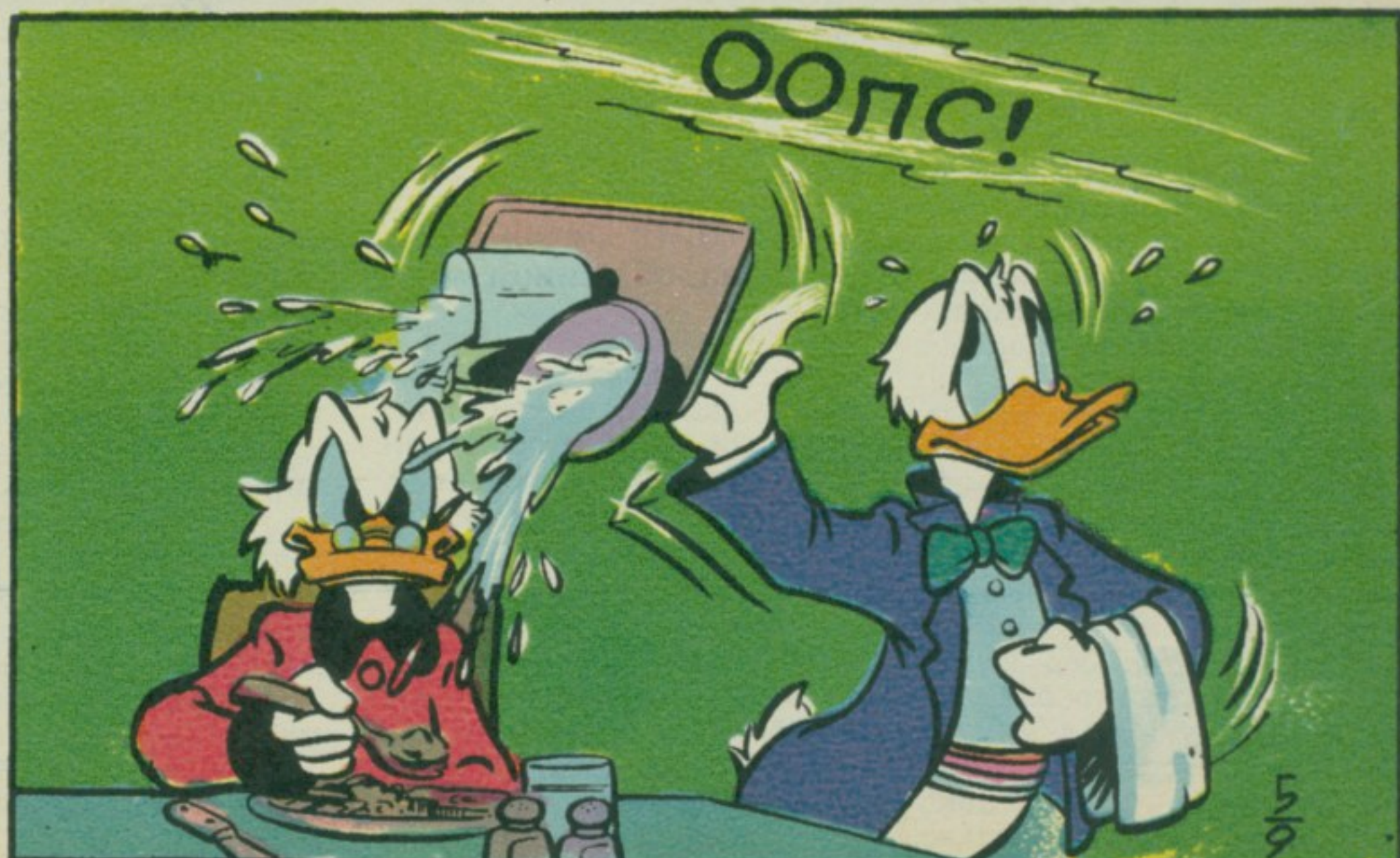
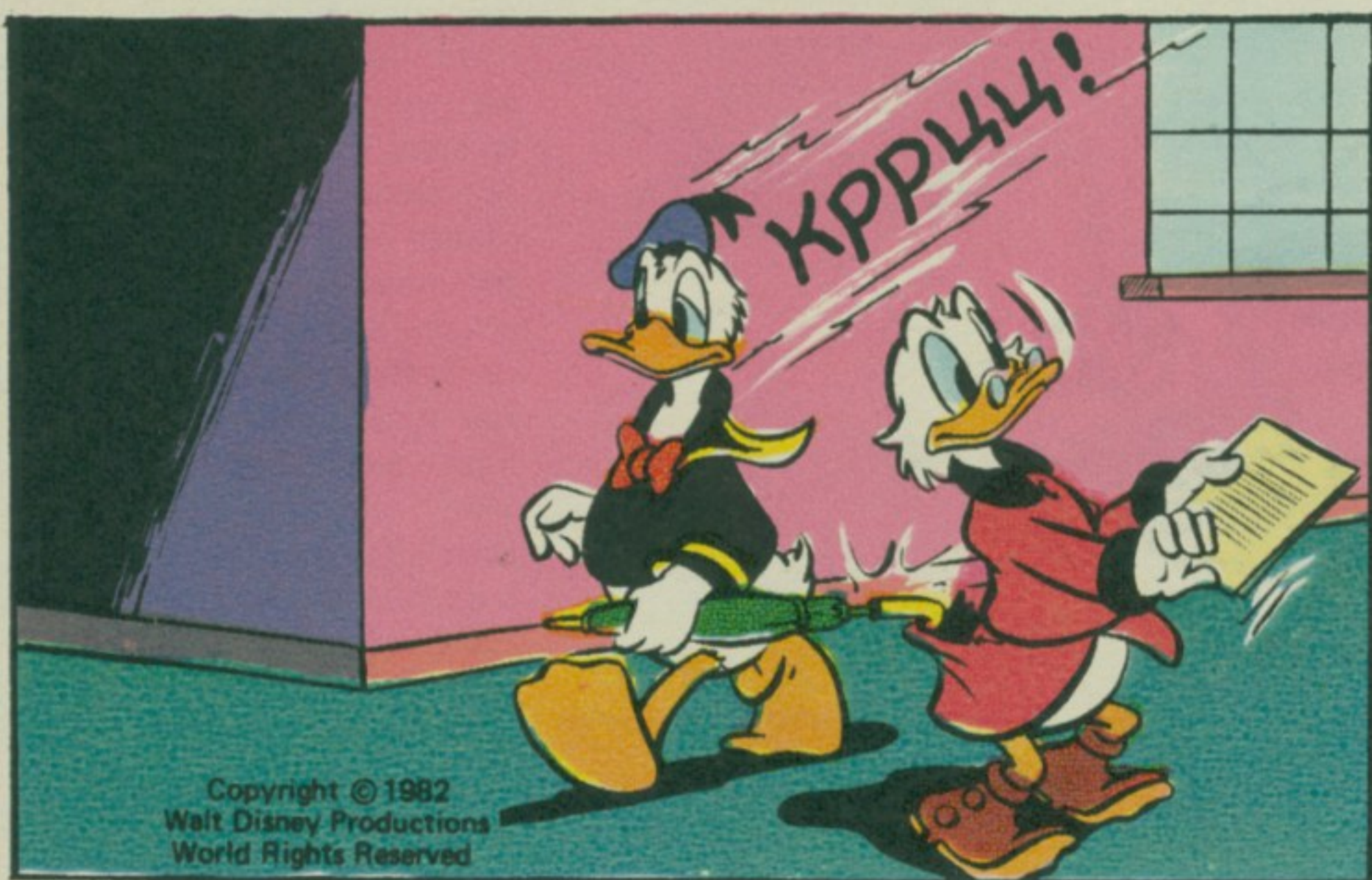
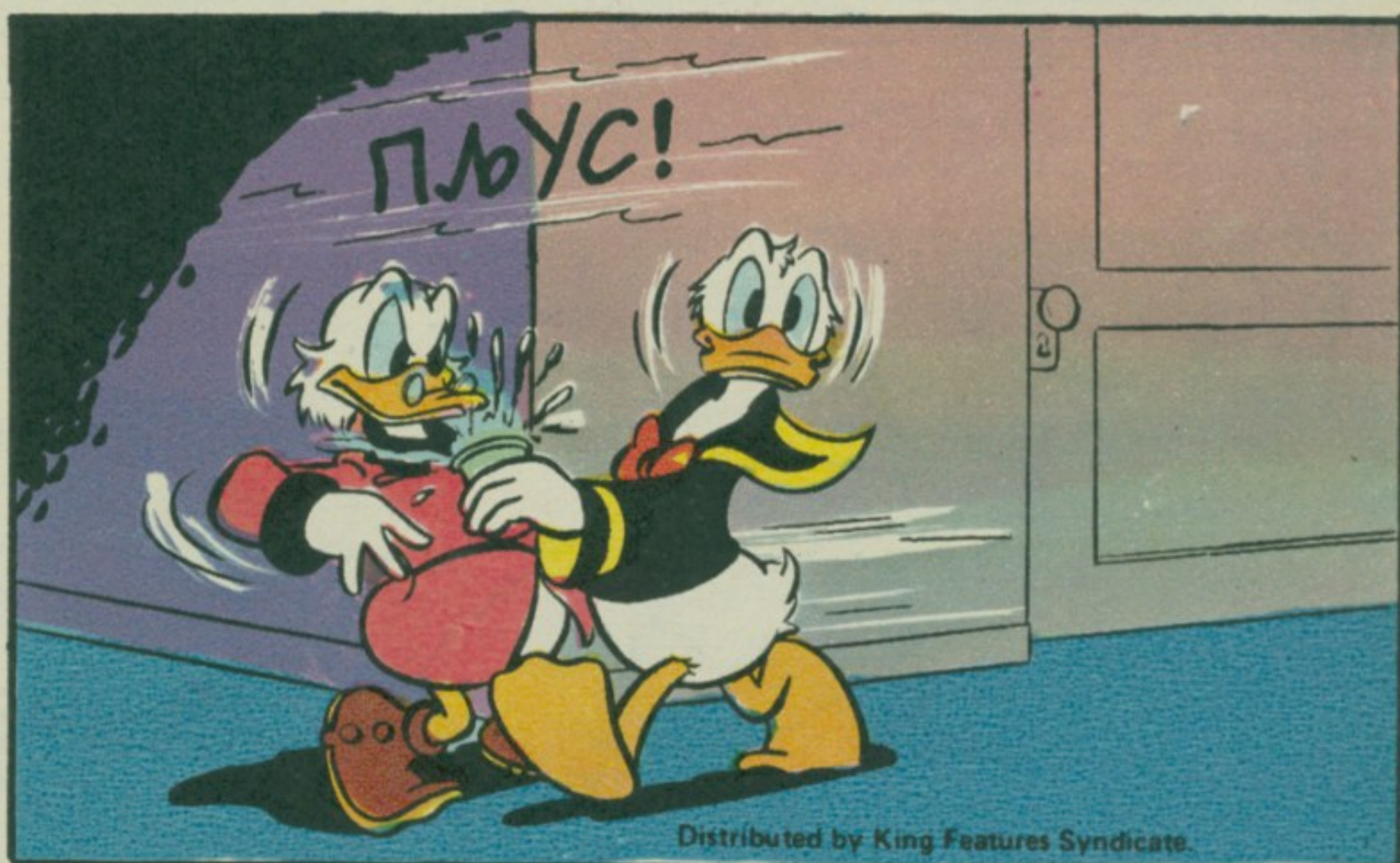
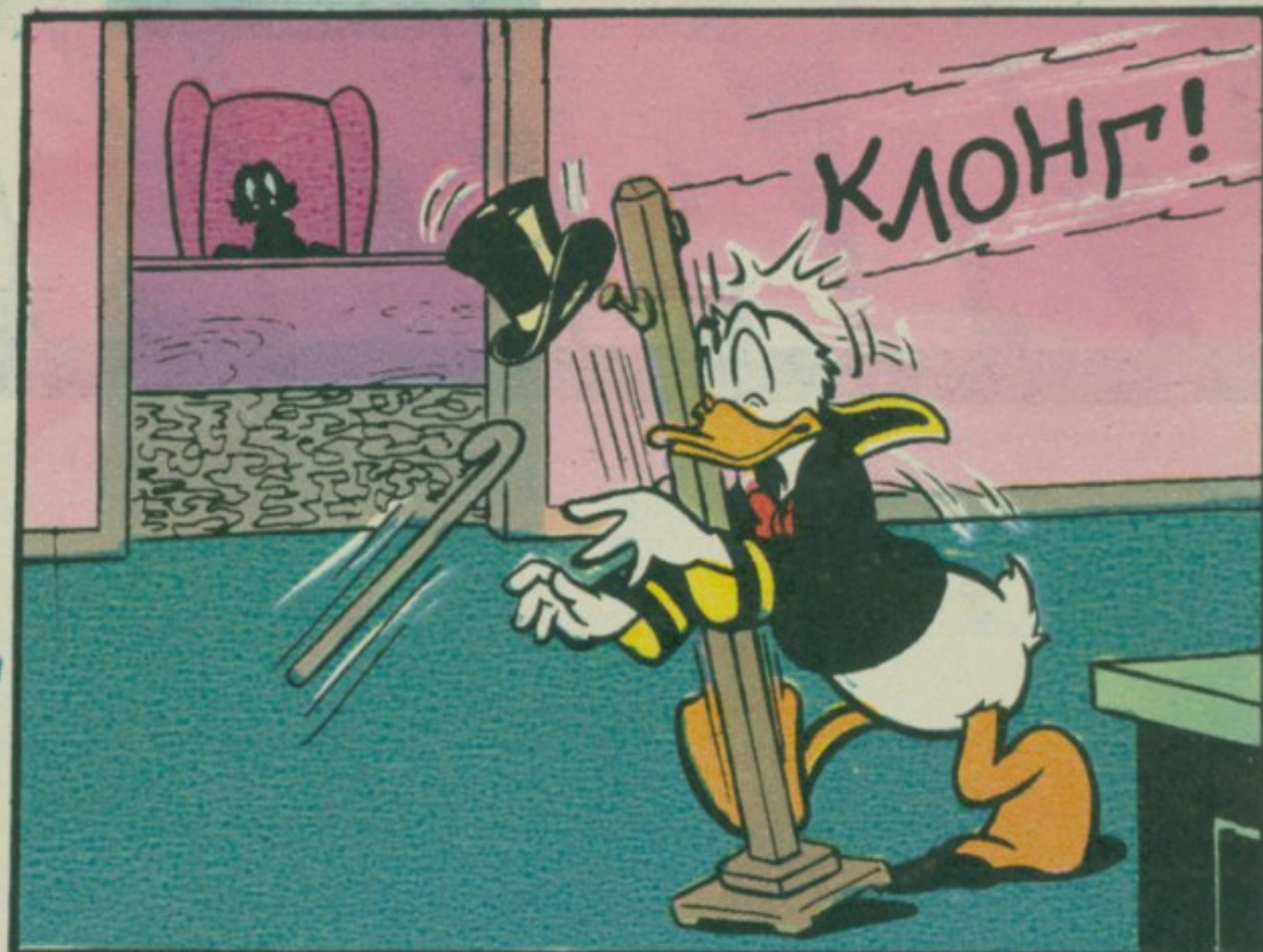
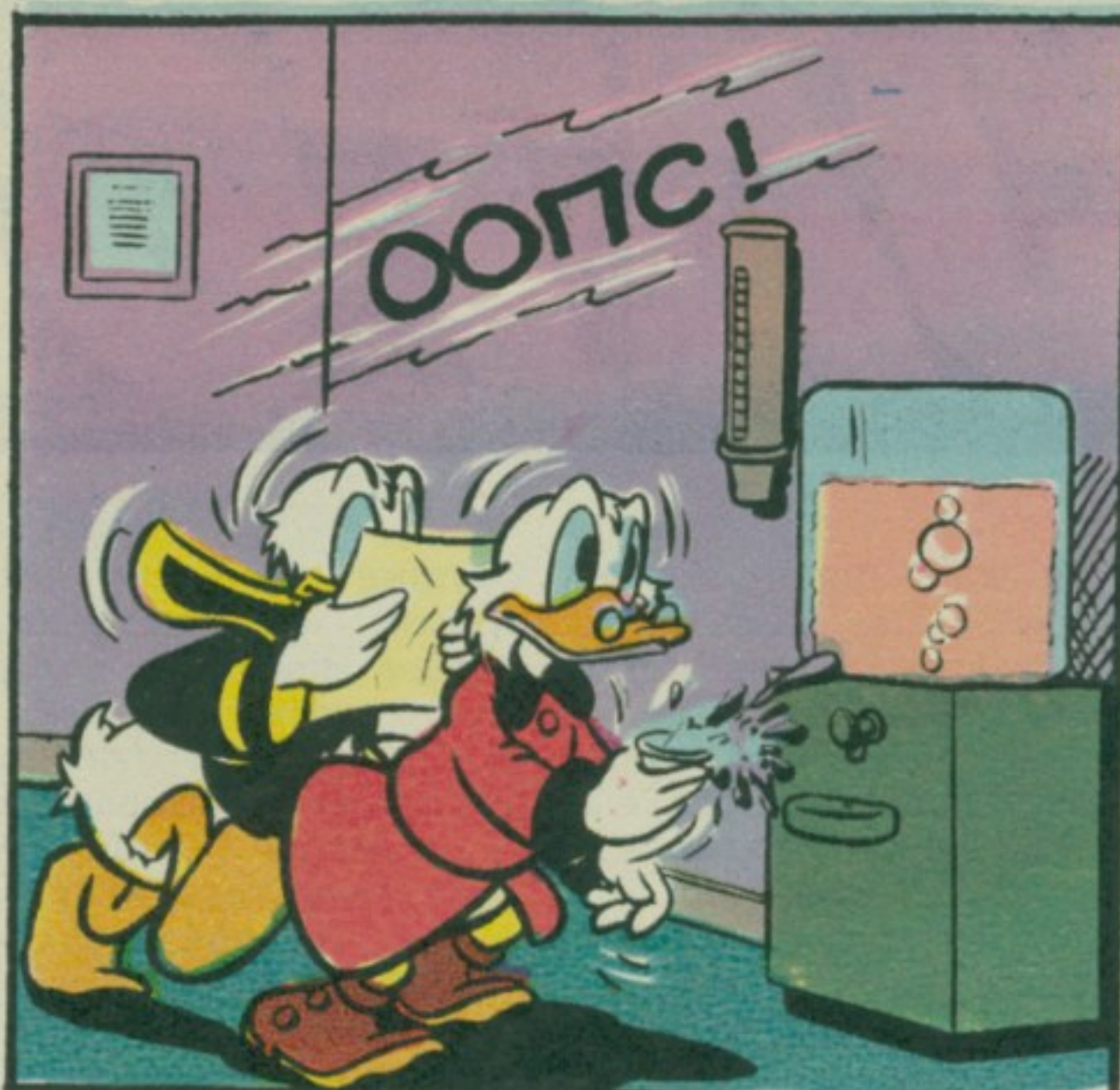
Само што се бомбардер појавио над Малтом, Берџиз и „Тимбер“ Вудз о-

дере у тренутку кад се на њега устремио један „маки 200“. Нагло заокренувши Берџиз је осуо паљбу на реп италијанског „ловца“ док је овај пролазио крај њега, али метци нису погодили циљ. Италијан се окренуо и по други пут кренуо на противника. Пилот „гладијатора“ поновио је маневар, опет безуспешно. Дуел је решен тек кад су се трећи пут сучелили: док му се из мотора извијао стуб црног дима, италијански пилот је искочио и спустио са падобраном право у руке својим непријатељима.

Неравноправна борба три двокрилица са технички и

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЉУДИ. ПОМОЗИТЕ!

За само неколико секунди читав хотел „Конор“ од седам спратова срушио се над њим. Био је ниса закопан под стотинама тона бетона, цигала и челика.

Алфред Самерс мислио је да сања. Лицем је био окренут на доле, једва је дишао. Онда је некако успео да се окрене и то му је нешто мало олакшало положај. Ослободио је једну па другу руку. Морао је да опипава простор у ком се нашао јер се буквално ни прст пред оком није видео. Био је у потпуном мраку. Схватио је да над собом има нешто око пола метра слободног простора што га је и спасло да није одмах нашао смрт под силином грађе која се над њим обрушила.

— То је све само ружан сан — говорио је најпре тихо па све гласније. — Пробудићу се сваког часа у кревету и угледаћу Патришу! — Самерс је и даље убеђивао себе мада је добро знао да је ситуација у којој се нашао део језиве стварности.

Само неколико тренутака пре тога искусни минер Алфред Самерс шетао је приземљем хотела „Конор“ који се налазио у Џоплину, у америчкој држави Мисури, у граду у коме је живео са супругом Патришом и њеним сином из првог брака Томијем. Проверавао је да ли је експлозив који су претходних дана он и остали његови другови из екипе минера поставили довољан да се хотел сруши. Хотел „Конор“ био је знаменитост Џоплина, налазио се у самом центру. Око тога — срушити га или не дуго су се ломила копља. Становници града, навикнути на лепу стару грађевину са кулом, били су одлучно против. Откако су знали за себе, хотел је красио центар Џоплина. У старински уређеној кафани пили су своју јутарњу кафу, читали новине, разговарали... Али, градски оци били су другачијег мишљења; „Конор“ нарушава „концепцију“ центра какав су они замислили и мора се срушити. На његовом месту биће подигнута модерна библиотека и велика читаоница. Грађани су коначно морали да се помире са чињеницом да је 13. новембар 1978. године последњи дан старе, оронуте лепотице.

Самерс и остали минери такође су имали своје мишљење о томе треба ли хотел сравнити са земљом, али није било њихово да одлучују — они су само обављали свој посао. Експлозив су постављали данима, пажљивије него икад, као да су желели да њихова лепотица умре што лакше. Тада нису ни слутили да ће она, одлазећи у прах, значити крај за двојицу минера, а трећег ставити на страховите муке.

Док је Самерс испитивао експлозив у приземљу „Конора“, два његова друга Фред Коу и Том Оукс, шетали су првим спратом забављени истим послом као и Самерс. Време одређено за рушење, по њиховим сатовима, још није истекло. Изненада, малтер је почео да пада са таванице, дигли су се облаци прашине. Самерсу је пролетело кроз главу: хотел се руши! Ко је издао наређење, зашто нису проверили да ли је неко остао унутра?

Алфред Самерс у болници — преломљена су му три ребра и напукла карлица.

Није било времена да било шта уради. Експлозија, ужасан тресак, ломљава. Препустио се судбини.

Када се после неколико секунди све смирило, и он схватио да је жив, почео је да верује да сања, да ће се сваког часа пробудити. Али, није могао дуго себе да обмањује. Хотел је срушен, а он је неком лудом срећом ипак остао жив. Додуше затрпан, али без икакве шансе да се сам спасе. Али — жив.

Покушавао је да се рукама олупре о „таваницу“ која се над њим створила и схватио да ради узалудан посао. Био је у рупи довољно пространој да је могао да помера руке и нешто мало главу и ноге, али ту се све завршавало. Да се пробије, да прокопа себи излаз у спасење није могао. Осећао је тежак бол у грудима, уста и очи били су му пуни прашине и ситног малтера. Обузело га је потпуно безнађе, почео је лудачки да се смеје. Смех су убрзо замениле сузе. Када је напад прошао, почео је поново да запамће: — Људи, помогите! Жив сам! Зар ме нико не чује? Жив сам! Нећу да умрем! Помозите, људи...

Тридесетогодишњи Алфред се онесвестио. Напољу се живот одвијао нормално. Екипе за рацчишћавање су стигле. Будожери су почели да рију и ослобађају терен срушене грађе. Због буке коју су подизали шансе да се запмагање несрећног минера чује још више су се смањиле.

На срећу, надзорник читаве операције рушења „Конора“ убрзо је приметио да нема тројице минера. Знао је да нису нигде отишли. Пре него што је хотел дигнут у ваздух били су ту. Брзо је алармирао све раднике, позване су екипе за спасавање. Почела је борба да се пронађу минери за које се није знало ни да ли су уопште живи. Посао је био врло деликатан — делове грађе требало је склањати што пажљивије јер је обрушена грађа могла да убије тројицу људи ако су још негде живи затрпани. Тада нико није могао да зна да су Коу и Оукс на месту погинули а да је жив још само Самерс.

Док су екипе пажљиво радиле на раскривању терена, Алфред је лежао у несвести. Када се „пробудио“, чинило му се да је без свести само неколико часака, а у ствари протекао је читав дан. Изгубио је сваки појам о времену. Почео је да размишља о свом послу, о Патриши, Томију, мислио је на лепе тренутке које су провели — било му је само важно да „запосли“ мозак, да не мисли о ужасу у ком се налазио. Али, колико год се трудио да не мисли о свом безизлазном положају, није могао. Па, ипак, и даље се хваћао за помисао да ће некако бити спасен. У једном тренутку сетио се да у цепу радног капута има упаљач. Дрхтавом руком некако је успео да га извуче. Слаби пламичак осветлио је његову „рупу“ (стално му се врзало по глави да из ње никад неће изаћи!) Спазио је неки челични део у облику луле и почео њиме да лупа што је могао јаче. Ако не чују мој глас, понадао се, можда ће чути ово лупање. Викао је — без резултата. Онда је тим металним делом почео да копа гутајући оно мало ваздуха колико је још било у склоништу. Страшно се ознојио, па је престао. Уста су му била сува, вапио је за гутљајем воде. Знао је да знојењем губи воду из организма, а то може само још више да убрза његову смрт. Сасвим изнемогао и обамро, препустио се судбини.

Ни сам не зна колико дуго је тако остао у неком стању полусвести кад је зачуо неко прво тихо, па онда све гласније гребање изнад себе. Ту су, помислио је. Последњим атомима снаге почео је да лупа и виче. Чуо је лавез паса, затим људске гласове.

— Има ли кога доле? — неко је викао. — Жив сам, помогите! — било је све што је Самерс, што је гласније могао, узвикнуо. Знао је да је спасен! Док га потпуно не ослободу неким су му спустили воду.

Пола часа касније био је у амбулантним колима на путу за болницу. Под рушевинама је провео осамдесет два часа! Више од три дана и три ноћи чекао је да га неко спасе из рупе која је могла да постане и његов гроб.

В. С.

БЛАГО СЕ
И ТЕБИ СМЕШИ
ЗАГОНЕТКУ
НАЈПРЕ РЕШИ

За Фреда Хенкока који сваке вечери седе у свој аутомобил и одлази ван града људи у пролазу највероватније мисле да је послован човек који после напорног радног дана жури кући својој породици. А он је, у ствари, ловац на благо — златног зеца кога је негде у Енглеској закопао аутор и илустратор „Маскараде“ Кит Вилијамс.

Као љубитељ старина Хенкок је досад имао прилично успеха у трагању за драгоценим предметима. Зато и није чудо што је „Маскарада“ за њега прави изазов. Он, међутим, није једини учесник ове својеврсне локрије, хиљаде и хиљаде особа широм света већ су ризиковале да о-

Овако изгледа једна страница „Маскараде“: цртежи су много важнији од текста јер се у њима крије решење загонетке. Обратите пажњу на текст у оквиру и црвена слова.

Награда „Маскараде“ за којом трагају не само Енглези и Европљани већ и Американци, па и Јапанци: златни зец чија је вредност двеста милиона!

КАКО УГРАБИТИ ЗЛАТНОГ ЗЕЦА

ГРОЗНИЦА УВЕЛИКО ТРЕСЕ НА ДЕСЕТИНЕ ХИЉАДА ЉУДИ ШИРОМ СВЕТА. ИЗ РУКУ НЕ ИСПУШТАЈУ „МАСКАРАДУ“, ТРЕНУТНО НАЈТРАЖЕНИЈУ КЊИГУ ЗАГОНЕТКИ У СЛИКАМА КОЈА, АКО СЕ РЕШИ, ОБЕЋАВА БОГАТСТВО: „ЗЛАТНОГ ЗЕКУ УКРАШЕНОГ ДРАГУЉИМА И ЗАКОПАНОГ НЕГДЕ У ЕНГЛЕСКОЈ“. УЗБУЂЕЊЕ ЈЕ ОВИХ ДАНА ДОСТИГЛО ВРХУНАЦ: ЈЕДАН УЧЕСНИК ЈЕ САМО ПОЛА МЕТРА ДАЛЕКО ОД ЦИЉА.

стану без динара у цепу, да разоре бракове, да изгубе живот (један Швајцарац умало да није погинуо пењући се на гробене Коривола), само да би се домогли златног зеца. Стотине хиљада других, опијени идејом мозгају ли мозгају над загонетним сликама које обећавају богатство.

Месец и Сунце

Све је почело пре отприлике две и по године кад се у Енглеској појавило прво издање ове књиге која има само тридесет две странице! Одмах је постала бестселер и преведена на једанаест језика. До данас је про-

дата у преко милион примерака! Ове године једно лондонско позориште чак је отворило сезону музичко-сценским делом које за тему има причу из ове књиге.

Зашто Маскарада толико привлачи?

— Људи воле тајанствено — каже др Ентони Стор, писац и психијатар са универзитета у Оксфорду. — У свету више нема земље ни предела о којима се не зна и који могу да нам побуде машту. Укупна савремена наука као да се труди да убије фантазију, што је немогуће. Она је неуништив део нашег бића од тренутка кад прочитамо прву бајку.

И „Маскарада“ је бајка у којој се девојка Месец заљубљује у Сунце заједно своје љубави — скупоцени драги камен — поверава свом гласнику Зецу. Он на путу доживљава безброј авантура и губи драгоцени предмет... И да вам не прчамо даље, јер ће вам књига можда пасти у руке.

Шапа

Текст бајке чита се као и свака друга прича, али главни су цртежи: то је серија предивних илустрација које на помало необичан начин представљају енглески пејзаж. Око сваке сличице исписана је по једна за-

гонетка са неколико наглашених слова. Кад се повежу, чине анаграм.

Рецимо на самом почетку стоји:

„Гледај добро, гледај, роде, зеца ћеш да нађеш овде. Благо се и теби смеши, загонетку најпре реши!“

На првом цртежу приказан је пун Месец изнад брдовитог предела, а у трави неколико пољских мишева. Око илустрације пише: „ХЛАДАН КАО ЗЕМЉА, ЦРН КАО ЗЕМЉА, ЕТО ТО САМ, У ЗЕМЉИ ЈЕДАН САМ ОД ШЕСТ ДО ОСАМ“. Комбинација три наглашена слова даје реч „ЗЕЦ“. Он

се у цртежу скрива у брду и његова предња шапа показује на једно стабло и слово „Д“ у речи „ХЛАДАН“. Ту се вероватно крије још неки податак о закопаном благу. Можда главица зрелог маслачка коју је ветар на пола однео показује време?

На једној страници исписани су стихови:

„Педесет је моје прво, нула, то је моје друго, пет чети моје треће, а четврто — с им се креће“.

Решење ове загонетке је реч „ЛОВА“. Ево како се до тога долази: римски број „L“ је замена за педесет, „O“ за нулу, а римско „V“ за пет. Остаје

још слово „А“ као почетно слово абетеде. Али, то је само један детаљчић, треба дешифровати још стотину других загонетки и правилно их повезати.

Све оне којима се ово чини изувише замршено Вилијамс теши речима:

— Да бисте разрешили „Маскараду“, потребно је само да сте радознали. Зеца може да пронађе свако бистрије дете које познаје језик, основне рачунске радње и нешто мало астрономије, али исто тако и неки професор универзитета...

Опсерваторије на удару

Вилијамс је самоук уметник, живи далеко од града у једној шумовитој долини у срцу Енглеске, околини која делује толико идилично и нестварно да га је, највероватније, она инспирисала на једну овакву замисао. Књигу је сликао више од три године и, како сам каже, посветио јој се цео целпат. Златан зец изграђен је по његовом нацрту, дугачак је једанаест центиметара. Сама фигура је филигрански рад уз „додатке“ драгог камења: тиркиза, рубина и фелдспата беле и црвене боје. На стомаку зеца и ногама висе златни звончићи. Вреди тачно двеста милиона старих динара. (Али,

вам га за вечност или за тебе.

Вилијамс каже да зец лежи четрдесет центиметара испод површине земље. Фотографија тог места, као и решење загонетке, запечаћени су и депоновани у банци, за случај да се аутору нешто догоди.

Наравно, Кита Вилијамса свакодневно затрпавају писма са приложеним мапама и разним цртежима која стижу из околних места, али и из читаве Енглеске и градова широм Европе, из Северне Америке, Блиског истока, па и Јапана... Најчешће почињу речима: — Ја сам просто опседнут „Маскарадом“...

— Нека решења су заиста изненађујућа — каже Вилијамс. — Толико су сложена и оригинална да сам запањен. Углавном се „сумња“ на прастару астрономску опсерваторију Стоунхенџ, опсерваторију Гринич у Лондону, планину која се зове Тара... Разуме се, погрешно...

Остаће легенда

Колико су се појединци, ипак, приближили решењу загонетке?

— Многи су добро почели, али су се касније изгубили — каже Вилијамс — мада морам да кажем да се управо ових дана један „маскарадер“

Човек који је све „закувао“:
Кит Вилијамс
у свом атељеу.

одмах да кажемо: људе више привлачи игра, неизвесност, такмичење него само злато). Вилијамс уз то обећава да ће проналазачу платити путне трошкове до места где је благо закопано и да ће лично учествовати у његовом ископавању.

О том месту аутор, наравно, не прича пуно. Зеца је закопао 7. августа 1979. у присуству Вамбера Гескојна, човека с телевизије, који је једини сведок, и то овако:

На одређено место у току дана поставио је магнет са изокренутим половима. Вратио се по месечини и пронашао га — у тренутку кад се игла окренула за сто осамдесет степени. Онда је, у глуво доба, ту закопао зеца обавијеног кошуљицом од носка и у специјалној глиненој посуди одговарајућег облика на којој пише: — Драгуљ „Маскараде“ имам код себе. Чу-

нашао на само пола метра од циља!

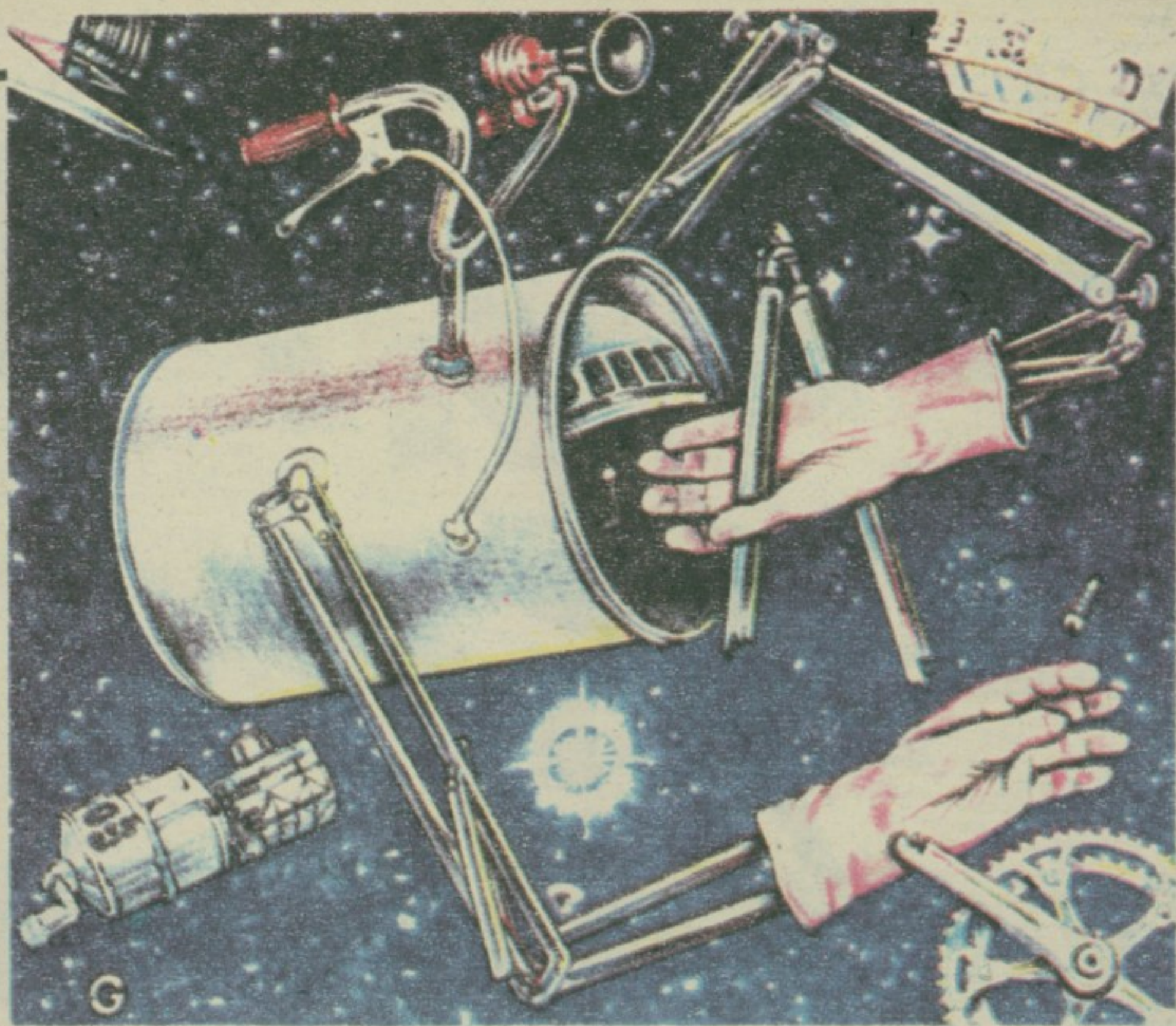
Да ли Вилијамс уопште и жели да благо буде пронађено?

— Оно што сам учинио само је игра — гласи одговор. — изазов за сваког. Па ипак, признајем да бих волео кад би легенда о златном зецу остала да живи и после мене. Можда би тако било најбоље!

★

Поменути Фред Хенкок бар два-три часа дневно проведе у трагању за решењем „Маскараде“. Та ван његове куће преплављен је дијаграмима и разним прорачунима. Верује да се то место налази стотинак километара северозападно од Лондона и зато тамо проводи сваки слободан тренутак. Каже да се изванредно забавља и да му нешто говори да ће управо он пронаћи драгоцепог зеца.

Д. Варагић

»Ћубретари« у космосу

Сигурно сте бар једном на ведром ноћном небу приметили звездолуку тачкицу која се креће брже од звезданог залеђа. Непосредно после залаaska сунца, уз помоћ догледа, можете да видите четири или пет таквих треперавих звездица у току једног часа. Неке од њих су вештачки Земљини сателити, доказ да човек све више користи космос. Али, у већини случајева посредни су — отпаци!

У овом тренутку у васиони се налази свега око 240 објеката који су „у погону“ — дакле, обављају неку корисну функцију. Ово „корисну“ треба условно схватити, пошто већи број тих објеката, на жалост, има војну намену и представља претњу да трка у наоружању може да се пренесе и у космичко пространство.

Претпоставља се да се на различитим орбитама налази још 10 до 15.000 некорисних објеката. Овај крш могао би ускоро да представља озбиљну опасност за васионске летелице.

Космички „отпаци“, како их стручњаци називају, различитих су величина и облика. Међу њима има преко две хиљаде сателита који више не функционишу и истрошених ракета које су остале да круже орбитом. Највећи број отпадака (око 60 одсто), међутим мање је величине и настао је услед међусобних судара или експлозија. Научници су досад забележили педесет експлозија у

васиони. Осам је изазвано намерно: совјетски сателити названи „убице“ гађали су одређене циљеве и разарали их у милионе комада, мале али ипак и даље опасне за космичке летелице. Друге експлозије настајале су ненамерно — као на пример распрскавање америчких ракета носача „Делта“ помоћу којих се на орбиту избацују сателити. У будућим ракетама експлозије ће моћи да се избегну на тај начин што ће преостало гориво сагоревати даљинским управљањем после извршења задатка.

Крхотине су најмногобројније и судари највероватнији у подручју између 150 и 2.000 километара изнад тла где је до данас обављено највише подухвата са летелицама без људске посаде. Најопаснији су судари неактивних објеката као што су ракетно тело и одломак после експлозије који стварају плусак милиона веома брзих комадића. Из таквих судара у будућности би могло да настане највише нових космичких отпадака.

Највећу опасност представљају крхотине на 36.000 километара висине — такозвана геосинхрона орбита, од виталног значаја за телекомуникације. Научници предлажу да се будући сателити за ту висину опремају допунским горивом које би их до престанка рада подигло на неку много вишу орбиту.

У Сједињеним Државама се разматра пројекат „васионског

Ћубретара“ — летелице с пречником између шест и девет метара која је опремљена механичким рукама (са даљинском контролом) за прикупљање отпадака. „Ћубретар“ би на орбиту био постављен уз помоћ ракетоплана „Спејс шатл“, прикупљао би отпатке током неколико седмица или месеци, а онда у ракетоплану био враћен на Земљу.

Земаљске станице за праћење сателита и других објеката на орбитама око наше планете данас имају сталну евиденцију о 4.600 крупнијих васионских отпадака. Ускоро треба да се у рад пусти нови систем од шест станица широм глобуса који ће знатно повећати ову бројку.

Упркос читавој овој васионској пужви „шансе“ за судар прилично су мале. Када би, на пример, „Спејс шатл“ провео на орбити годину дана, изгледало да га погоди непозната крхотина износили би свега један према десет хиљада! Па ипак, број космичких летелица расте за једанаест одсто годишње. Према рачуну вероватноће, у следећих десет година неки беспомоћни свемирски брод могао би да доживи страшан удес на орбити. Али, зато ће ту бити васионски „Ћубретари“, или неке сличне летелице које ће знатно смањити ризик. Наравно, пол условом да посао чишћења космоса почну што пре.

Е. Ј.

ШТА СЕ ДОГОДИЛО СА Д. КУПЕРОМ?

СВЕ БУ ВАС ДЖИ У ВАЗДУХ

ПУТНИЦИ „БОИНГА 727“ ЗУРИЛИ СУ КАО ХИПНО-
ТИСАНИ У МУШНАРЦА КОЈИ ЈЕ НЕКОЛИКО ТРЕНУ-
ТАНА СТАЈАО КРАЈ ОТВОРЕНИХ ЗАДЊИХ ВРАТА
АВИОНА, А ОНДА ИСКОЧИО У ТАМНУ, ХЛАДНУ
НОЋ...

Поред два падобрана једино што је непознати однео са собом била је торба до врха напакована новчаницама у вредности од 200 хиљада долара (око 9 милиона и 600 хиљада нових или близу сто милијарди старих динара).

Од те олујне новембарске ноћи 1971. године нико га више никада није видео — ни живог ни мртвог.

У ташни је бомба...

Једини отмицар авиона у историји америчког ваздухопловства који никада није ухваћен човек је без лица и правог имена.

На листу путника лета број 305 за Сиатл, компаније „Нордвест“, уписао се под именом Ден Купер. Једино што се о њему зна је да је средовечан, блед, мршав, учтив и да није гасио цигарете марке „рели“.

Не постоје никакве фотографије. О тајанственом незнамцу познати су само наведени штури подаци који су дали путници и посада отетог „боинга“.

Отмицарска каријера лажног Дена Купера трајала је свега неколико часова. У авион се укрцао у Портланду у држави Орегон. Само што је „боинг“ узлетео, незнаца је знаковима руку позвао стјуардесу к себи. Када му је пришла, он јој је савршено мирним гласом саопштио:

— Жао ми је што ћу морати да вас уплашим, госпођице, али у мојој акти-ташни је бомба. Тражим 200 хиљада долара, иначе ћу дићи у ваздух авион и све путнике у њему.

Нешто у његовом погледу и савршено сабраном понашању говорило је младој жени да се странац не шали. Истог часа кренула је ка пилотској кабини да капетану пренесе поруку. Овај је одмах ступио у везу са контролним торњем у Сиатлу.

У тренутку кад су точкови „боинга“ дотакли писту аеродрома, ФБИ (Федерални истражни биро) је већ обезбедио новац и четири падобрана који су за неколико минута према отмицаревом захтеву убачени у авион.

Купер је у знак добре воље допустио да најуплашенији путници и три од четири стјуардесе напусте авион, а онда је наредио пилоту да полети ка граду Рину у Невади.

Жив или мртав?

Двадесетак минута касније, у тренутку кад је авион надлетао реку Луис, блескање контролне лампице у пилотској кабини упозорило је капетана да су врата у репу „боинга“ отворена:

— Можемо ли некако да вам помогнемо? — упитао је пилот преко интерфона.

Једва чујно, храпавим гласом изговорено „не“ једини је одговор који је добио.

То је уједно и последње што је ико икада чуо од Дена Купера.

Искочи је у кишну, олујну ноћ негде изнад западних обронака Каскадских планина на граници држава Орегон и Вашингтон. Сви покушаји агената ФБИ, Треће оклопне јединице, коњичке милиције, полиције, људи-жаба, пилота хеликоптера, приватних детектива и ловаца на главе остали су без резултата. Ни данас, једанаест година касније, о Дену Куперу не зна се ништа.

Иако је годинама тапкао у месту, Ралф Химелзбах, агент ФБИ коме је поверена испрага о случају отетог „боинга“ одбио је да

затвори досије о Дену Куперу. Упорност му се исплатила: фебруара 1981. године прва значајнија информација... Осмогодишњи Брајан Играм из државе Вашингтон нашао је у песку на обали реке Колумбије у близини Ванкувера свежањ пожутелих новчаница. Серијски бројеви на Брајановим банковима одговарали су онима на новчаницама које су исплаћене Куперу.

Малишаново откриће упућивало је на две претпоставке: или је Купер, у страху да га пописани долари не издају, одлучио да их на неко време закопа и тако сакрије или је — ништа мање вероватно — погинуо приликом скока, али је неко нашао његово тело, закопао га са све падобранима, а новац узео.

Али, детаљно прекопавање обале у близини места Брајановог открића није дало очекиване резултате: од тела ни трага... Одакле онда новчанице? Крајем те године Ралф Химелзбах отишао је у пензију а да није успео да разреши загонетку свежања долара са обале реке.

На Ралфово место постављен је Били Вилијамс. Вилијамс је добио повод да безуспешно разбија главу у покушајима да реши случај после годину дана. Децембра 1981. један човек ушетао је у телевизијску станицу у Портланду стежући у шасти искрзану и пожутелу новчаницу од 20 долара. Предао је банкноту портيري, али је одбио да да своје име или да открије одакле му новчанице.

— Ово је делић Куперовог плена. Знаш где је остатак — рекао је незнаца и ишчезао. Баш као и Купера, више га нико никада није видео...

Серијски број новчаница потврдио је да је тих 20 долара заиста део откупнине.

Балада о лопуни

Нико не зна шта се стварно догодило са Д. Купером. Једни претпостављају да је погинуо још при скоку из авиона. Други питају: а ко је онда онај

тајанствени човек који је у телевизијску станицу донео 20 долара? И зашто је, од мора других, изабрао баш ону у Портланду, граду у коме је Купер десет година раније започео лет за Сиатл? Није ли то главом Ден Купер који је хтео да подсети људе на своје постојање?

Жив... Мртав. Чисте претпоставке. Извесно је једно: Ден Купер је добро знао шта ради. Изабрао је једини тип авиона који је без ризика могао да напусти у току лета. И још нешто: постао је легенда. Неколико година после отмице, по САД су се још продавале мајице с његовим именом, основан је и клуб Обожаваалаца Дена Купера, њему у част спевана је балада која се и дан-данас може чути у баровима дуж границе Вашингтона и Орегона, а сваког новембра слави се и годишњица Деновог „подвига“. Очигледно, и овог пута, како се то често дешава, публика је стала не на страну жандарма већ на ону другу, изван закона.

М. И.

Дуго година моја породица живјела је по малим мјестима Далматинске загоре и отоку, да би се коначно прије 15 година доселила у Сплит, у велики бетонски солитер. Међутим, нама дјеци, недостајала је природа, чист сеоски зрак, шуме, ливаде, и наши пси, мачке, кокице, ластавичја гнијезда... Љубав према животињама која је у нама расла како смо и сами постајали старији, потакла нас је да држимо кућне љубимце. Наша велика жеља да имамо пса никад се није остварила, јер поред нас четворо и родитеља мјеста за њега није било. Но, зато смо имали много малих животињица, ни сама не знам приближан број.

У угловима наших соба распростирала се густа паучина. Великим танконогим пауцима хватали смо у пластичне кутијице мухе и њима их хранили. На балкону, међу маминим цвијећем била је увијек покоја буба-мара. Ту су се налазили и припремљени тањурићи у које смо стављали мармеладу јер смо често хватали златне маре или неке друге корњаче (а они су луди за слатким). Чували смо и кунџе у дрвеном кавезу, па затим малену мачкицу Мими, а током година имали смо и пет-шест птица разних врста.

Тко је Малени? То је била наша најнеобичнија и најзанимљивија животињица, наш љубимац, миљеник, сензација... Нитко од вас није имао чуднијег госта, питомијег љубимца, послушнију животињицу. Нисмо га хранили ничим јер хранио се сам једући дрво своје кућице. Нисмо га ни прали, ни његовали, ни надгледали. Нисмо га никад ни видјели! Не, не шалим се! Он је заиста постојао, живио је на полици регала моје собе. Била је то једна добра, драга, музикална и невидљива животиња. Погађате ли тко је то? Не?

Док ви размислите, ја ћу вам испричати како сам га прибавила. За вријеме љетних празника, прије пет година, боравила сам код баке и дједе на отоку. Шетајући се боровом шумом застала сам да се одморим и сјела на камен. Поред убицајеног цвркута птица, зујања бумбара и пчела, гласања цврчка и зри-

каваца, зачула сам и чудан шум налик оном кад се навија сат. Шум је трајао, па би се прекидао и након неког времена опет јављао. Знатижељно сам се освртала око себе питајући се што би то или тко би то могао бити. Изненадила сам се кад сам установила да чудан звук допире из борове цјепанице која се налазила у грмљу, поред мог кољена. Узех пажљиво цјепаницу, била је нешто дебља од моје руке, а дуга око 15 цм. Увече, кад се породица наша на окупу, покажем моје откриће. Браћа су била одушевљена невидљивим пјевачем. Након сваког његовог храброг покушаја пјевања, поздравио би га одушевљен аплауз и узвици „Браво, Малени, ајде опет!“ Но он би, ваљда посрамљен, замукао све док не би скупио мало храбрости да опет запјева.

Кад смо на крају тог љета отишли кући, и Малени је пошао с нама путујући удобно у својој кућици. Смјестила сам га на полицу у мојој

соби и наредних мјесеци постали смо добри другари. Његово монотono пјевање, туљење, штектање, завијање, брундање, гласање... како год хоћете, увече ме успављивало, по дану смиривало, забављало. Кад би ми досадио или засметао, рекла бих: „Доста, Мали!“ или само ударила шаком о стол и Малени би истог трену ишчезнуо. С њим заиста није било проблема осим што је његова невидљивост била незгодна и понекад у мени изазивала жељу да дохватим сјекирицу... Убрзо бих одустајала од сваке сличне помисли стидећи се своје намјере да му разрушим кућицу због властите себичности. И тако смо пријатељевали ја и мој Малени. Он је стрпљиво подносио и тежки рок који је трештао из огромног звучника сасвим близу његове настамбе, и налете хладног зрака, и праšину која се знала наталожити по његовој кућици и малтретирања сестриног сина који је по цијеле дане вриштао или плакао не дајући Маленом нимало

МАЛЕНИ

мира да опет окуша свој музикални глас. (Наиме, Малени је пјевао само у потпуној тишини!) Тако је то трајало све до једног дана... до једног јутра... Кад сам се тог јутра пробудила, владала је тишина у соби. „Ништа чудно“, помислих, „Малени још спава“.

Али тишина је потрајала цијели дан. Забринух се.

Напетом сам ишчекивала хоће ли Малени запјевати, хоће ли дати неки знак... Ништа. Схватила сам: Малени је одрастао и постао Малена. Једући борово дрво ојачао је и попримио ново обличе (оно пјевање било је у ствари шум који се производи кад би Малени бушио па јео дрво).

Да ли сад знате тко је Малени?

Да, био је црвић, а сад је лептирица. Формиравши тијело, одлетјела је, изненада, без шума, без ичега. Ето, тако се завршава прича о мом Маленом.

Био је то мој најдражи љубимац. И последњи. Јер, већ четири године у нашем стану нема животиња. (Осим неизоставних мравца у саксијама са цвијећем на балкону). Чим угледам паучину по зидовима, укључим устисивач и скинем је.

Желим да Малени и заиста буде мој последњи љубимац бар још неко вријеме.

Мирна Елезовић
Мажуранићева
шеталиште 47
58000 Сплит
(хonorар 1500,00 дин.)

И ТО СЕ ДОГАЂА ВЕРНИ ФИДО

Јављам вам се поводом наше рубрике „Мој кућни љубимац“ али ова прича биће нешто сасвим супротно.

Испитујући једну јаму код села Мргани у близини Ровиња, група истарских спелеолога је у амбису дубоком 70 метара открила две живе животиње: пса и мачку! Иначе вековни непријатељи провели су у њему, како се касније утврдило, ништа мање него — три године. Како је мачка доспела у понор није познато, али се зато зна како се пас „Фидо“ нашао у њој. У жељи да га се ослободи, извесни Грго Церин га је довео до ивице, лупио цјепаницом по глави и бацрио доле. Међутим, Фидо је преживео и ударац и пад у амбис и заједно са мачком живео у амбису хранећи се отпацима које су мештани бацали унутра. Срећом, међу њима се често нашло и поскоје парче меса и сира.

Спелеолози су пса и мачка ставили у вреће и изнели. Чим се нашао на тлу, мачка се некако искобелавала и шмугнула у оближње грмље, а Фидо је отрчао право у село да би се тужним цвиљењем огласио на прагу свог изненађеног „господара“. Под изговором да је Фидо почео да јури кокошке по селу, Грго је најмио ловца да убије пса. „Посао“ је успешно обављен и Фидо је опет бачен са ивице понора, овог пута заувек.

Фидо није био кућни љубимац.

Раде Димитријевић,
Жртва фашизма 41,
Ријека

ЗАКОН КОЛТА

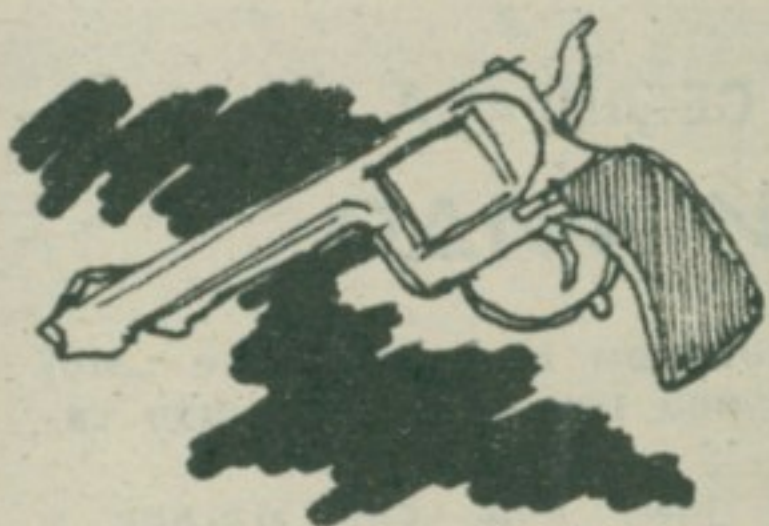
Ед је био један од најомиљенијих шерифа Дивљег запада, Џејмс један од најхрабријих а најмлађи Бет, бивши револвераш — и једно и друго.

БРАТА

Топлао јулски дан 1878. око три ујутро. Два наоружана каубоја узјахала коње спремни да напусте Доџ Сити, у америчкој држави Канзас. Али, не обично: град је имао да запамти револвераше. Појурили су галопом кроз мрачне улице града уз громогласну вику и пуцњаву.

Еди Фој, популарни комичар тога доба, наступао је управо те недеље у Доџу и у тренутку кад је почела пуцњава налазио се у салуу „Леди геј“ („Весела леди“). За једним коцкарским столом седели су угледни грађани Доџ Ситија: шериф Бет Мастерсон и Док Холидеј. Изненада су испред салуна одјекнули пуцњи. „Сви се одједном бацише на под, као што се то већ ради у таквим ситуацијама“, писао је касније Еди Фој. „Бет Мастерсон је управо делио карте. Забезекнуо сам се којом брзином су се њих двојица залепили за под као палачине“.

На крају пута

Заменик шерифа Вајат Ери, тада на почетку каријере, управо се налазио на ноћној стражи. Стајао је испред самог салуна и гледао низ улицу. До њега су кроз танке зидове салуна допирали песма и смех. Онда, галоп, вриска и пуцњава. Меци двојице каубоја просвирали су поред самог Вајатовог увета и зарили се у зид. Истог часа и његов револвер је затрашгао у правцу двојице револвераша. Џејмс Мастерсон, помоћник шерифа Бета, уједно и његов брат, потрчао је Ериу у помоћ и градом је одјекивало од пуцњаве као на правом бојном пољу. Док су револвераша грабили према излазу из прада, једног је погодио метак и он је остао да лежи у праштини.

Седамдесетих година 19. века градови у Канзасу били су најопаснија места Дивљег запада. После дугог и замсрног путовања и гоњења стоке из Тексаса које је знало да потраје и месецима каубоји су долазили у градове као што је био Доџ Сити, продавали стоку и пуни пара тражили забаву: пиће и провод сваке врсте. Највише новца трошили су за коцкарским столом. Како су сви били наоружани, а уз то добро наливени вискијем, није

требало много да избије свађа која се обично завршавала трагично.

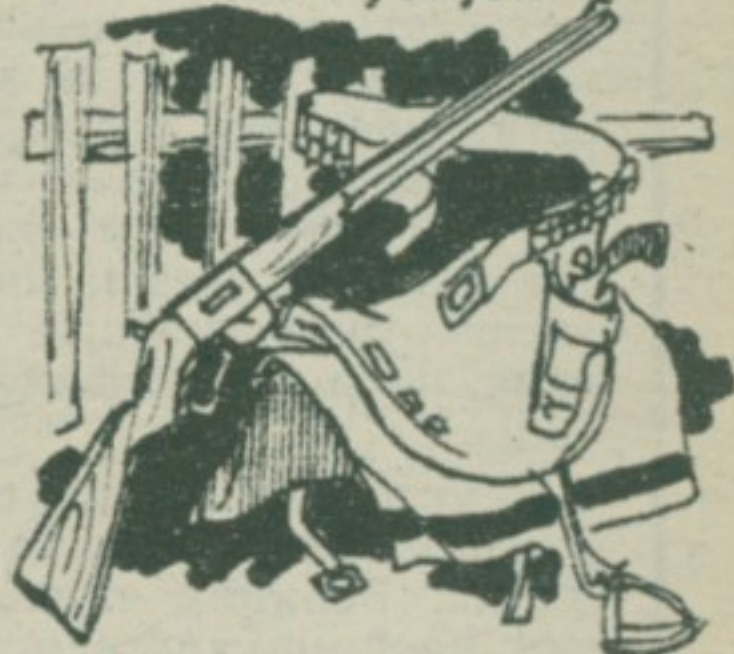
Само неколико месеци пре пуцњаве у Доџ Ситију, тадашњи шериф Ед Мастерсон (брат Џејмса и Бета Мастерсона) смртно је погођен док је покушавао да ухапси двојицу пијаних и наоружаних каубоја јер је било забрањено ношење оружја у граду. Кад је шериф Ед потерао пијанце ка затвору, један од њих је извукао револвер и опалио. Мастерсон се затету-

рао и пао, поврх тога одећа му се запалила јер је пијани каубој пуцао из непосредне близине. Ед је ипак имао толико снаге да и сам припуца на њега. Кад је други каубој извукао револвер, шериф је успео да опали још три пута и погоди га у груди и десну руку.

Иако с великом рупом на телу и запаљеном одећом, Ед је наставио да се тетурат још сто осамде-

сет метара пре него што се срушио. Издахнуо је после тридесет минута не долазећи свести. И за два револвераша био је то крај у праштини главне улице.

Убити или бити убијен

Презиме Мастерсон везано је нераскидиво за

Убиство Еда Мастерсона изазвало је велику жалост у Доџ Ситију (лево). Његов брат Бет постао је још познатији и омиљенији (десно).

МАСТЕРСОН

Доц Сити. Остало је забележено да је Ед Мастерсон био један од најомиљенијих шерифа, његов брат Џејмс један од најхрабријих, а њихов трећи брат Бет и једно и друго.

Када је Бет Мастерсон први пут стигао у Доц Сити 1877, имао је само двадесет три године и био већ ловац на бизоне и искусан револвераш. Чим је ушао у град, дошао је у сукоб са законом. Тадашњи шериф Лари Дергер спроводио је у затвор неког ситног преступника и све време га шутирао и ударао. Бету је пао мрак на очи, зграбио је шерифа за тушу и док су се њих двојица тукли, затвореник је побегао. Неколико случајних пролазника притрчало је шерифу у помоћ и разоружало Бета. Шериф је једним ударцем пиштоља онесвестио Бета и одвучао га у затвор.

Иако је тако дочекан у Доц Ситију, Бет је због свог поштења и храбрости убрзо постао омиљен међу грађанима и већ и-

сте године у јесен изабран за окружног шерифа. Само неколико недеља касније имао је прилику да се докаже — ухватио је банду плачкаша возова. Гонио је бандите пуних двеста километара по ужасном времену и успео да их све похвата без капи проливане крви.

После овако успешно започете каријере заштитника закона, Бет је постао шериф округа Форд и један од најугледнијих грађана Доц Ситија. Сачио је црно одело и купио полуцилиндар, како је и доликовало његовом новом положају, али је и даље носио два стара револвера окована сребром, са дршком од слононаче.

Бет је шерифовао веома успешно неколико година после смрти своје браће, а онда се преселио у Њујорк где је радио као спортски новинар, али је у Америци био познатији као бивши револвераш и шериф. Године 1905. председник Сједињених Америчких Држа-

ва Теодор Рузвелт понудио му је место шерифа савезне државе Оклахома, али овај је то одбио овим речима: „Нисам више човек за тај посао. Оклахома је још немирна и ја бих само био мамац и жива мета за момке који су одрасли на петпарчким романима. Морао бих да убијем или бих био убијен, а не свиђа ми се ни једно ни друго. Скинуо сам опасач с револверима и никад више нећу га опасати“.

И одржао је своје обећање. До краја живота оловка му је остала једино оружје.

С. И.

Сваки град на Дивљем западу имао је салун с коцкарницом где су каубоји трошили новац који су зарадили као гоничи стоке. Међутим, власници салуна су се тако обезбедили да никад не губе. Коцкарска чигра (горе лево) је, на пример, била незнатно оштећена па је шилак ишао мало укриво тако да увек падне онај број који власник жели. А у коцкама се налазио метал и он је сукобом вођене помоћу магнетног електромагнета.

Главна улица у Доц Ситију из 1878. У градовима Канзаса каубоји су изазивали највише нереда, па су шериф и његови помоћници морали стално да патролирају градом мотрећи на пијане каубоје и кавгаџије.

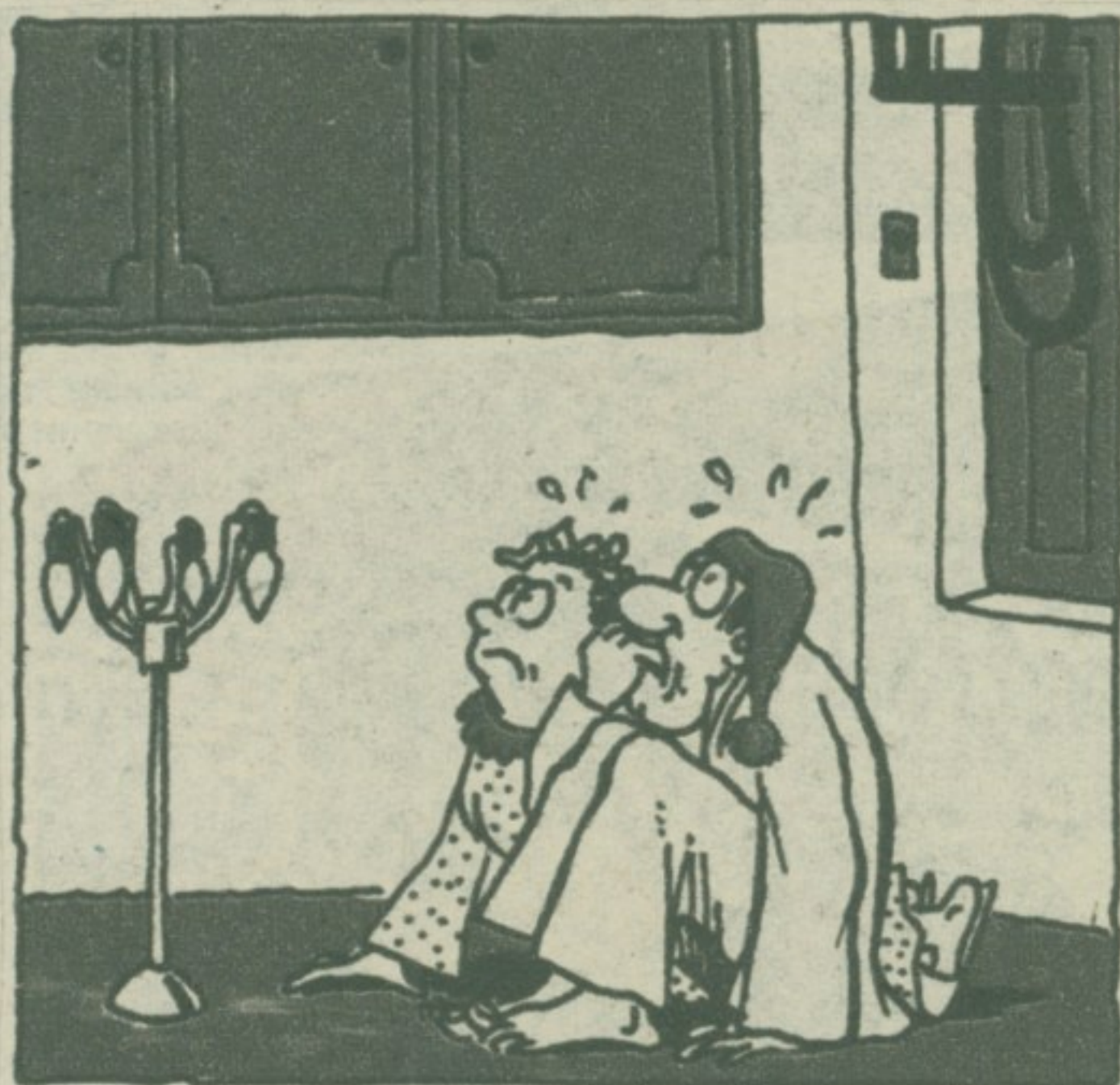

СВЕ НАГЛАВАЧКЕ

Гости који остану да преспавају у дому америчког милијардера Рудолфа Шенка обавезно доживе шок. Док уморни лежу, не пада им на памет да разгледају детаље, а кад се пробуде, нађу се у соби у којој је таваница тамо где је под и обратно. Како је то могуће? Да ли је Шенк направио неку собу у којој су васионски услови, па не аладају закони Земљине теже? Ништа од тога, власник је са-

мо за своју личну забаву и забаву својих пријатеља уредио просторију тако да изгледа као да је све окренуто наглавачке. Под је бео и направљен тако да изгледа као таваница, на средини „виси“ лустер, а слике по зидовима окренуте су наопачке. У соби нема прозора, само један окривени отвор кроз који шалџиџија Рудолф прати погледе запањених гостију када се пробуде у „напоакој“ соби“.

СЛУЧАЈ ПОЦЕПАНИХ ПАНТАЛОНА

Фридрих Радлоф запослен у Министарству одбране у немачком граду Бону и згубио је најкомпликованију битку свог живота — битку око једних поцепаних панталона! Пре отприлике пет година Фридрих је, као и сваког дана, дошао на посао. Сео је безазлено на столицу

и — осетио је да му се нешто заболо (како се то у штампи каже) у „задњи део леђа“. Устао је и схватио да је исцепао панталоне на ексеру који је пакосно извиривао из столице. Фридрих се изнервирао и сместа одлучио да случај преда суду — тражио је да му се штета надокнади и да

му се плати за претрпљени страх и то у висини од два милиона старих динара. Суд је, међутим, био друкчијег мишљења — одредио је да му се исплати сума од двеста старих хиљада. Незадовољан одлуком Радлоф је одлучио да иде даље и жалио се редом вишим судовима. Пет година је „случај поцепаних панталона“ ишао од једног до другог суда

и недавно је донета коначна одлука, потпуно иста као она на самом почетку. На име одштете Фридриху Радлофу има се исплатити двеста хиљада старих динара. У међувремену, судски трошкови су толико порасли да Радлоф мора да исплати 4 милиона (старих). Колико је за тај новац могао да купи одела!

ТАКСИ УПОЛА ЦЕНЕ

У аргентинском граду Кордоби постоји један необичан возач таксија. Има седамдесет четири године и зове се Педро Сардорас. Код њега такси може да вас кошта упола цене! Како? Педро је приметио да му је са годинама ослабио

вид, па је донео једну помало чудну одлуку — путници који се возе у његовом таксију могу да шофирају сами (он им објасни да слабије види) и онда им он, уместо пуне тарифе, наплаћује само половину суме коју откуца таксиметар!

КАД СЕ МЕРИ НАЉУТИ

У породици Гозбергер у америчком граду Монтани избила је свађа која се завршила одлуком о разводу. Пол Гозбергер је за ручком изјавио да кобасице које је његова жена Мери изнела на сто нису добро печене. Мери је то толико погодило да је устала од стола, упутила се ка трпезарији и села на статуу слободе коју је њен муж „правио“ две године — од шибица! Да не причамо како је статуа прошла... Новине пишу да је суд, без размишљања, прихватио Полову тужбу за развод брака. А како и не би?

КО СЕ ПОСЛЕДЊИ СМЕЈЕ

Читав случај догодио се у Француској на ауто-путу за Нанси. Један мотоциклиста дошао је до места на коме се наплаћује путарина. Када је извадио чек и хтео да плати,

службеник му је мргодно одбрусио да не прима чекове. Возач је морао да претури цепове и извади и последњи франак за путарину. Али, зарекао се себи да ће се осветити службенику.

После два дана дошао је са четири своја пријатеља на исту контролну рампу за наплаћивање путарине. Претходно су се распитали када ради службеник који је мотоциклисти одбио да прими чек. Дошли су до рампе и, кад им је затражио да плате, из цепова су изручили гомилу кованог новца, тачније 25 хиљада новчића. Тачно онолико, колико је потребно за путарину! Кад неће чек, ето му пара па нек' броји!

ШТА КАЖЕ ВЕТРЕЊАЧА?

Да ли сте знали да су ветрењаче у другом светском рату имале веома важну улогу? По положају крила становници околних места у крају где је била нека од ветрењача знали су да су у близини Немци, да ли је покрет отпора у дејству, је ли опасно или није. То је било лако утврдити јер крила ветрењаче могу да се поставе слично

казалкама на сату.

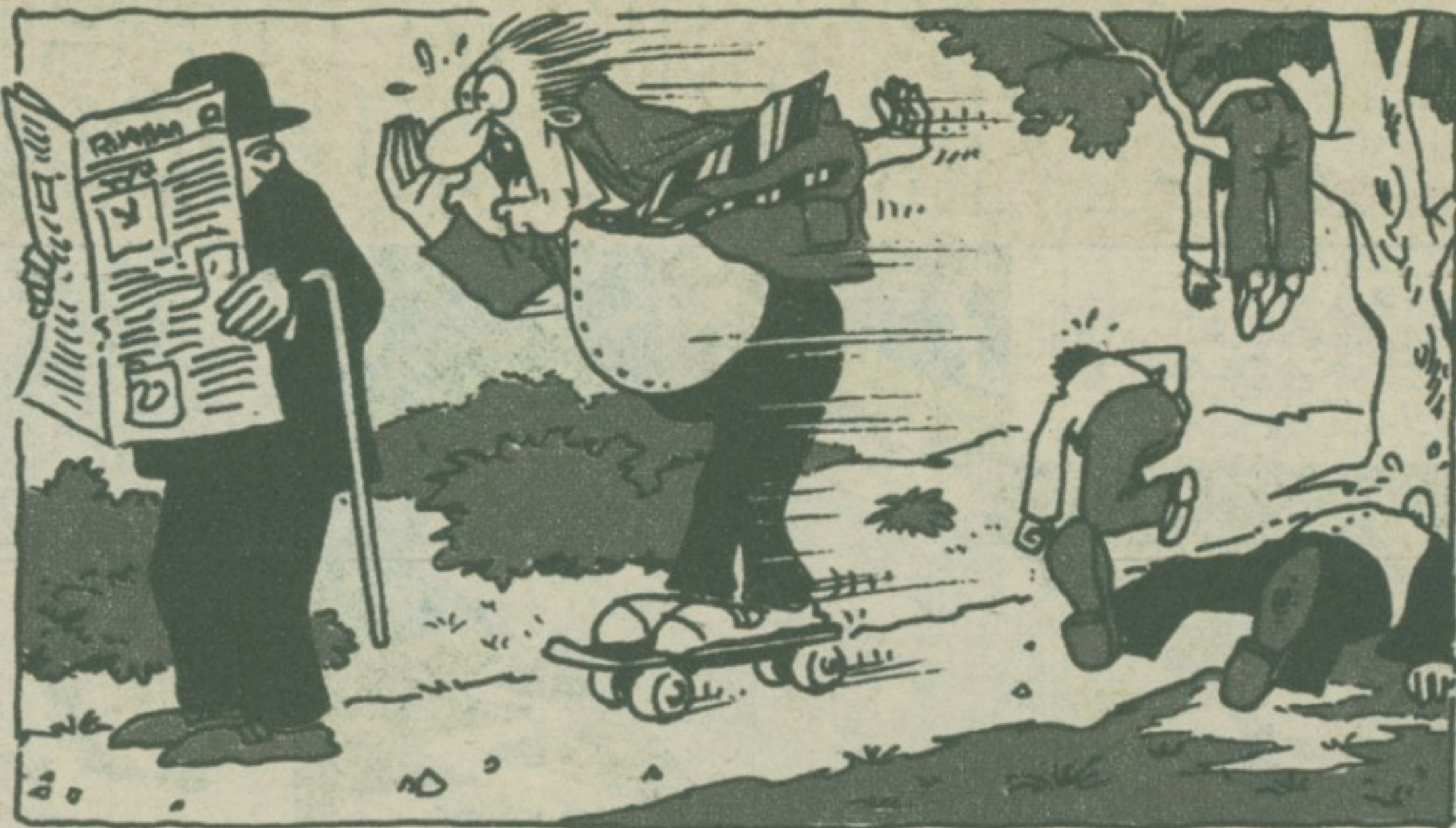
Обичај казивања неке поруке уз помоћ крила ветрењаче задржао се и данас у Холандији. Ако су крила постављена као да је један сат, значи да је у том крају неко славље, у току је нечије венчање или се неком родило дете. Ако су крила у положају дванаест сати — ветрењача ће почети да ради.

УМЕСТО БУРМЕ

Осигуравајућа друштва имају различите видове осигурања, од оних за станове, ствари у њима, кола, до осигурања живота. Постоје и она осигурања кад нека позната личност, што због рекламе што из стварне потребе, осигурава на велике суме само један део свог тела. Тако је „најпознатија бака на свету“, глумица Марлена Дитрих осигура-

ла своје ноге на врло високу суму... Оно што се недавно појавило у Данској, међутим, случај је без прецедента: тамо млађе особе женског рода имају могућност да се осигурају од — уседелиштва. Цуре уплате осигурање, отплаћују га сваког месеца и ако се не удају до тридесет пете године добијају као одштету пови-

КАД ТАТА ПОДЕТИЊИ

Енрико Вачели, озбиљан послован човек из Милана, никако није могао да схвати како то његов десетогодишњи син Марко успева да управља скејтбордом. Дечко је на овој дасци са точковима правио свакакве вратоломије, без проблема чак силазио

низ степенице. Тата Вачели одлучио је и сам да се окуша на несигурној дасци. Ко вели, кад може мој син, што не бих могао и ја!

Било га је срамота да скејтборд испроба у граду, па се са сином извезао у природу. Одабрао је једно брдашце, стао на даску и

— е, ту почињу све саме незгоде. Не само да се бизнисмен „скршио“ већ је на путу покосио и шесторо људи који су завршили у — болници. Енрико Вачели морао је да плати, на име болничких трошкова, 21 милион старих динара!

ЗЛАТНА ГУСКА

Ана Ритгер провела је последње године свога живота у непрекидном страху од лопова. Живећи у малој кући у немачком граду Дилдорфу непрекидно је молила кћерку да стави неки алармни уређај на врата, да је не оставља саму у кући, да... Њеној кћерки Марлиси никако није било јасно чему толики страх, па немају ништа тако вредно у кући што би за лопове било примамљиво. Живели су веома скромно, од Анине пензије и Марлисине плате.

Тек кад је Ана Ритгер недавно умрла, девојци је постало јасно због чега се њена мајка тако плашила лопова. У фрижидеру је нашла гуску завијену у фолију. Али, то није била обична гуска већ гушчица од чистог злата!

ЧИСТОЋА БЕЗ СЛОБОДЕ

Ракун се храни свим једноставно: једе воће, зрнасте плодове, орахе, мед, јаја, жабе. Једе их... али само ако су чисти. Пре но што било шта стави у уста, ова зверчица опере храну и ма колико била гладна неће ништа окусити ако то прво не пропере у во-

нашање својствено је ракуну само кад је у заробљеништву, сматрају зоолози. Чиме они објашњавају такво чудно држање ракуна? Одговор на то питање и сами дуго нису могли да нађу. Биолошки смисао тог прања остајао им је нејасан. Недавно су, међутим, а-

ди. А ако у близини нема воде, а њему се једе? Тада ће ракун начинити неколико покрета као да нешто пропира. Његова страст према чистоћи је толика да кад лежи у близини чисте воде он претходно тако опере камење на које ће лећи да се оно бели као снег.

Међутим, такво по-

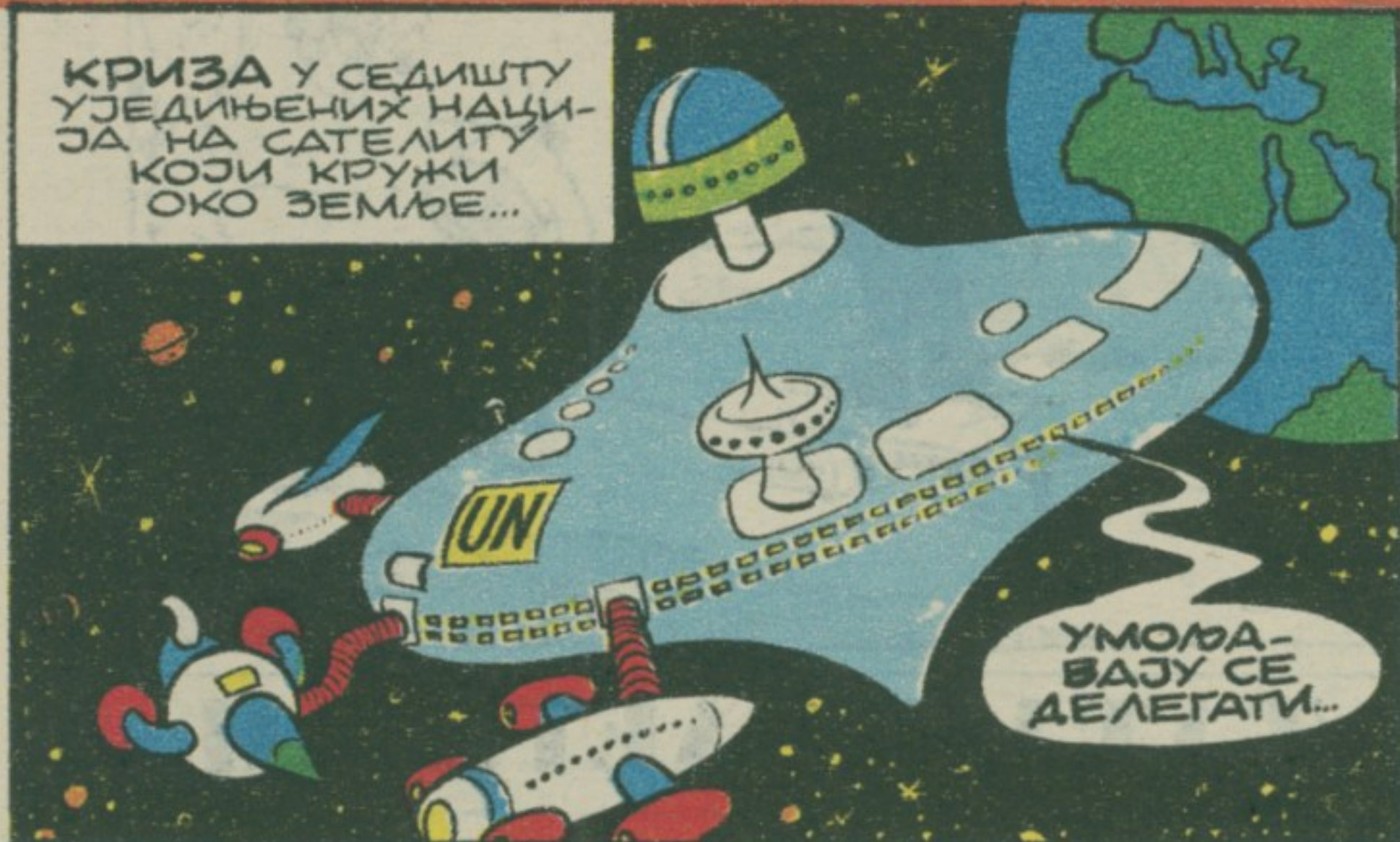
мерички научници Лалал Вотсон и Волфганг Хевалт утврдили да у слободној природи ракун ништа не пере. Само у заробљеништву, када је лишен могућности за лов на водене животиње — рибу, крабе, инсекте — код њега се јавља потреба да имитира лов крај воде.

ДИКАН И ПРЕТЊА СА ОРИОНА

ВЕЛИКИ ДОГАЂАЈИ
ИЗ ДАЛЕКЕ
БУДУЊНОСТИ

КРИЗА У СЕДИШТУ
УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИ-
ЈА НА САТЕЛИТУ
КОЈИ КРУЖИ
ОКО ЗЕМЉЕ...

... ДА НЕ СПАВА-
ЈУ! ЕВО ПРОБУДИО
СЕ ПРЕДСТАВ-
НИК СЈЕДИЊЕНИХ
ДРЖАВА АМЕРИ-
КЕ. ИМА РЕЧ!

ЕНЕРГИЧНО ПРОТЕСТУЈЕМ
ПРОТИВ ДНЕВНОГ
РЕДА ОВОГА ЗАСЕ-
ДАЊА!

НА ШТА СМО СПАЛИ!
ДА ТРИ ДАНА РАС-
ПРАВЉАМО КОЈА
ДРЖАВА ТРЕБА
ДА УЋЕ У КОМИСИ-
ЈУ ЗА БИФЕ!
СРАМОТА!

СЛАЖЕМ СЕ С АМЕ-
РИЧКИМ КОЛЕГОМ!
АКО ОВАКО НАСТАВИ-
МО, ИЗГУБИЋЕМО ЈОШ
ДВА ПОЕНА УГЛЕДА
ПРЕД ЧОВЕЧАНС-
ТВОМ!

ДА ЈЕ
БАР
ШТАМПА
ИСКЉУ-
ЧЕЦА!

АКО УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ НЕ
СТАВЕ НА ДНЕВНИ РЕД КРУП-
НИЈЕ ПРОБЛЕМЕ, ЈА КУ
ИЗГУБИТИ
РЕПРЕЗЕНТАЦИЈУ!*

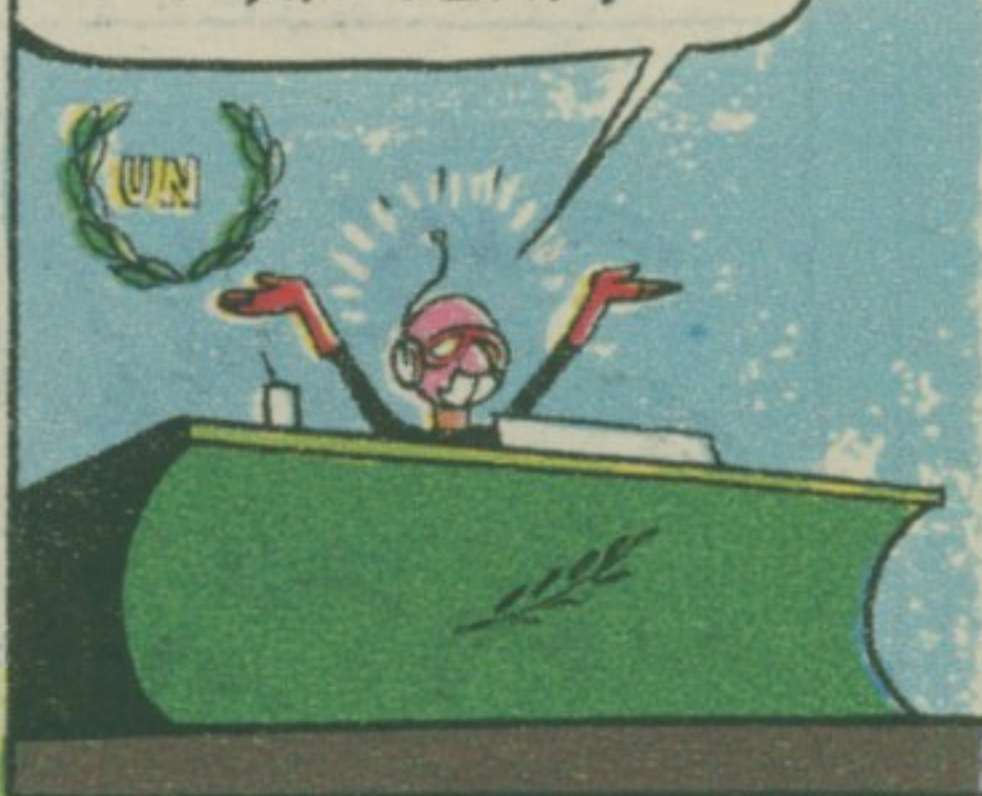

* ПРАВО НА МУЉЕ КЛОПУ

А МЕНЕ ХОКЕ
ДА ПРЕМЕСТЕ
НА МАРС ИАКО
НЕ ПОДНО-
СИМ ТАМОШ-
ЊУ
КЛИМУ.

КАКО ДА СТАВИМО НА
ДНЕВНИ РЕД ВАЖНА
ПИТАЊА КАД ИХ
НЕМА! ОДАВНО СМО
ИХ РЕШИЛИ! ГОВО-
РИТЕ КАО ДА СМО
У XX ВЕКУ!

АЛИ
ЈОШ
НИКАД
НИЈЕ
БИЛО
ДА
ПРО-
БЛЕ-
МА
НИЈЕ
БИЛО.

V_2

НА ПЛАНЕТИ ОРИОН У САЗВЕЖЂУ ОРИОН...

КУЦНУО ЈЕ
ЧАС. ШАЊИ
ПОРУКУ
НА ЗЕМЉУ!

РАЗУМЕМ, ПРЕМУ-
ДРИ ЗГРАБОНЕ!
УКУЉУЈЕМ
ОДАШ-
ЉАЧ!

СТАНОВНИЦИ
ЗЕМЉЕ, ДОААЗИМО
ДА ВАС
УСРЕЋИМО!

ПОРУКА
ПУТУЈЕ
СВЕМИРОМ...

ОДМАХ ЈЕ ПРОЧИТАНА У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА...

ЈОШ КАЖУ ДА ПОЛАЗЕ ИДУКЕГ МЕСЕЦА И ДА ИМ ЈАВИМО ГДЕ ДА СЕ СПУС-ТЕ.

КОЛИКО
ЈЕ ОД
ОРИОНА
ДО НАС?

1452
СВЕТЛОС-
НЕ ГО-
ДИНЕ.

ЗНАЧИ, КАД
КРЕНУ, ЗА
ТРИ ДАНА
СУ ТУ
АКО СЕ
НИГДЕ НЕ
ЗАУСТАВЉА-
ЈУ!

ТРЕБА ДА
ОДЛУЧИМО КОЈА
ЋЕ ИМ ДРЖАВА
УКАЗАТИ
ГОСТОПРИМС-
ТВО. АЛИ ШТА
МИ ЗНАМО О
ОРИОНЦИМА?

СКОРО
НИШТА.

ИДУКЕГ ПЕТКА: ЖРЕБ НАМ НИЈЕ НАКЉОЂЕН!

**ЦРНА
БРАДА:**

ВАТРА ГНЕВА

У кухињи у којој су радили Црна Брада и његов дедица, Црна Брада често подмече пожар и кухиња на крају изгори. Тако су се нашли у краљевом затвору. Обекати су да ће их пусти ако запале и белију. То се и догоди, али случајно...

ТИ, ЗНАЧИ, НИСИ
ХТЕО ТОЈ ДЕЧИЦИ ДА
ОТКИДАШ ХЛЕБ ИЗ
УСТА?!

УПРАВО
ТАКО!

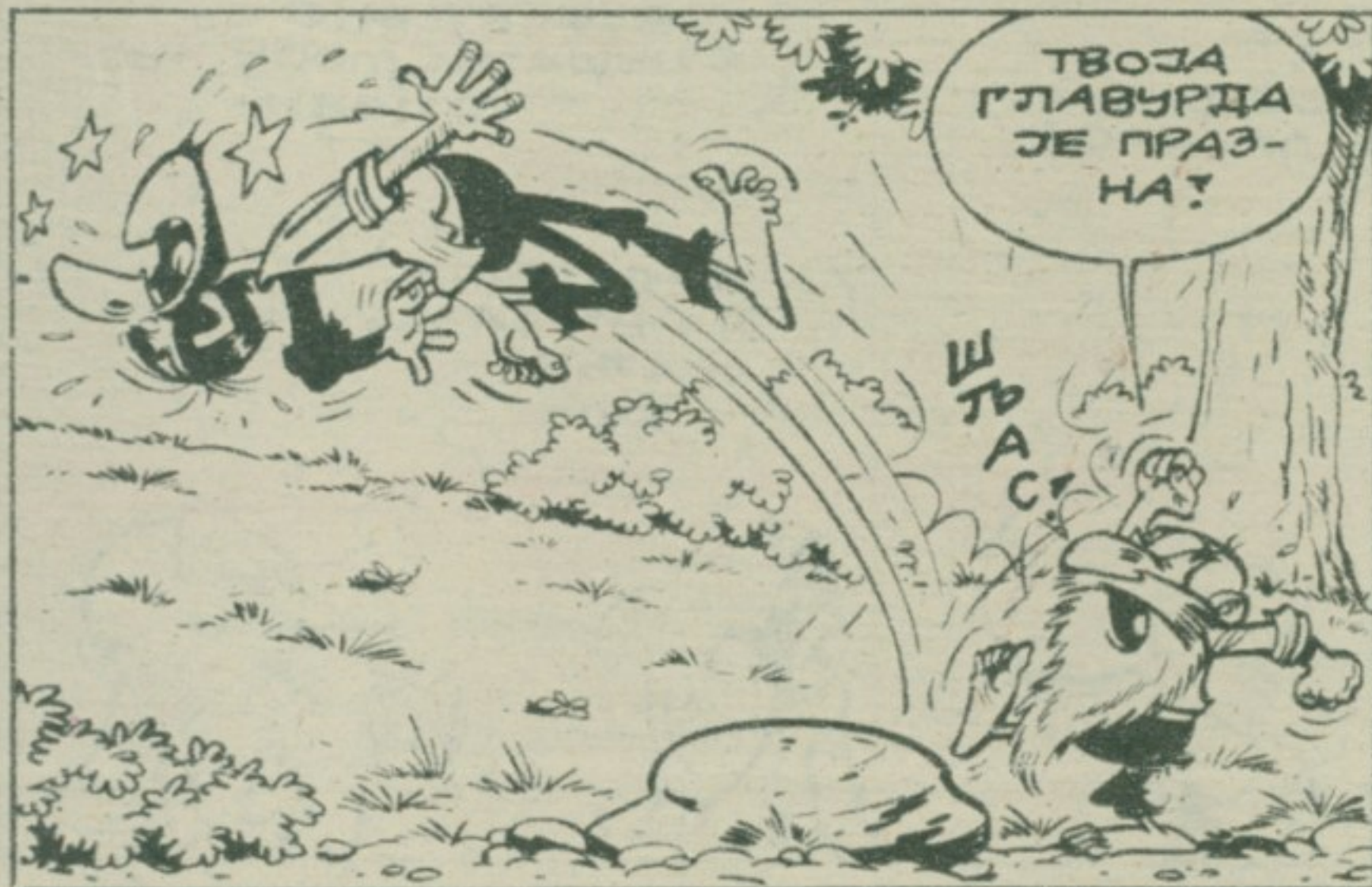
А КАКО ДА
ОТМЕШ ХЛЕБ
ДЕЦИ КОЈА НЕ-
МАЈУ ШТА ДА
ЈЕДУ?!

ПА ЗАТО САМ И
ДОШАО ПРАЗНИХ
РУКУ?

ТВОЈА
ГЛАВУРДА
ЈЕ ПРАЗ-
НА?

НИСИ ТИ,
СИНКО, НИЗА-
ШТА? МИС-
ЛИШ ДА КУ ЈА
ДОБИ ПРАЗ-
НИХ ШАКА?!

НЕ ИДИ
ТАМО,
ДЕДИЦЕ?

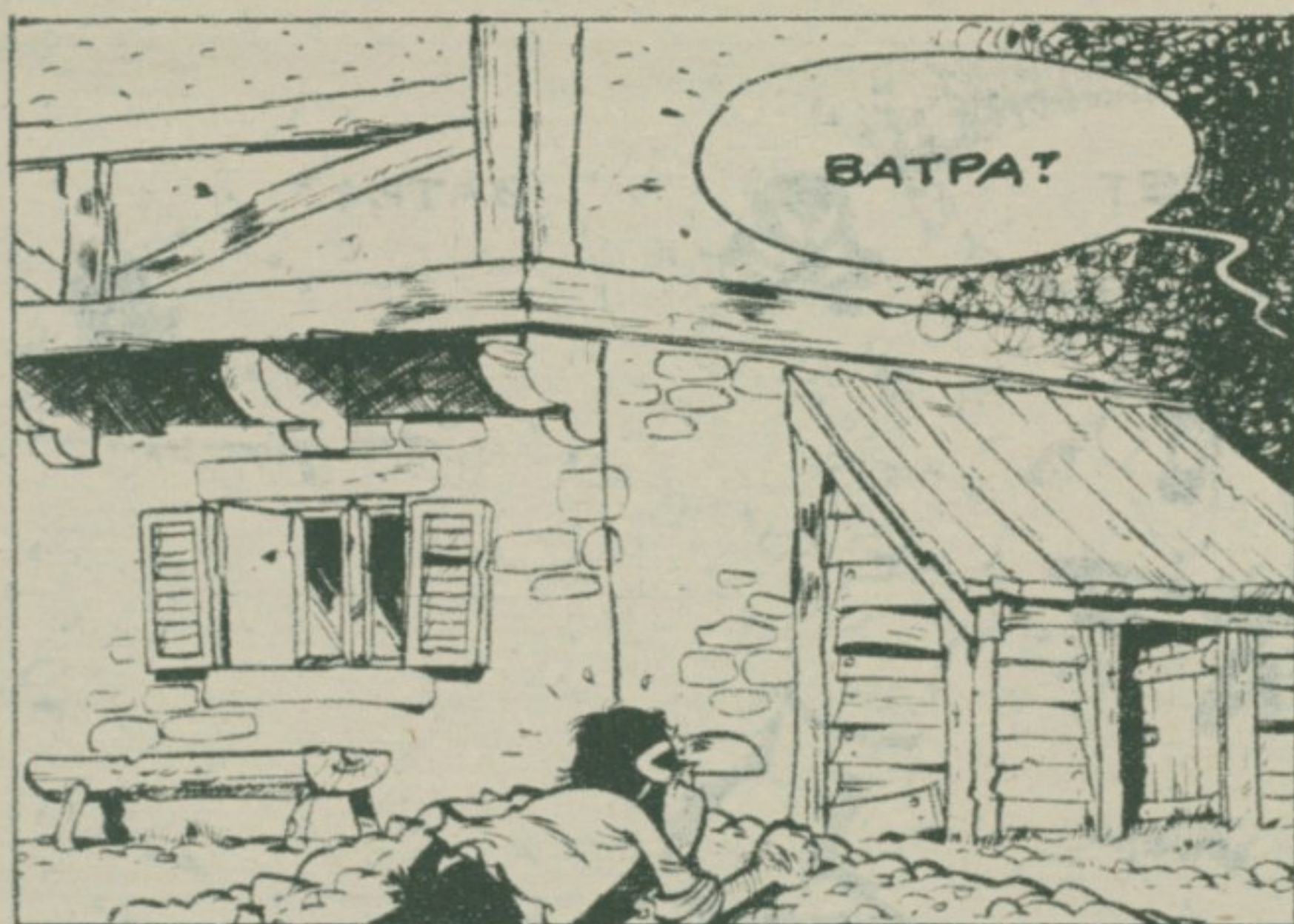

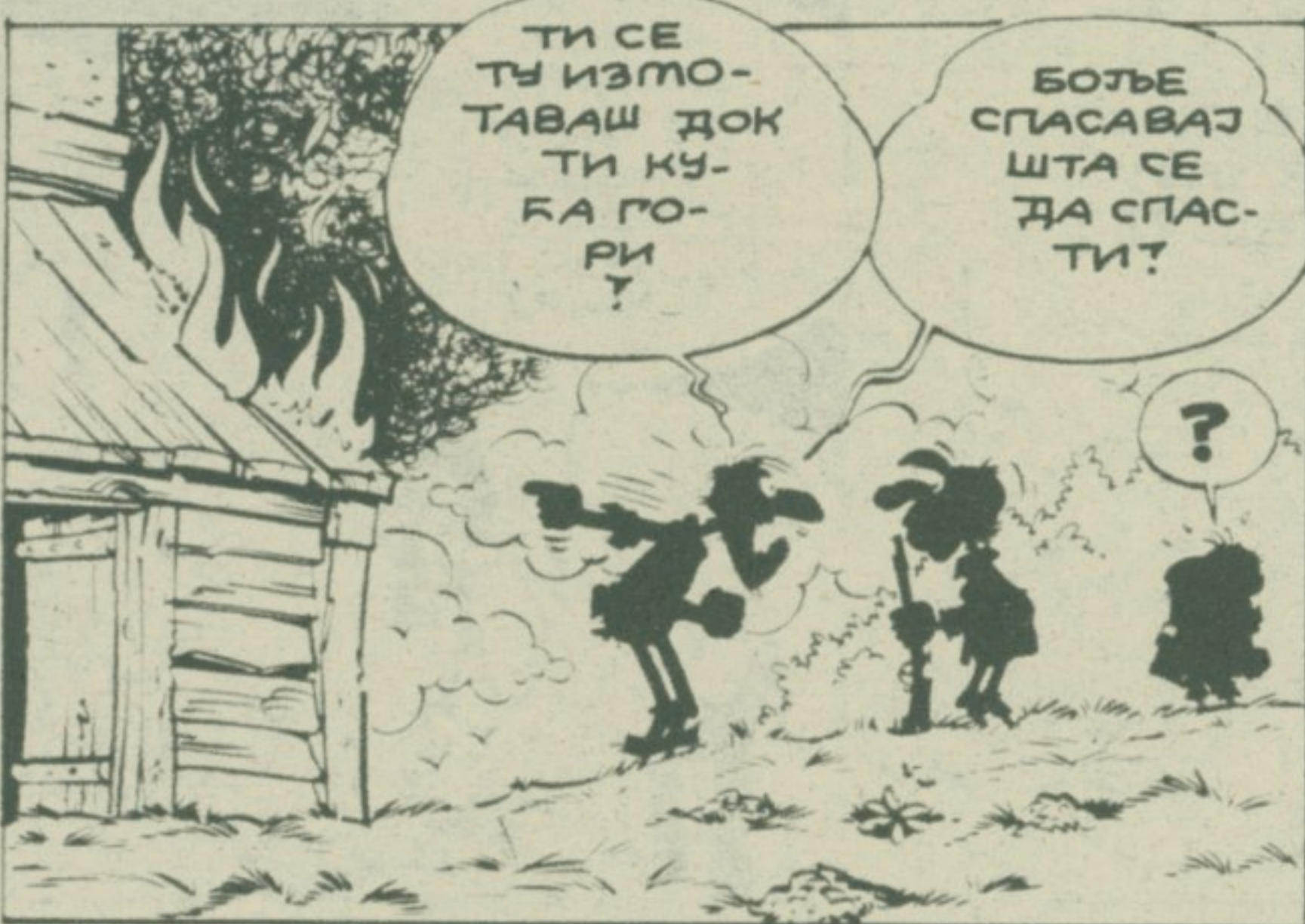
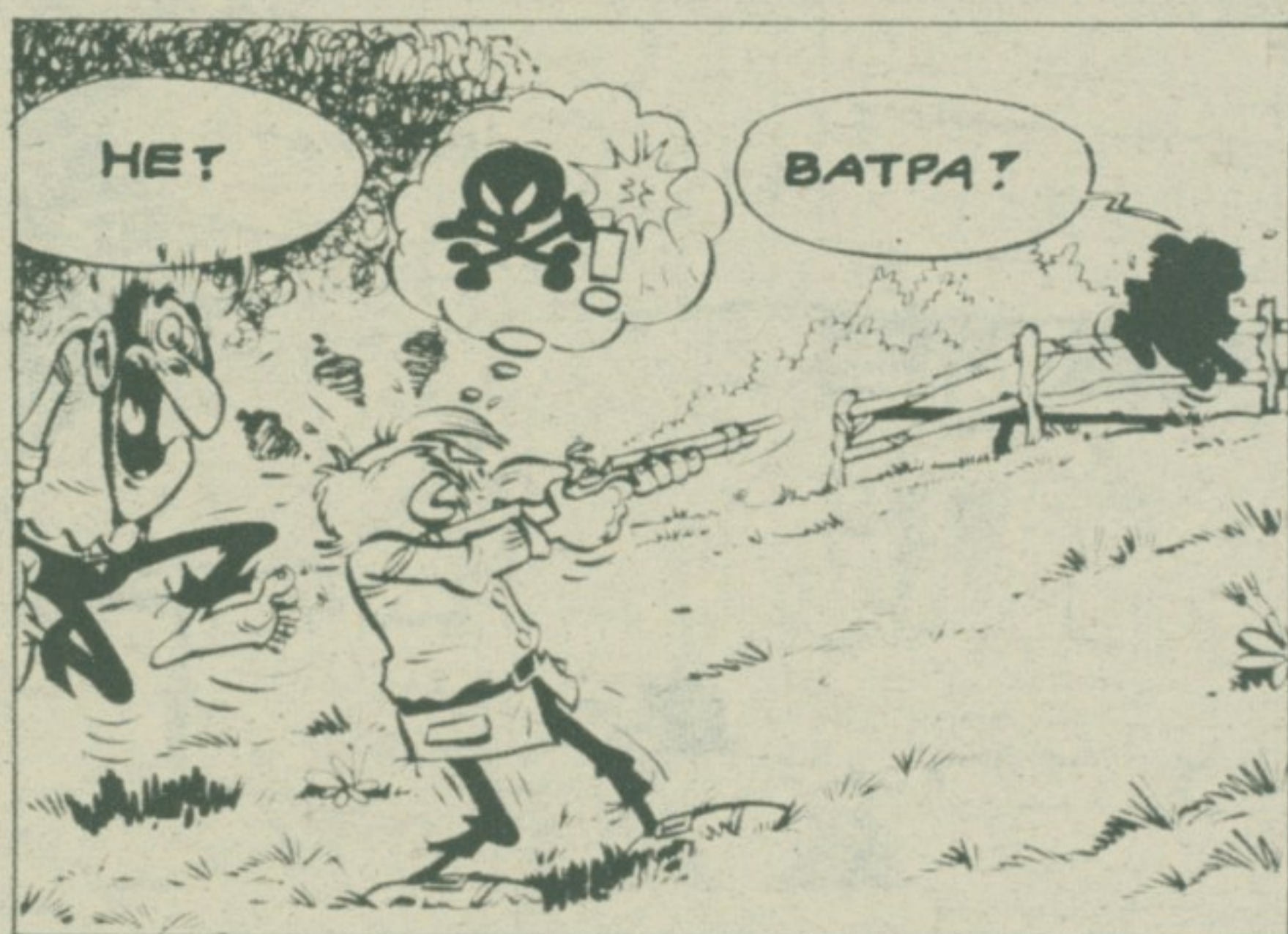

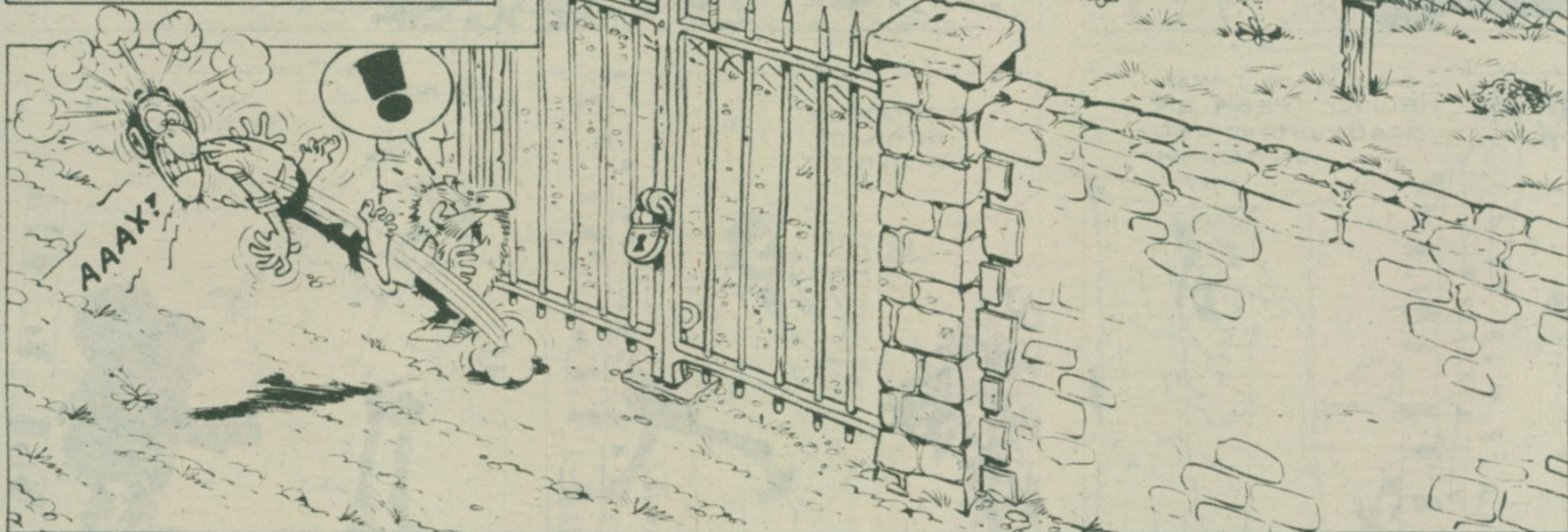

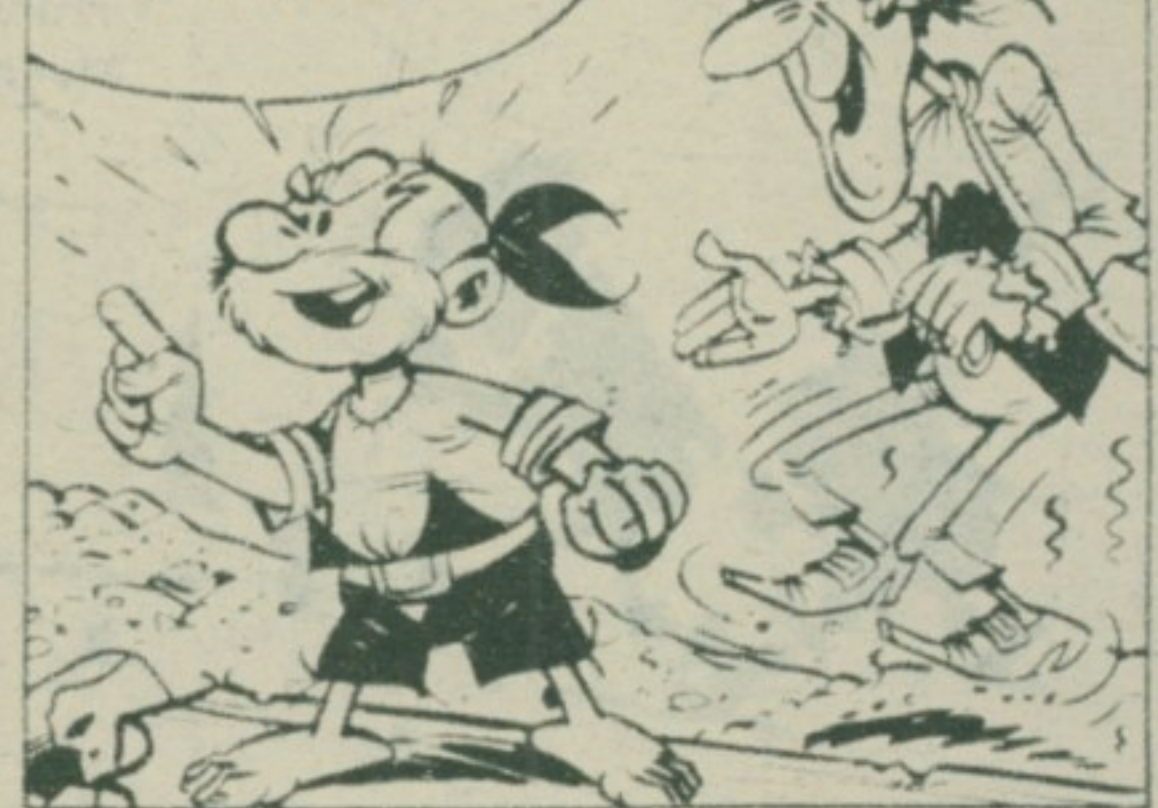
КАСНИЈЕ, НА РУШЕВИ-
НАМА ВОЗНОГ
СКЛАДИШТА...

СТРУЧЊАЦИ СУ
УСТАНОВИЛИ, НИК,
ДА ЈЕ У ПИТАЊУ
САБОТАЖА?

НА
ДОБРОМ
СТО
ПУТУ?
УСКОРО
БЕМО
ИХ
СТИГТИ?

ЗА ТО ВРЕ-
МЕ...

... САМО
САМ РЕКАО
ДА ОСЕЋАМ
ДА НАМ
ЈЕ СТАРИ
НИК
НА ТРА-
ПУ?

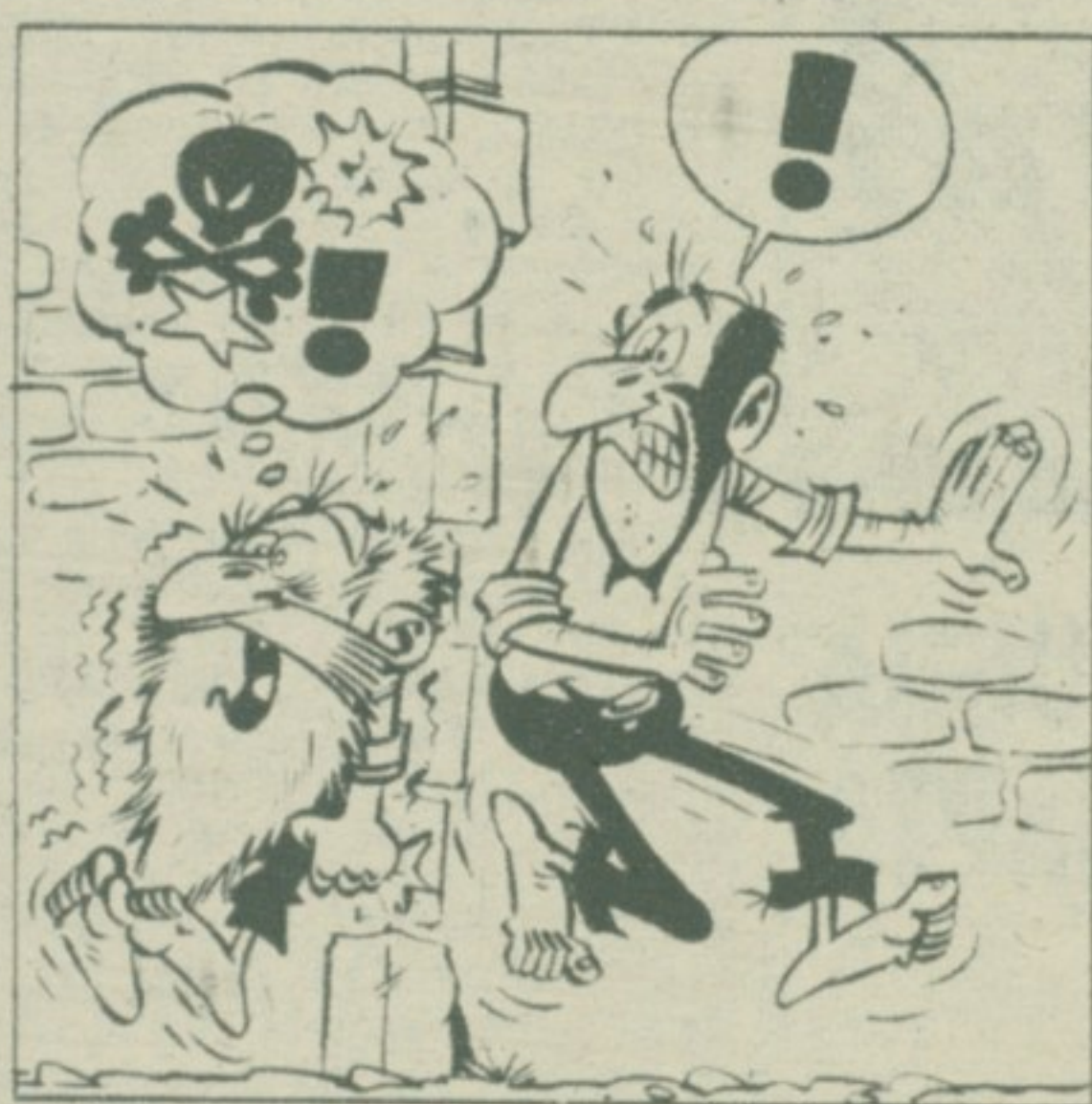
И ДА НАМ
ГОРИ
ПОД НОГА-
МА?

НЕ МОГУ СТАЛНО ДА
МИСЛИМ НА СВАКУ РЕЧ,
ДЕДИЦЕ?

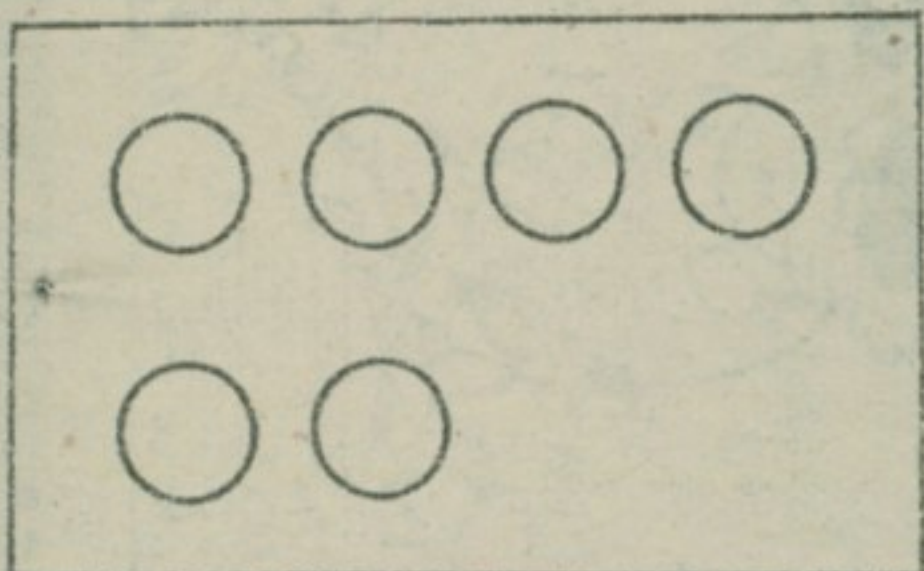

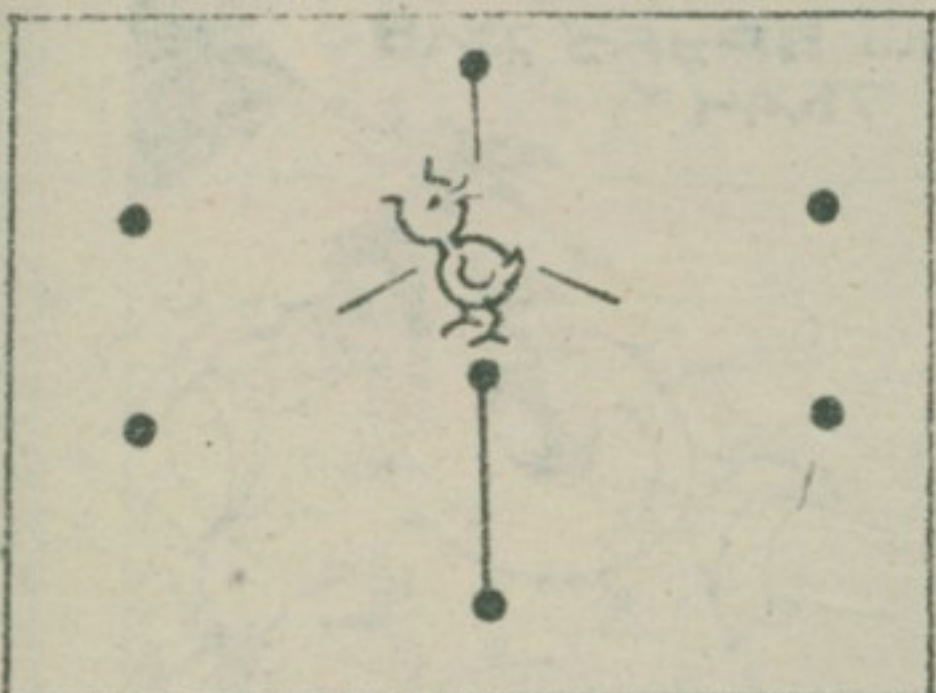
Хумор

ПРОВЕРИТЕ КОЛИКО СТЕ ПРОНИЦЉИВИ

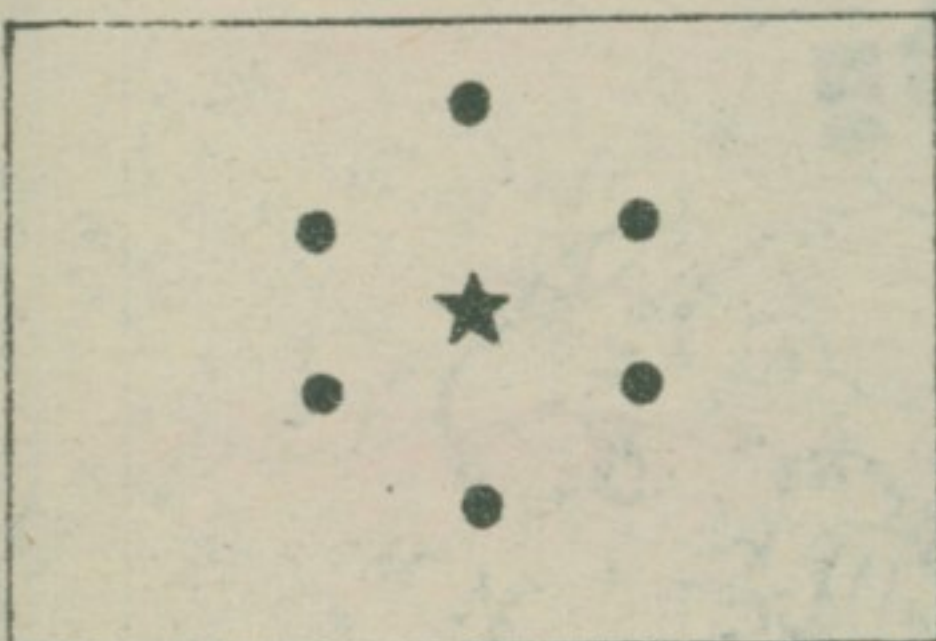
1. На цртежу има шест кругова. Ви треба да додате само један (запамтите — један) круг и да их на цртежу буде осам. Како ћете то постићи?

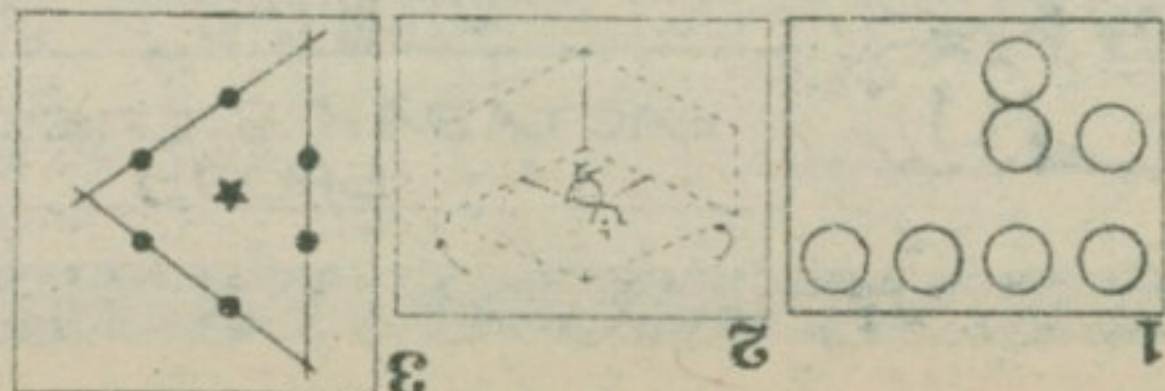
2. Да ли можете једном непрекинутом линијом да спојите светачке, али тако да се пиле на цртежу нађе затворено у једној кутији?

3. Покушајте да само са три праве линије спојите свих шест тачака и да се звезда нађе унутар тих линија!

Решење је на дну странице! Али, не журите да га погледате, нисте заљубљени антикликераци?

— Да ниси ипак претерао са детерџентом за прање судова?!

— И, не заборави да ми пишеш, макар то био само твој потпис на чеку!

САМО ЗА ВАС

ТРИКОВИ БИГ ПАЛЕТА

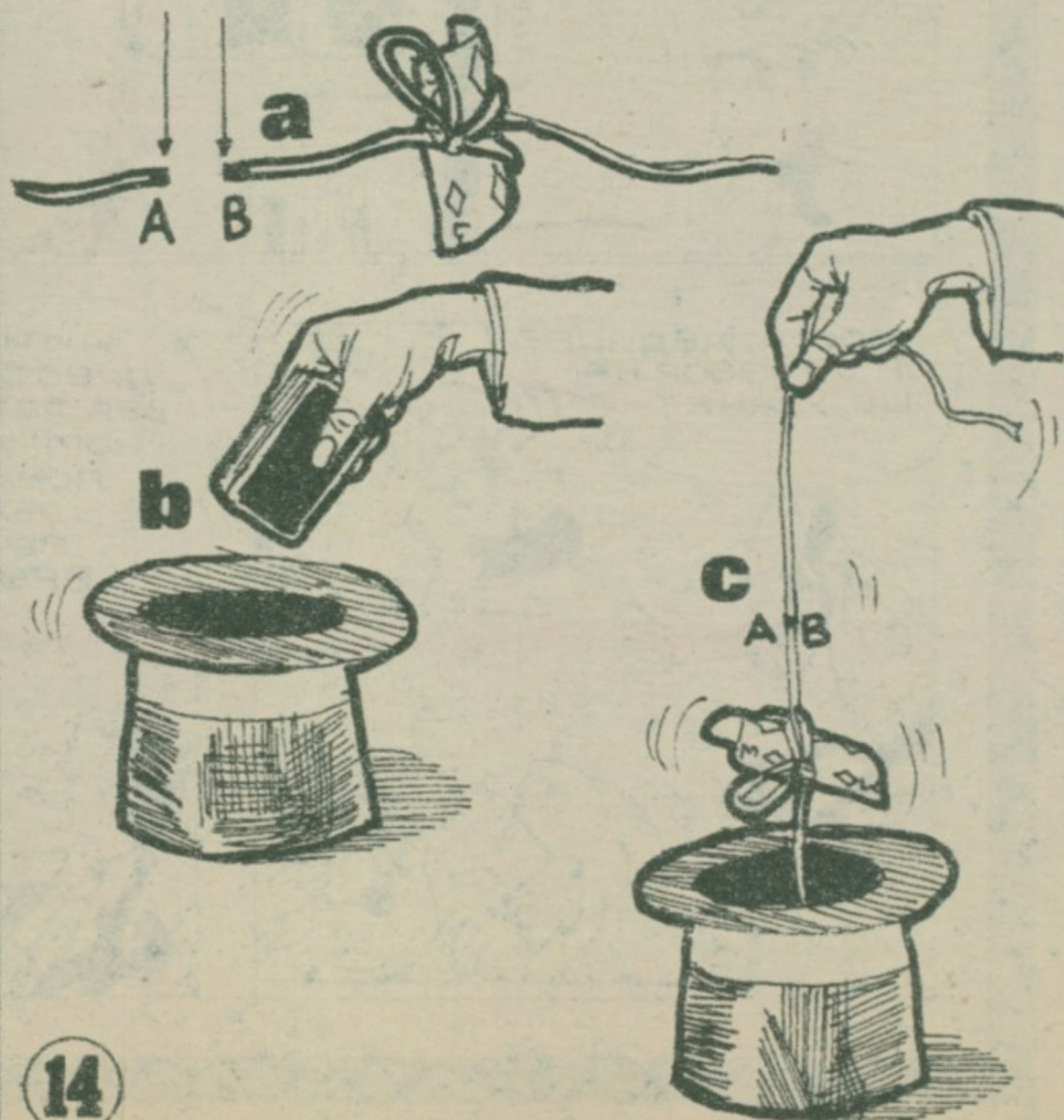

ЧАРОВНА КАРТА

Пре свега, да вам кажем шта је све потребно за извођење трика: два канапа различите дужине (један око пола, други око метар дужине), магнети веома малог пречника, два шпила карата, цилиндар или нека већа кутија. Кад сте све то набавили, мораћете да извршите припреме пре него што трик покажете својим другарима. Прво, ставите магнете у крајеве конопца (не, нисмо погрешили — магнети треба да се смеће у ужу, да се не виде), а за оно дуже уже вежите било коју карту из шпила (цртеж а). Ову карту коју сте прилежали за канап спустите у цилиндар (или канап) али тако да се, прво, не види и друго да крај канапа у коме је смештен магнет буде окренут нагоре. Још само једна ситница, пре него што почнете да изводите трик — морате да имате још једну карту као ону која је у цилиндру!

Дошли су ваши другари, можете да почнете са извођењем трика. Реците једном другу да добро промеша карте, да их растави на неколико мањих шпилова. Док он то ради, ви неprimетно на један од тих шпилова као прву карту ставите ону исту која је већ у шеширу (из другог шпила, наравно). Наведите га да ту карту подигне и покаже је свима. Када је то урадио, ви тај мањи шпил цео убаците у цилиндар (цртеж б). Узмите из њега припремљен канап са магнетом, увуците га у цилиндар и, уз речи „хокус — покус“, други магнет на канапу приљубите се уз онај који спуштате у шешир (цртеж ц). Наравно, то нико из друштва неће знати и изгледаће као да сте ви човек који има натприродну моћ да само погледом и чаробним речима веже карту за канап и извуче је. Не заборавите, трик не смеете да изведете више од једног пута! Поздрав од вашег Биг Палета!

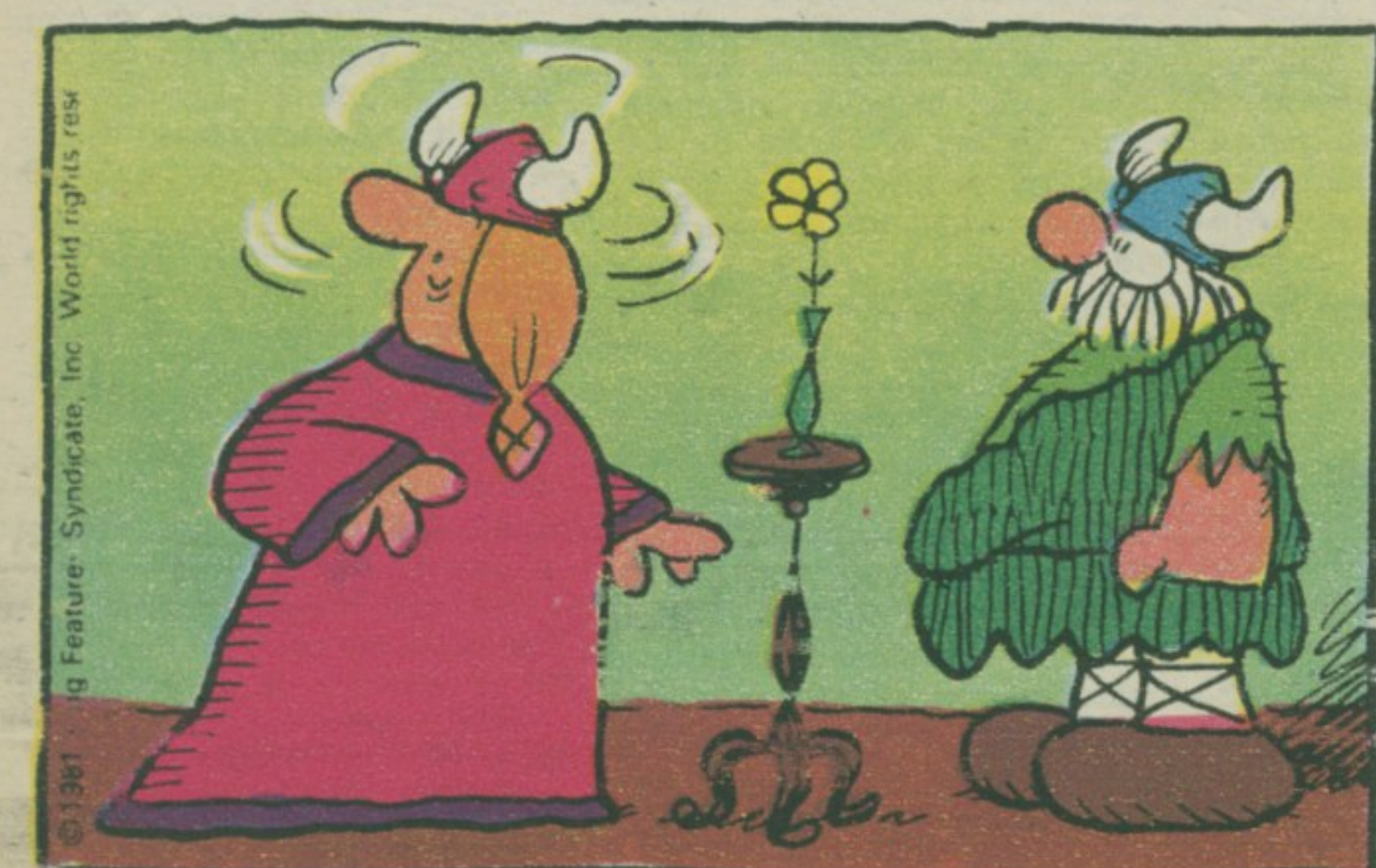
МАГНЕТ

DIK
BROWNE

ХОГАР

СТРАШНИ

ЧУДНЕ
И НЕОБЈАШЊЕНЕ
БОЛЕСТИ

ЕНГЛЕСКО

ЗНОЈЕЊЕ

НИКАД НИЈЕ УТВРЂЕНО ЗАШТО ЈЕ БОЛЕСТ У ФРАНЦУСКОЈ БИЛА БЕЗАЗЛЕНА, А ЧИМ БИ ПРЕШЛА ЛАМАНШ ПАДАЛЕ СУ ПРВЕ ЖРТВЕ!

Необична болест која се појавила у Енглеској 1485. касније је у историји медицине постала позната као „енглеско знојење“. Изненада се раширила, избијала повремено више од педесет година и исто тако необјашњено — заувек нестала.

Први пут се појавила у Лондону неколико недеља после повратка Хенрија VII (1457 — 1509), оснивача династије Тјудор, са бојног поља, где је уз помоћ француских плаћеника победио свог ривала Ричарда III. Непозната болест појавила се изненада и раширила фантастичном брзином, паника је захватила народ, па је Хенри VII морао да одложи крунисање за више месеци.

Болест је наступала обично ноћу праћена „изненадним и великим знојењем, црвенилом лица и целог тела, болесници су осећали неутолјиву жеђ, тресли се у хладној грозници, имали тешку главобољу“. Патили су и од јаких болова у пределу срца после којих је наступало повраћање и потпуна малксалост. Жртве су умирале за дан-два а понекад и неколико сати после првог знојења. Мало ко је преживео ово „самртно знојење“.

Напада само богате

Болест је била необична и по томе што је много више харала међу племством, свештенством, трговцима. Од ње су умрли и два градоначелника Лондона, више градских већника, а у Оксфорду стотине студената и професора. Као да је сиромашно становништво било имуно на болест. Лекари су били беспомоћни, никакав познати лек није деловао. Појединци су преживели за-

хваљујући само изузетно јаком организму. Епидемија је после годину дана почела да опада а онда и ишчезла.

Прошло је више од двадесет година кад је „самртно знојење“ поново изненада букнуло 1507, али је трајало кратко време и то само у неким деловима Енглеске.

Трећа епидемија ове разне болести јавила се 1517/1518. године. Избила је међу енглеским војницима на тлу Француске, у близини луке Кале. Затим је пренета у Енглеску, највише у градове. У неким од њих половина становништва подлегла је подмуклој болести. Интересантно је да се зараза уопште није проширила у Француској!

Четврти удар наступио је

Последња епидемија „енглеског знојења“ захватила је ову земљу 1551. Почела је у Шруберију, ширила се по земљи односећи велики број жртава, да би се поново преселила на континент. Овог пута страдало је више од милион људи! Од тада па до данас ова чудна болест никад се више није појавила.

Било је више покушаја да се објасни каква је то болест. Неки су је поредили са тифусом. То што није захватала Француску изазвало је посебно тумачење: да се болест у једном облику јављала у Француској, постала ендемска и блага, али кад је прелазила у Енглеску и друге земље, прерастала је у акутну и смртоносну. Оboleње се повезивало са каснијим такованим

Веровало се да болест играња које се није могло ничим зауставити наступа због уједа отровног паука тарантуле. (Италија, 16. век).

У Холандији су се сетили: једини лек за оболеле од плесне хистерије која је пре шестсто година захватила ову земљу била је музика. Она је смињавала и спасавала играче сигурне смрти. (Цртеж из 15. века).

1528/1529. Био је то најстрашнији налет „самртног знојења“ који је захватио Енглеску, проширио се на сеоско становништво. Пољопривреда је страдала јер није имао ко да обрађује земљу, завладала је глад. Овога пута болест се из Енглеске проширила на европски континент. Највише мртвих је било у немачким државицама и Аустрији. Француска опет није била погођена! У јулу 1528. епидемија се проширила све до Беча. Пратили су је неописив страх и паника. Десило се да је управо тада турска војска опседала Беч. Зараза је толико изнурила војнике да је опсада за неко време морала бити прекинута. Како је дошла, болест се исто тако изненада повукла.

„француским“ или „пикардским знојењем“ које се појавило 1718. Симптоми су били слични „енглеском знојењу“ али их је пратило и крварење из уста и носа. Епидемија се за педесет година повремено јављала у појединим ужим областима Француске. Ово објашњење није помогло нити да се утврди изазивач болести, нити могућно лечење.

Ђаволов плес

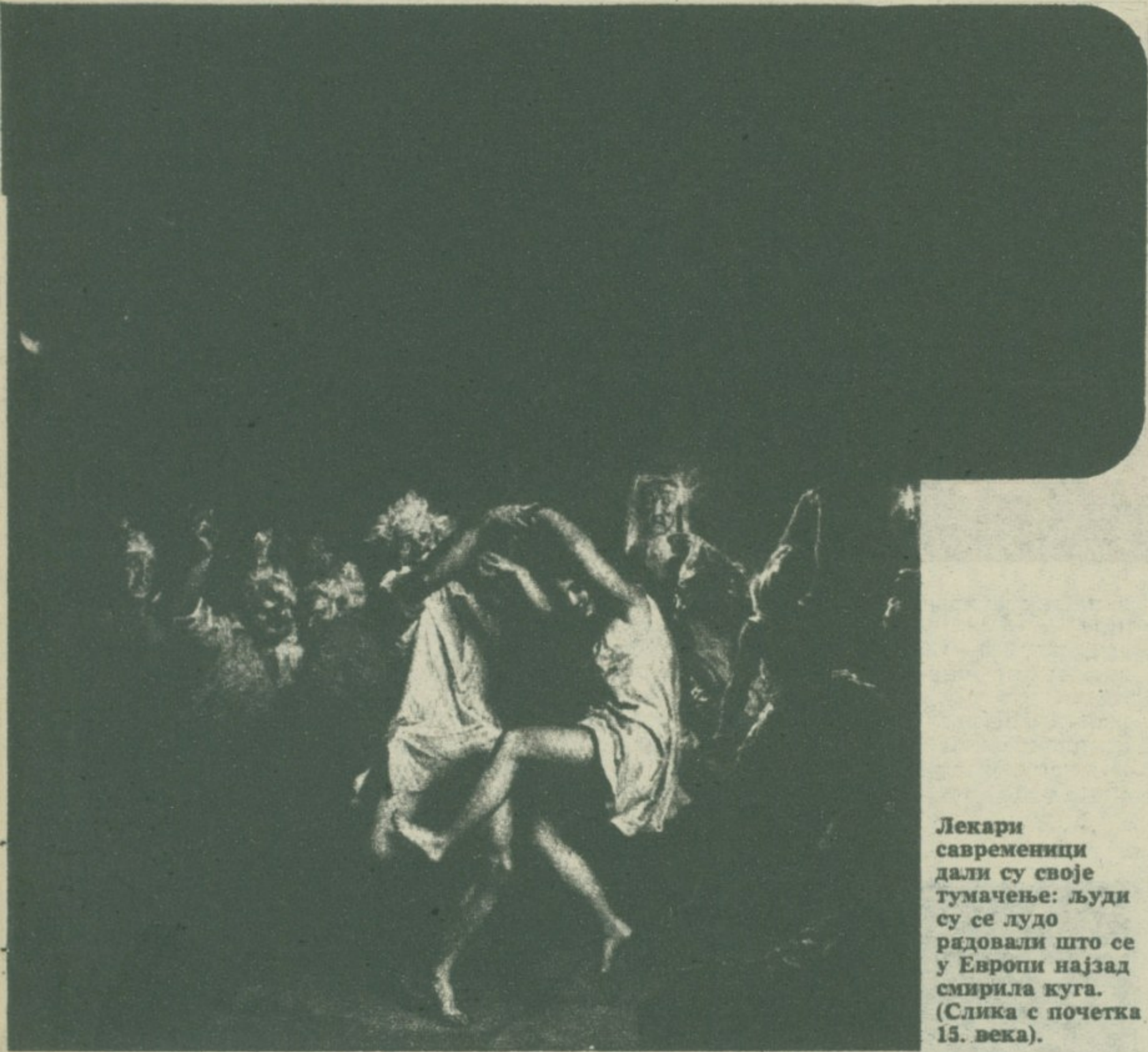
Између 1360. и 1370. док су се још осећале последице страшне куге која је харајући прошла Европом, појављује се још једна необична заразна болест. Прво би оболели добио јаке болове у целом телу, гро-

зницу и грчеве, почео да халуцинира и понаша се неконтролисано. Болесници су најчешће — играли! Често су читава села била захваћена овом манијом: људи су сатима плесали по улицама, викали, псовали, молили се, а затим би један по један играч исцрпљен падао мртав. Манија је почела негде у јужној Француској, прешла многе пределе Европе и стигла на север до Холандије. Свуда су болест пратили исти симптоми у јачој или блажој форми.

Нешто касније 1374. године Холандију је захватила слична манија плеса, али са блажим последицама. Она се касније проширила на централну Европу и трајала с прекидима пола столећа! Људи нису добијали болове, није их

тресла грозница, али су падали у неку врсту трансa. Незаустављив плес појединачно и група била је главна пропратна појава коју су савременици називали „плесна хистерија“. Једини лек за помањитале играче била је — музика. Када би „опседнуте“ особе почеле да плешу, брзо су позивали музиканте који су их свирајући у такту плеса мало-помало смињавали и тако спасавали смрти. Све се, најчешће, завршавало великом исцрпљеношћу несрећних играча.

Лекари савременици тумачили су ову болест као колективни нервни поремећај, неку врсту „лудог веселја“ од среће што се страшна куга у Европи најзад смињавала. Слично је објашњаван и таковани

Лекари савременици дали су своје тумачење: људи су се лудо радовали што се у Европи најзад смирила куга. (Слика с почетка 15. века).

„италијански тарантизам“ у 15. и 16. веку. Премда су и Италијани манијакално плесали, болест је код њих имала друге карактеристике и развој. Симптоми су понекад били слични онима код беснила: после наступа велике потиштености и мртвила наступала је изванредна физичка активност, болесни су најчешће играли и вртели се у круг, наизменице се смејући и плачући. На крају би долазила кома, а затим смрт. Жртве блажег тарантизма нису умирале, али су патиле од несанице, надувањег трбуха и обавезно се вртеле и играле до бесвести. Болест је изненада нестала средином 16. века и није се више никад јавила. Али, иза ње је остало једно народно објашњење. У то доба су људи веровали да болест неконтролисаног плеса настаје због уједа отровног паука тарантуле. Отуда данас и назив за тарантелу, темпераментан италијански плес.

Новија наука сматра да разне манијакалне појаве средњег века, а не само болест звану „Ватра св. Антуна“, треба повезати са деловањем ергота. То је отровна гљива која као паразит расте на ражи. Када се заражена раж самеле и од ње прави хлеб (само ражено брашно или мешано са пшеничним) људи који га поједу отрују се. Последице су различите, између осталог ту су халуцинације и необично понашање: играње, скакање, имитирање животиња... Све то изазива једна врста алкалоида међу којима ЛСД игра

важну улогу. Људи су тада доста јели овакву врсту затрованог хлеба, а нису знали за његово деловање. Када је време влажно, ергот се више развија. Француска академија је прва повезала ове болести с тровањем хлеба и ерготизирани ражи 1676. године. Степен поремећаја зависио је од количине и комбинација деловања ових дрога из ергота. Још кад се томе дода несигурност, страх и празноверје средњег века, није чудо каква је то била паника.

Аква тофана и пољубац бубе

Сличан ужасан страх захватио је крајем 16. и почетком 17. века делове северне Италије и јужне Француске. Људи су често оболевали са необичним симптомима тровања, боловима у стомаку и цревима, уз грчеве, температуру и знојење. Често је крај био фаталан. Тада се веровало да су у питању „жртве посебног безбојног отрова, без укуса и мириса, који је тешко открити“. Отров је назван „аква тофана“ према познатој тровачици из 17. века Јулији Тофана. Веровало се да постоје посебни људи тровачи који су ову опасну течност кришом стављали другима у храну. По градовима и селима почела је хајка на „троваче“, слично као на вештице јер се веровало да је ту ђаво умешао прсте. Било је доста случајева да „сумњиве особе“ буду ухваћене и обешене, под

оптужбом да су отровале своје суседе. И многе обичне дечије болести као и смрти од старости везиване су за „аква тофану“ и манију тровања. Остало је до данас неразјашњено шта је изазвало овај страх од „ђавољег отрова“ који се појавио изненада у облику масовне хистерије, постепено јењавао и онда нестало да се више никад не обнови.

У источним деловима Сједињених Америчких Држава велики број особа обратио се лекарима 1899. године: свима су отекле усне биле „избушене“ ситним рупицама. Болест је захватила велики део становништва и ширила се као зараза. Није имала неких већих последица осим температуре и грознице. За кривца је проглашена тајанствена и непозната „буба која љуби“. Настала је потрага и лов за овим чудним инсектом који је до краја остао невидљив! Остало је непознато откуд се појавила ова зараза која је била локализована на усне и слузокожу уста, и није много потрајала. Доктор Луј Ховард је посебно проучавао овај случај. Он је „утврдио“ да постоји шест врста инсеката који би могли да изуједају људе по уснама! Али пошто ниједног од ових инсеката ниједан пацијент није приметио, и Ховардова теорија пала је у воду. Тако је и ова болест, баш као и оне из ранијих векова, остала — необјашњена!

Миливоје Чатиповић

СТРАСТВЕНИ КОЦКАР — СЕНДВИЧ

Када кажемо да смо се прегледали на рендгену, ми у ствари понављамо презиме Вилхелма Конрада Рентгена, немачког физичара који је крајем прошлог века открио рендгенске или „икс“ зраке. Да ли знате још неки сличан пример?

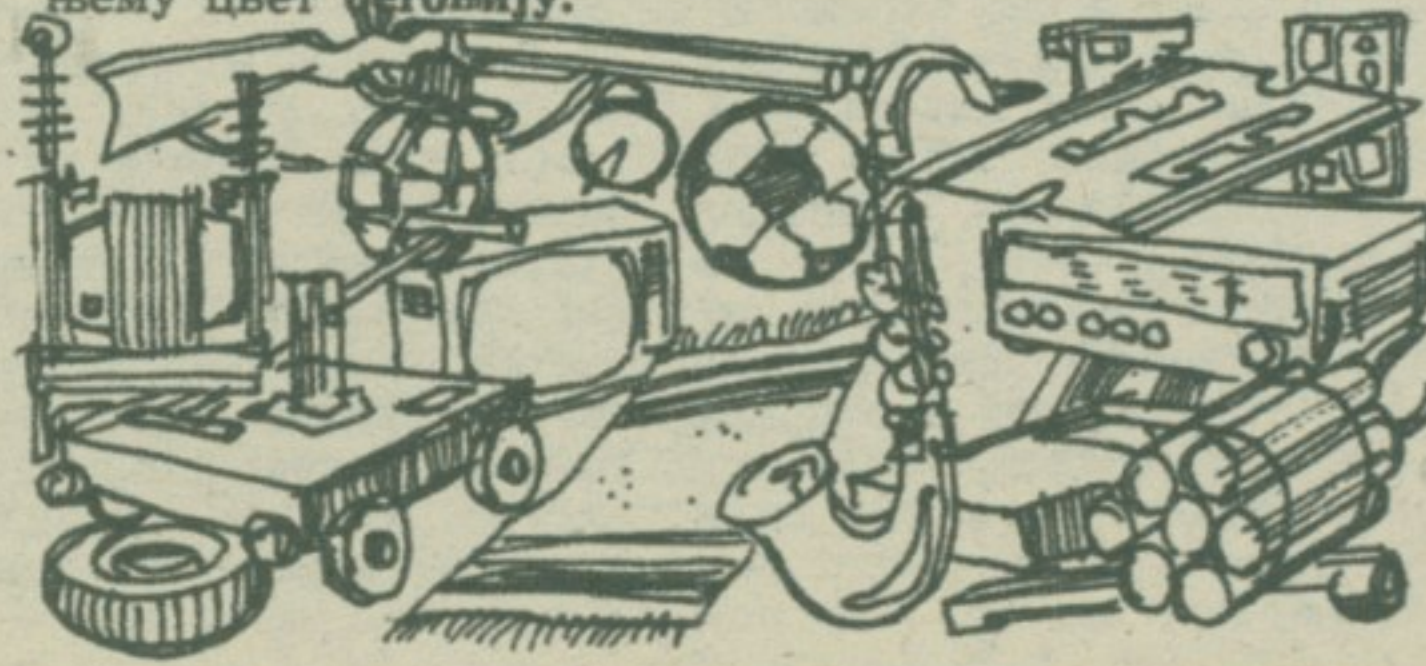
Највећи проналазачи —Едисон, Тесла, браћа Лимијер, браћа Рајт, Маркони и тако даље — нису ниједан проналазак назвали сопственим именом, можда зато што нису патили од таштине. Примера за пренос имена пре ћемо наћи ако погледамо мање важне изуме. Тако **жилет** у свом називу чува (с француским изговором) презиме Кинга Кемпа Џилета, Американца, који је почетком нашег века направио и почео да производи такве ножиће за бријање. И **саксофон** је назван по свом творцу, Адолфу Саксу (1814—1894), белгијском градитељу музичких инструмената.

У области саобраћаја наилазимо на **дресину**, **цепелин**, **картер**, **макадам**... Ону прву је њен конструктор, немачки барон Карл фон Дрес, замислио као неку врсту примитивног бицикла, а касније су истим изразом означена железничка колица на ручни погон. Фердинанд фон Цепелин, немачки официр, дао је своје име гломазим ваздухопловима које је конструисао почев од 1900. године. **Макадам**, подлогу за пут од пресованог туцаника, пронашао је око 1815. године шкотски инжењер Џ. Мак Адам, а **картер** (део аутомобилског мотора) дело је Американца Џ. Х. Картера.

Много мање разлога имамо да будемо захвални сер Хенрију Шрапнелу, проналазачу гранате која се распрскава избацујући комадиће метала (**шрапнеле**), или браћи Вилхелму и Паулу Маузеру, који су у прошлом веку конструисали прве брзометне пушке и револвере — **маузере**. Ако је реч о војсци, онда ћемо радије памтити лорда Раглана, команданта енглеске војске у кримском рату: огртач каква је он редовно носио назван је **раглан**, одакле још и данас израз „раглан-рукави“. Сто година касније, још један енглески врховни командант, фелдмаршал Монтгомери, на сличан начин ће позајмити своје презиме једној врсти мантила.

Вратимо се сад у осамнаести век, да бисмо упознали још два отмена Енглеца: лорда Дербија и ерла од Сендвича. Први је био оснивач коњске трке која се од 1780. до данас сваке године одржава у Епсому, близу Лондона, а по којој су и друге велике трке, па затим и утакмице у другим спортовима, назване **дерби**. Ерл од Сендвича био је тако страствен коцкар да није налазио времена ни за ручак ни за вечеру: његов слуга се тада сетии да му за коцкарски сто доноси парче меса између две кришке хлеба, и тиме је постао проналазач оног јела које се и данас назива, на жалост не његовим именом, него именом његовог господара — **сендвич**.

Поменимо на крају — мада се ту не може говорити о „проналасцима“ него о „откривањима“ — и неколико лепих цветова, пореклом из ваневропских земаља: **фуксију**, **далију** (звану и **георгина**), **камелију**, **гарденију**, **магнолију**, **бегонију**. Њихова имена чувају успомену на људе који су их први проучили и донели у Европу. Немац Фукс био је природњак у XVI веку, а Швеђанин Дал, Немац Георги, Чех Камел, Енглец Гарден и Француз Мањол (Магнол) бавили су се ботаником у XVIII веку. Једини „нестручњак“ у овом друштву је Мишел Бегон, гувернер француских Антила крајем XVII столећа: он је лепо дочекао и угостио једног истраживача тропске флоре, а овај му се одужио именујући по њему цвет **бегонију**.

МОЈЕ
ЗАНИМАЊЕ:
НАРИНАТУРА
И ЦРТНИ
ФИЛМ

ДАР-МАР У ШВАЈЦАРСКОЈ

ВОЉА, ТРУД И ИНАТ
ТО СУ БИЛА ТРИ ОС-
НОВНА ПРЕДУСЛОВА
ДА БИ ДАРНО-МАРНО-
ВИЋ НА ФЕСТИВАЛУ
У МОНТРЕУ ПОСТИГАО
ОНО ШТО НИКО ДО
САДА НИЈЕ УСПЕО.

У време кад сам озбиљно почео да се бавим карикатуром — прича нам Дарко Марковић, скопски архитекта задужен за брање ружа у Монтреу — био је обичај да се карикатуристи осим у новинама појављују и на приредбама. До мог првог наступа дошло је на бруцошкој вечери 1960. године. У препуној сали где се одржавала приредба упитао сам, помало важно, да ли да цртам левом или десном руком. Једни су повикали левом, други десном, па сам ја одлучио да цртам једном и другом.

Сутрадан после тог првог јавног представљања требало је да полажем математику код професора Платона Димића. На испит сам, јасно, дошао неиспаван: прослава се завршила у зору. Извукао сам питања и почео да радим задатке али онако буновном није ми полазило за руком ниједан. Тада ми је професор рекао да изиђем пред таблу. Ни ту се нисам много боље сналазио: шарао сам нешто али никако оно што је требало.

— А што сада не употребите обе руке, колега? — упитао ме професор Димић.

Једва сам успео да се извучем са бедном шестимом иако сам иначе био добар и вредан студент.

Упркос свим неповерљивим одмахивањима глава у породици, родбини и комшилuku, карикатуром сам почео да се бавим у исто време кад и студијама а тада сам већ био „искусан“ цртач. „Каријеру“ сам започео прецртавајући ликове са насловне стране „Политикиног забавника“ који смо претходно брат и ја добро прогустирали. Моја школа били су Мики Маус и „Забавник“. Међутим, од времена када је ваш лист дочео да излази па док нисам у новинама објавио прву карикатуру, а то је било 1960. у „Новој Македонији“, пришло је осам година. Добро се сећам узбуђења пред то излагање: устао сам у пет сати ујутру и отишао до најближег киоска да купим новине. Тамо није било ни живе душе. Једва сам сачекао да ра-

зносач стигне не само због тога што сам желео да што пре угледам своју карикатуру већ и да је простудирам. Докопавши се једном новине гледао сам у њу читав дан, анализирајући карикатуру, налазећи јој мане. То радим и сада, само што ми за то гледање не треба више цео дан. Никада нисам задовољан урађеним, увек нешто мењам. А надградњи никад нема краја.

Неозбиљан зет

— Кад сам се коначно окренуо карикатури а не архитектури, то није прошло без потреса. Чувши чиме се бавим мој будући таст се намрштио: да сам био неки адвокат, професор... то би било у реду, то су озбиљне професије а овако... Радити нешто тако неозбиљно. Будућност његове кћери изгледала му је крање сумњива. Никаква уверавања и разуверавања нису помогла све док нисам добио своје прво велико, међународно признање 1977, „Сребрну ружу Монреа“. Отада с поносом говори и тврди да је посао који радим савршено озбиљан као и сваки други, да захтева много улагања, труда, воље па и физичког напора. И у праву је. Само рад на „Фестивалу“ трајао је пуних девет месеци а радило се свакодневно од пет поподне до поноћи. У екипи која ми је помагала била је и моја супруга; један лекар, два психолога, професор физикултуре, неколико студената, једна секретарица. Дакле, углавном људи који за анимацију нису професионално везани. С обзиром да нико месецима није имао слободног времена, гости су се примали, ту, у подруму који сам преуредио у атеље. Било је весело, причало се, певало и — непрестано радило. А овај посао само тако и може да се ради јер је за њега потребно велико стрпљење. За „Фестивал“, који ми је у мају донео и другу ружу Монреа, овог пута бронзану, урађено је двадесет хиљада цртежа! Све сам најпре ја урадио оловком а онда их је е-

кипа пребацивала на фолије и боје. Избацивао сам по 200—300 цртежа дневно што није нарочито тешко ако је у питању једна фигура. Али, за компликованије ситуације, „масовке“, треба много више рада. Често сам, да

она је, баш као и цртање, моја прекупација од детињства. Приметивши то родитељи су ме, када сам напунио седам година, уписали у музичку школу која је била доста далеко од наше куће. Свирање на виолини пружало ми

Ове године конкуренција у Монтреу била је изузетно јака: ипак Марковићева породица на фестивал освојила је не само публику већ и жири.

бих што боље пренео неки покрет, скакао, пузио, верао се на опште увесељавање присутних, поготову моје деце.

Изгубљено на нађено

Замисао да направим филм о фестивалу у Монтреу пала ми је на памет одмах после „Каше“ и мог првог боравка у овом швајцарском градићу. Међутим, тада нисам имао ни довољно снаге, а није било ни новца. Док сам радио „Фестивал“ био сам оптерећен сазнањем да се очекује да он, у најгорем случају, не буде ништа слабији од „Каше“, да понови њен успех. А бити међу победницима Монреа лепо је али и прилично тешко. Међутим, и овог пута сам добро прошао: највише поена донеле су ми секвенце на тему љубави. Људи су сити рата. Свако од нас, упркос опасности да буде проглашен за романтичног занесењака, воли да види нешто што нема везе с њим...

Да би се направио добар филм неопходно је одабрати добру музику а

је задовољство, али више од тога волео сам да се играм. Тако сам убрзо почео да проналазим разноразне начине како бих избегао часове. То ми није баш полазило за руком. Једном, била је зима а снег прилично дубок, идући у школу полако сам гуркао гудало да, као случајно, испадне. На моју велику радост, испало је. Али у тај зао час наишли су неки очеви пријатељи и узели гудало. Сутрадан сам поново морао у школу.

Прича о цару и слинару

Неуспех ме није сломио: размишљао сам шта да радим и, наравно, смислио. Једног дана сам се на часу појавио са згрченим прстима које тобож никако нисам могао да исправим. Схвативши у чему је ствар, наставник ме је одвео кући и рекао да ме више не шаљу у школу како то не би оставило „психичке последице“ на мене. То наравно није значило мој растамак са музиком: од тада сам се свакодневно дружио са њом, не као извођач већ као слуша-лац.

— Мада сам последњих година заокупљен филмом, у једном тренутку осетио сам да ми недостаје новинска карикатура, па сам за „Нову Македонију“ почео да радим „Пецка“, стрип који има само један каиш и излази сваког дана. С њим сам доживео успех, много већи него са „Шоу-машином“, „Кашом“, „Фестивалом“. Вероватно због тога што има свој став, што дотиче теме блиске народу, због њега ми пишу или се јављају телефоном непознати људи. Желе да ми дају идеју, укажу на нешто или неког кога треба пецнути. Ја пецнем а они се јаве... Јаве се, веровали или не, и они који би желели да буду поткачени. Тек колико да се види да су у жижи интересовања.

Једини проблем у погледу Пецка је доћи до идеје. Што се цртежа тиче, за њега је довољан један сат. Да будем прецизнији, 20 година и 1 сат. Зашто 20 година разјасниће вам кинеска прича о сликару од кога је цар затражио да му нацрта петла. Пошто му је објаснио шта жели, запитао је када да дође по слику, а сликар му је одговорио: „За годину дана!“. Како је о уметнику дотада чуо само најбоље, цар се мало зачудио али је размишљајући дошао до закључка да овај свакако зна шта ради и колико му времена за слику треба. Сачекао је да прође годину дана, дошао сликару и затражио петла. Овај га је увео у собу, сместио да седи а онда узео парче хартије и перо и за три секунде нацртао петла. На то је цар упитао, због чега му је била потребна читава година када је слику урадио за тако кратко време. Нимало збуњен, сликар га је увео у суседну просторију где је било на хиљаде цртежа петлова.

— Сваки коментар је сувишан — рекао је на крају Дарко Марковић — само бих хтео да додам да је за успех, поред воље и упорности, потребно и нешто треће — инат!

Забележила
Олга Вукадиновић

1

- Усмех и како га стећи? Једноставно, ако судимо по овом цртежу Дарка Марковића. Треба само цаћи моћну, заштитничку руку.
- Без обзира да ли је у питању есеп, карикатура или филм, порука је увек више него јасна.
- Чак је светску премијеру доживела још 1977. године, "Саша" и данас не гаси да бун велико интересовање нећ се и прилично продаје.
- Љубав, омиљена тема Дарка Марковића је врло често на његовим платинама која су последњих година све тражијаша.
- Да само једно неутрање у "дестинату" морало је да се направи — двеста цртежа.

2

3

4

5

И у концерну „Грундиг“ мисле да новитети враћају наду: откако могу да се купе видео-рикордери, влада права јага за „кућним биоскопима“. У великој немачкој фирми дневно произведу 1200 видео-рикордера типа „Видео 2000“, али је потражња за њима знатно већа. Стручњаци рачунају да је у Западној Немачкој само током прошле године купљено око 700.000 видео-уређаја у укупној вредности од две милијарде марака (једна марка око 20 нових динара) не рачунајући при том промет остварен продајом камера, празних касета и видео-филмова.

НОВО ОРУЖЈЕ:

ДИГИТАЛНИ ГРАМОФОНИ

Индустрија има спремно чудесно оружје: дигиталне грамофоне чије неуништиве мале плоче „чита“ ласерски зрак. Такав нови уређај су још у пролеће 1981. године представили заједнички „Сони“ и „Филипс“. Нсву звучну еру најавио је лично Херберт фон Карајан који је приказао своје дириговање на новом савршенству. Али, ти грамофони ће бити „зрели за тржиште“ тек крајем ове године. „Грундиг“ који је узео лиценцу од прве две компаније, планира да прве грамофоне пласира тек током 1983. године.

Због тога „забавна електроника“ мора да потражи нове купце хај-фај уређаја међу старим муштеријама. Чаробна формула се зове »High End« или „Нема даље“. Она подразумева изузетне производе који иду од 1000 марака (колико је, рецимо, спремно да плати 25 одсто немачких купаца) или више од 2500 марака (колико може да плати даљих 35 одсто купаца). „Филозофија савршенства“ стајаће право заљубљеника лудих звукова и тонова и преко 20.000 марака. А ко толико да плати?

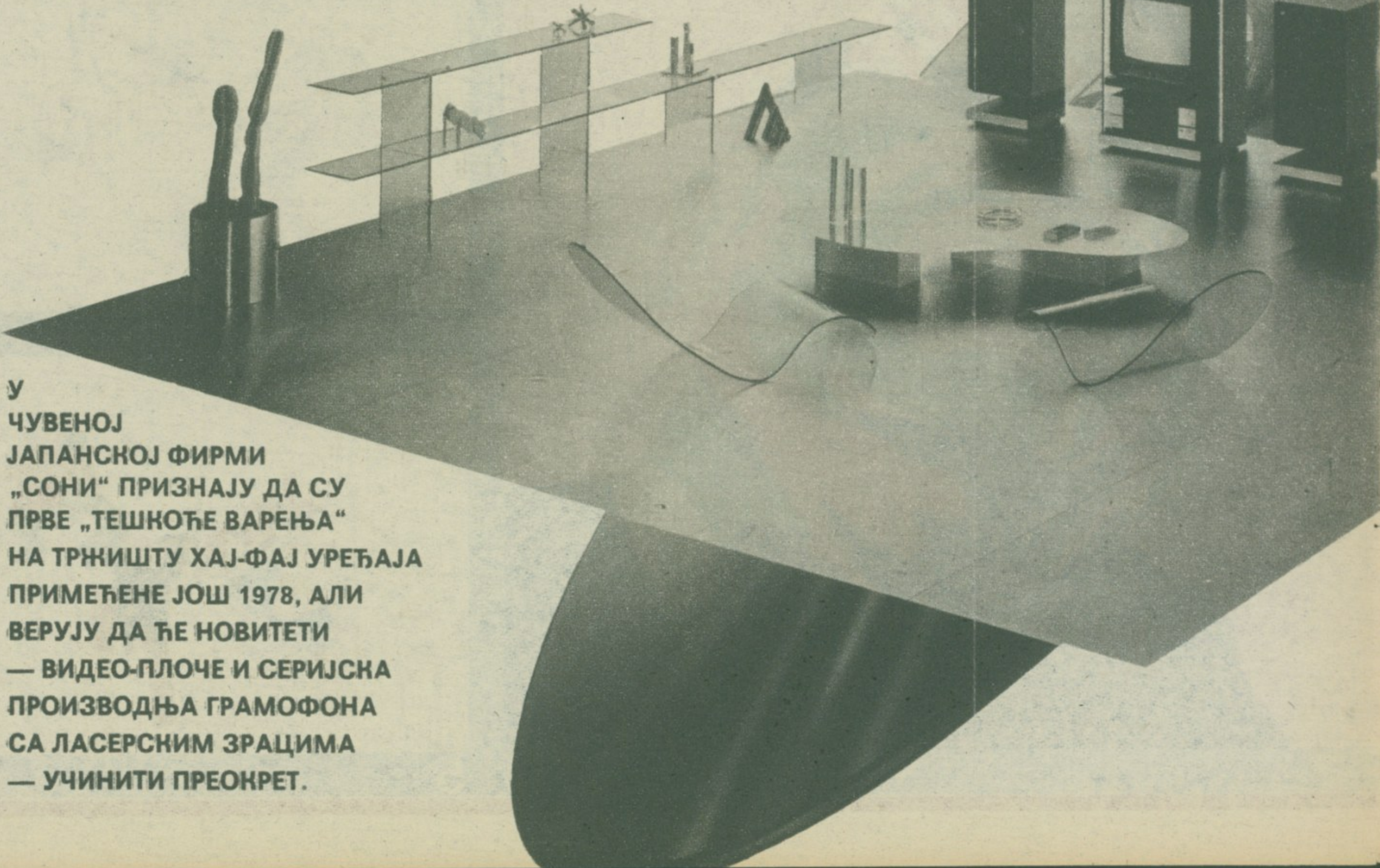
За оне наше читаоце који такође имају скупе или веома скупе уређаје ове врсте, дајемо неке појмове и неке цифре. „Елитне европске звучнике“, метар високе, тешке преко 50 килограма, спретна реклама нуди по цени од 12.300 до 30.000 марака. Фине уши не подносе стерео појачала већ два моностепена. Два таква фирме »Stax« коштају 10.000 марака, а за пар појачала јапанске куће »Accuphase« ваља одвојити 16.600 марака. Истина, за тај новац сваки „гурне“ у звучник по 1100 вати! Поред тога треба, наравно, купити још и претпојачало које зна да кошта колико и мањи аутомобил, а врхунски модел берлинске радионице Дитера Бурместера кошта читавих 10.000 марака.

HI-FI ЛУДОСТИ

забавна електроника за уши и очи

Недостаје још оно што би нормалан потрошач назвао — „грамофон“. И зато грамофонска индустрија не мирује. Измишљају се нове конструкције да би се избегло шупштање или било која друга слабост плоче. Немачки „грамофон снова“ тренутно се конструише у Берлину и премапредрачуну стајаће око 9000 марака.

У
ЧУВЕНОЈ
ЈАПАНСКОЈ ФИРМИ
„СОНИ“ ПРИЗНАЈУ ДА СУ
ПРВЕ „ТЕШКОЋЕ ВАРЕЊА“
НА ТРЖИШТУ ХАЈ-ФАЈ УРЕЂАЈА
ПРИМЕЋЕНЕ ЈОШ 1978, АЛИ
ВЕРУЈУ ДА ЋЕ НОВИТЕТИ
— ВИДЕО-ПЛОЧЕ И СЕРИЈСКА
ПРОИЗВОДЊА ГРАМОФОНА
СА ЛАСЕРСКИМ ЗРАЦИМА
— УЧИНИТИ ПРЕОКРЕТ.

Да би се спречило шетање плоче горе-доле, јапанска фирма »Luxman« је своје грамофоне »PD 755« опремила специјалним „хидрауликом“. Тај уређај-стаје 7500 марака.

КУД ТО ВОДИ?

Јапански произвођач »Misco« нуди модел грамофона »SX 2000« са специјалним ваздушним јастуцима на које се поставља плоча. Цена 16.000 марака. Ручицу и остали нужни систем по приближно истој цени треба одвојено купити.

Кад чује све ове цене, човек не може а да се не запита: куда то води? Да ли се исплати, да ли је људско ухо, уопште, способно да разазна све те скупе кај-фај финесе.

Јер, чињеница је да се и за 2500 до 5000 марака могу купити солидни, чак и првокласни уређаји. Грамофон марке »Dual«, »Thorens« или »JVC« стаје између 500 и 1000 марака а чувени звучници „Сони“, »Technics«, »Spendor«, »KEF«, »Chartwell« или „IMF“ могу да се набаве по цени од 400 до 1500 марака.

Стручњаци упозоравају на још нешто: најбољи уређаји на свету траже и оптималне услове. Звук могу да покваре и такве „ситнице“ као што су дебели тепих, гладак зид у стану, погрешно постављен звучни стуб. А и онај ко себи може да дозволи толики луксуз и набави ове скупе уређаје, чак их и намести у стану како треба, нешто, ипак, не може да купи: музикалне уши!

Пластичне пирамиде: суперзвучници за љубитеље суперзвука.

Са свечане промоције дигиталног грамофона у Салцбургу: „Сони“ — шеф Морита, диригент Фон Карајан и директор „Филипса“ Ван Тилбург.

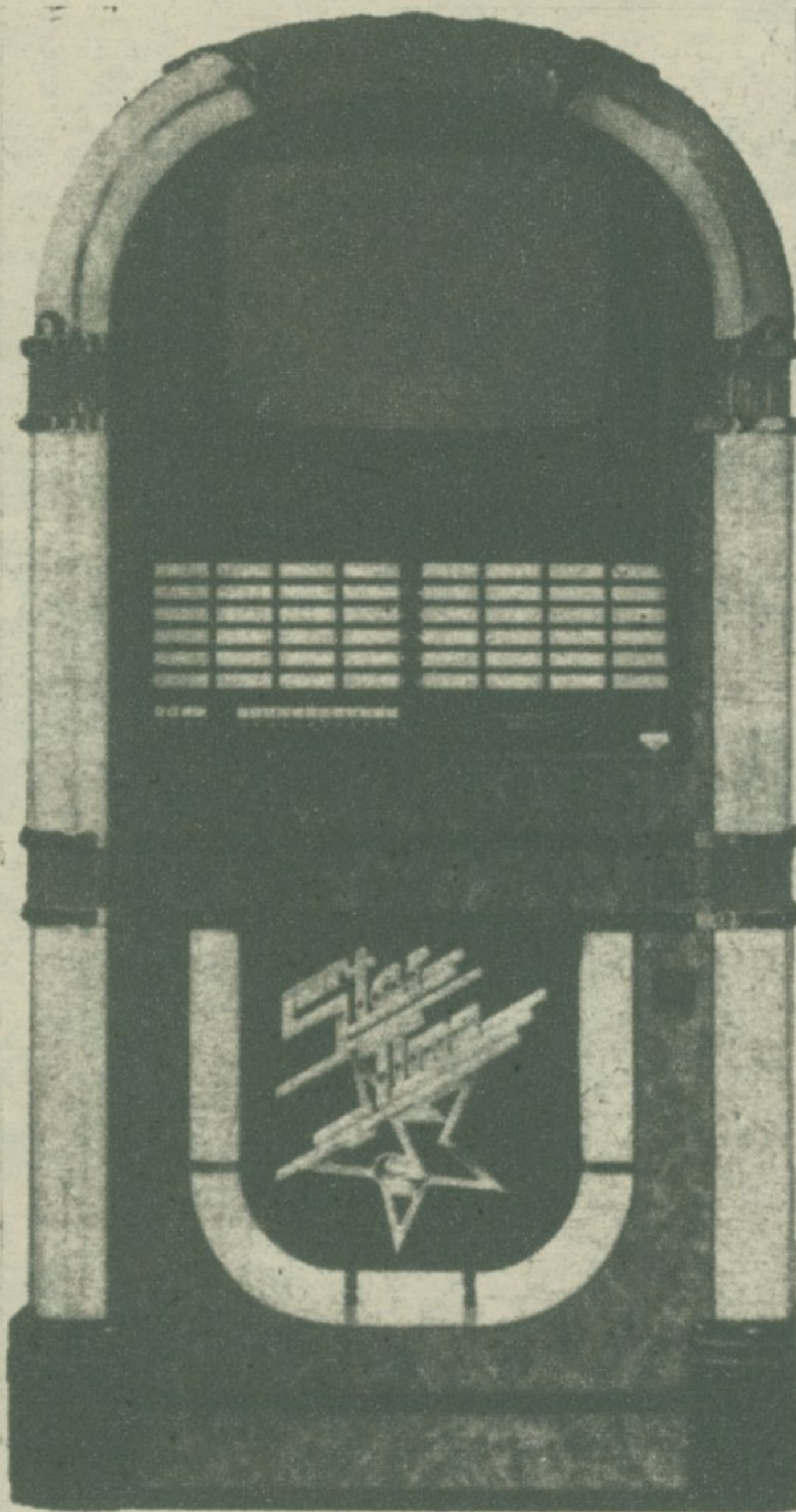
НАЈНОВИЈИ ПРОНАЛАСЦИ

ВИДЕО-ЏУБОКС

Погледате списак плоча, одаберете омиљену песму, убаците одговарајући новчић и — чујете „своју“ композицију. Ништа нарочито, рећи ћете. Џубокс је справа на коју смо се навикли, може се видети и у најобичнијој кафани. Неки људи чак и више воле да слушају „музичку кутију“ него да иду по местима где свира „жива“ музика. Бар чују песму у оригиналу. Али, с обзиром да живимо у „видео-ери“, само глас није нам више довољан. Волели бисмо и да видимо како то, на пример, изгледа кад чувени Мик Џегер пева „Сетисфекшн“ са својим „Ролингстонсима“.

Идеја о видео-џубоксу није нова. Најранија верзија појавила се непосредно после другог светског рата. Али, тада је „музичка кутија“ са покретним сликама била толико велика и гломазна (тежила је око пола тоне), а њена израда тако скупа, да се серијска производња није исплатила. Направили су једну и дигли руке. Тек се недавно „Видео Мјузик Интернешенел“, корпорација из калифорнијског града Лос Анђелеса, поново заинтересовала за такву справу. Само, нови видео-џубокс је много мањи и може да се произведе у већим серијама. Изгледа као старински џубокс, какви су били у моди кад су тек почели да се производе, док му је унутрашњост последња реч технике. На врху је екран на коме се, синхронизовано са траком која свира, појављује и певач. Све то омогућава механизам смештен у живописној кутији који се састоји из две траке. Прва је једноканална, на њој је снимљено 48 песама у укупној дужини трајања од два и по сата и друга, видео, која је све те певаче и „снимала“. Када одаберете жељену песму и убаците новчић, механизам бира део траке на коме је песма снимљена и ви је чујете и видите.

Први видео-џубоксови постављени су по ресторанима Лос Анђелеса и Лас Вегаса а извозе се и у европске земље. Велика Британија је већ увезла 500 комада. Цена им је преко десет хиљада долара (око 50 старих милиона динара).

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — 2. Теорија
— 3. Мелодије 150 динара.
Плаћате поштару
Виши курс — 100 динара
Васиљевић Милун
пост ресторана
11001 Београд

ŠKOLA

i zna se ime...
obuča

jugoplastika

vašoj torbi
zna se ime
jugoplastika

PRIVREDNI VEŠNIK - AGEMA, ZAGREB

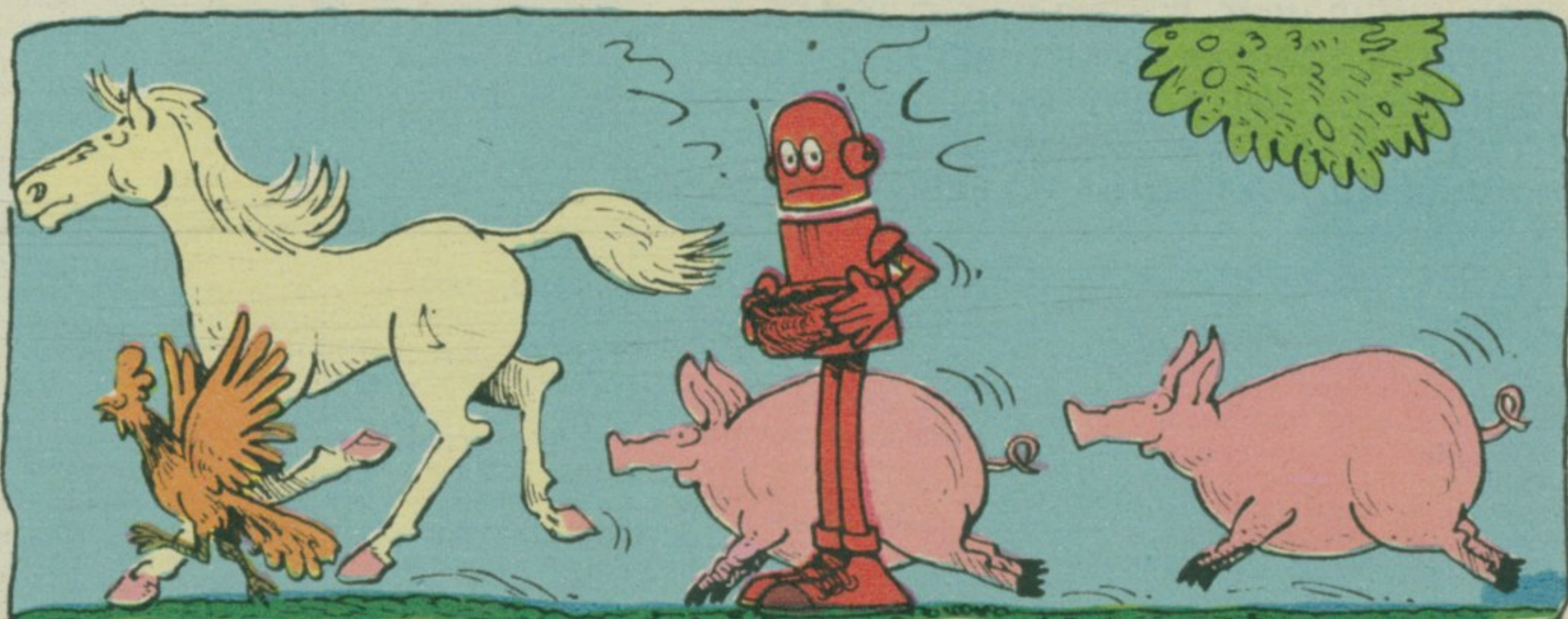
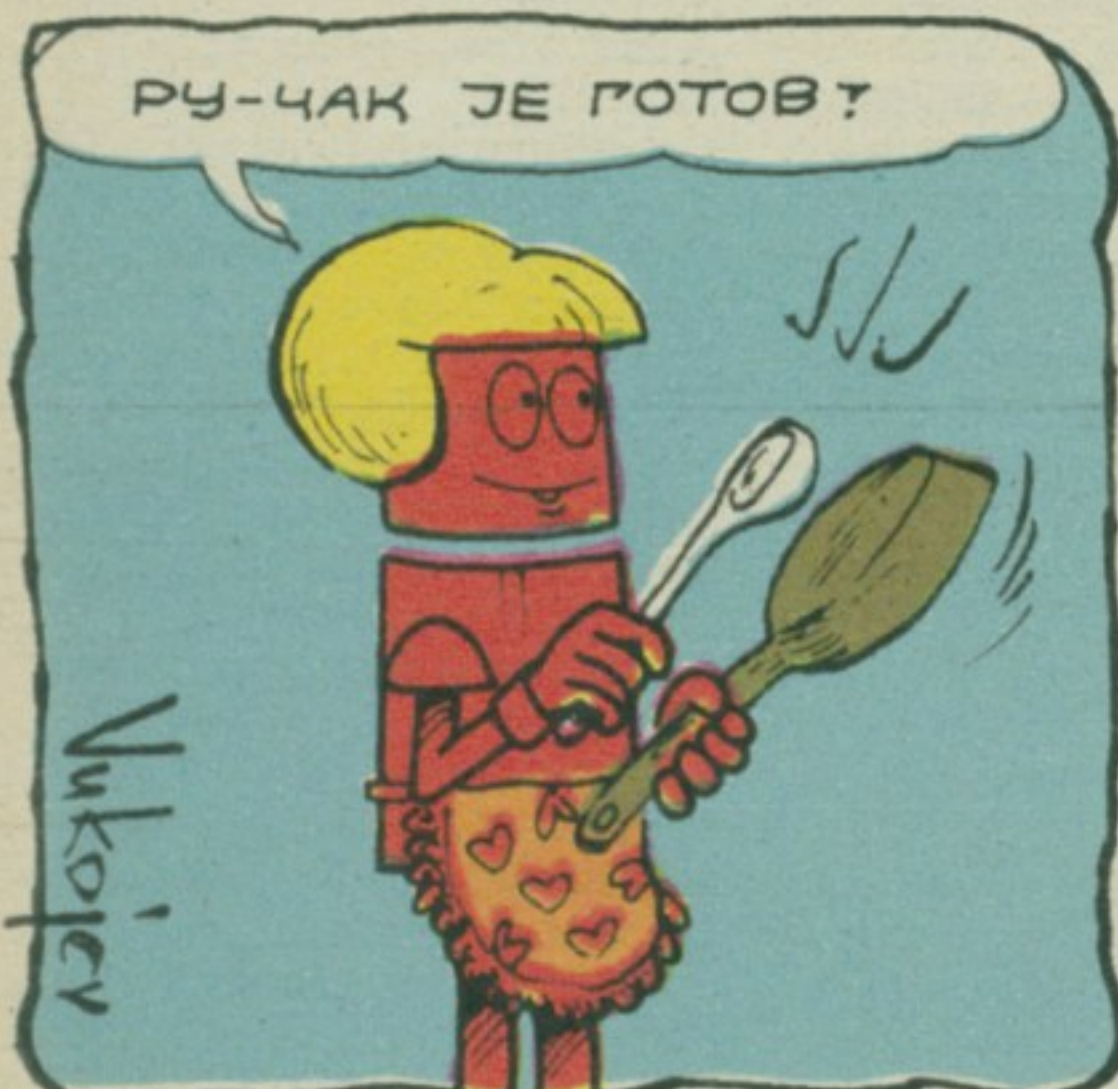
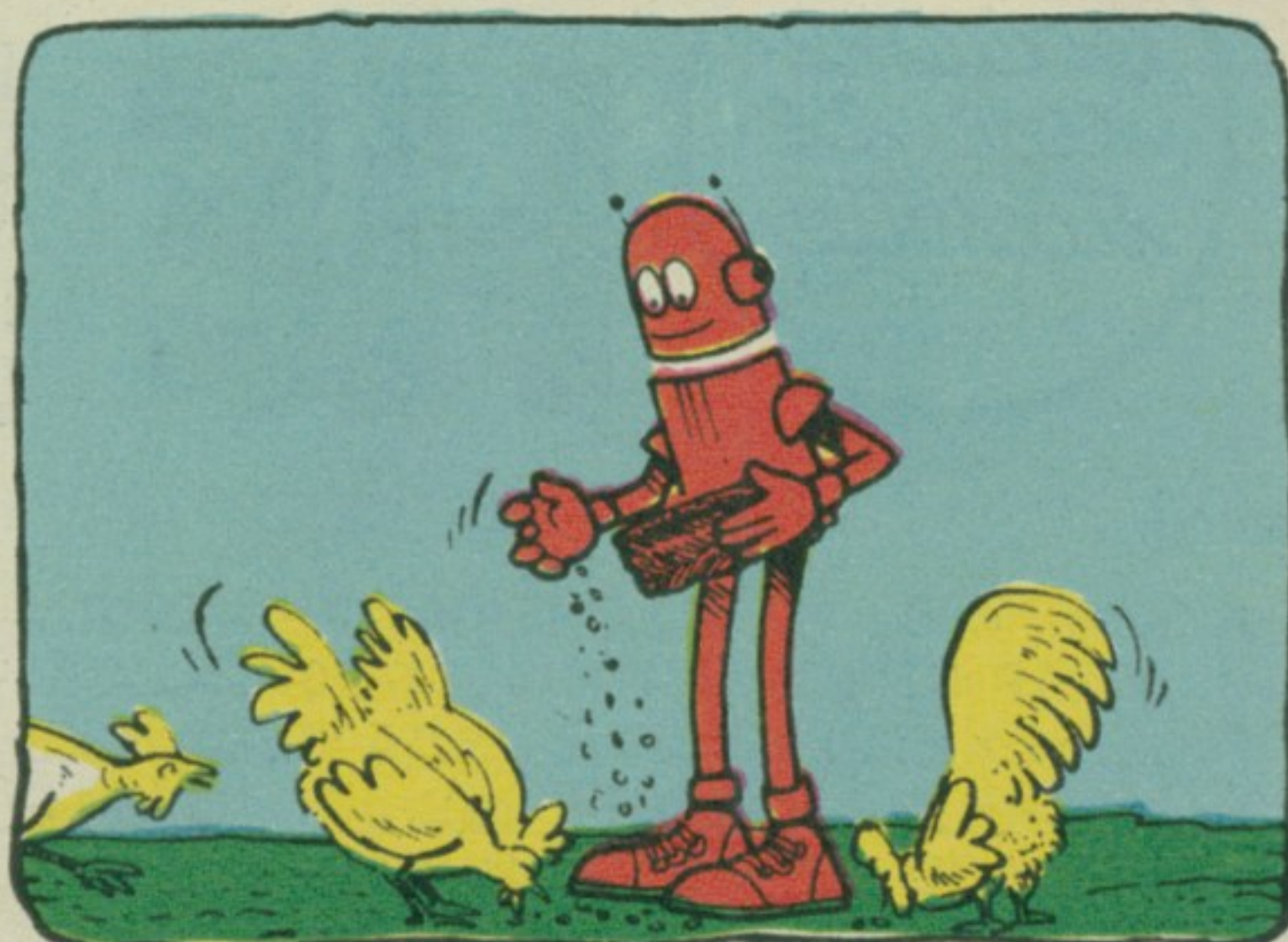
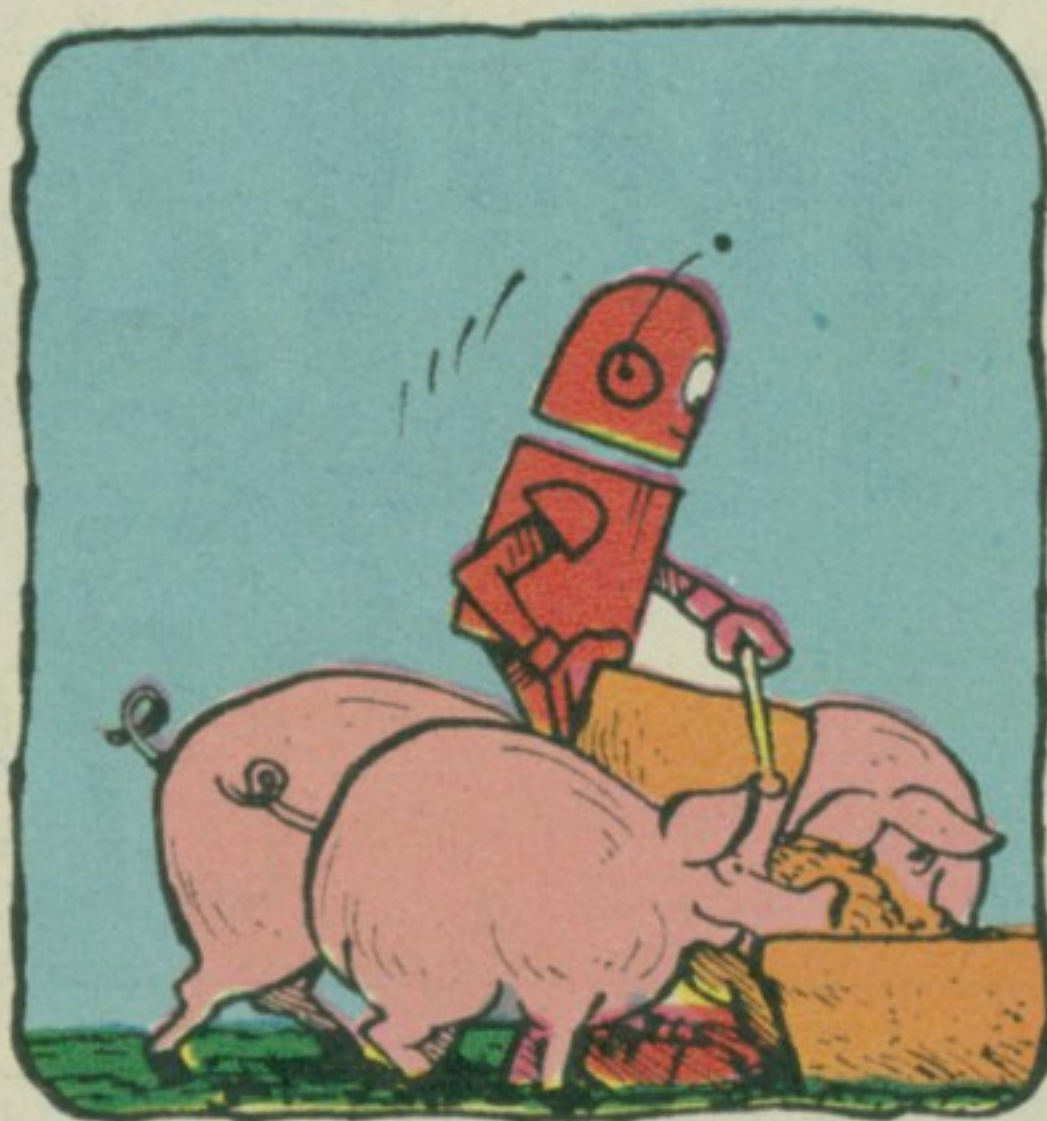
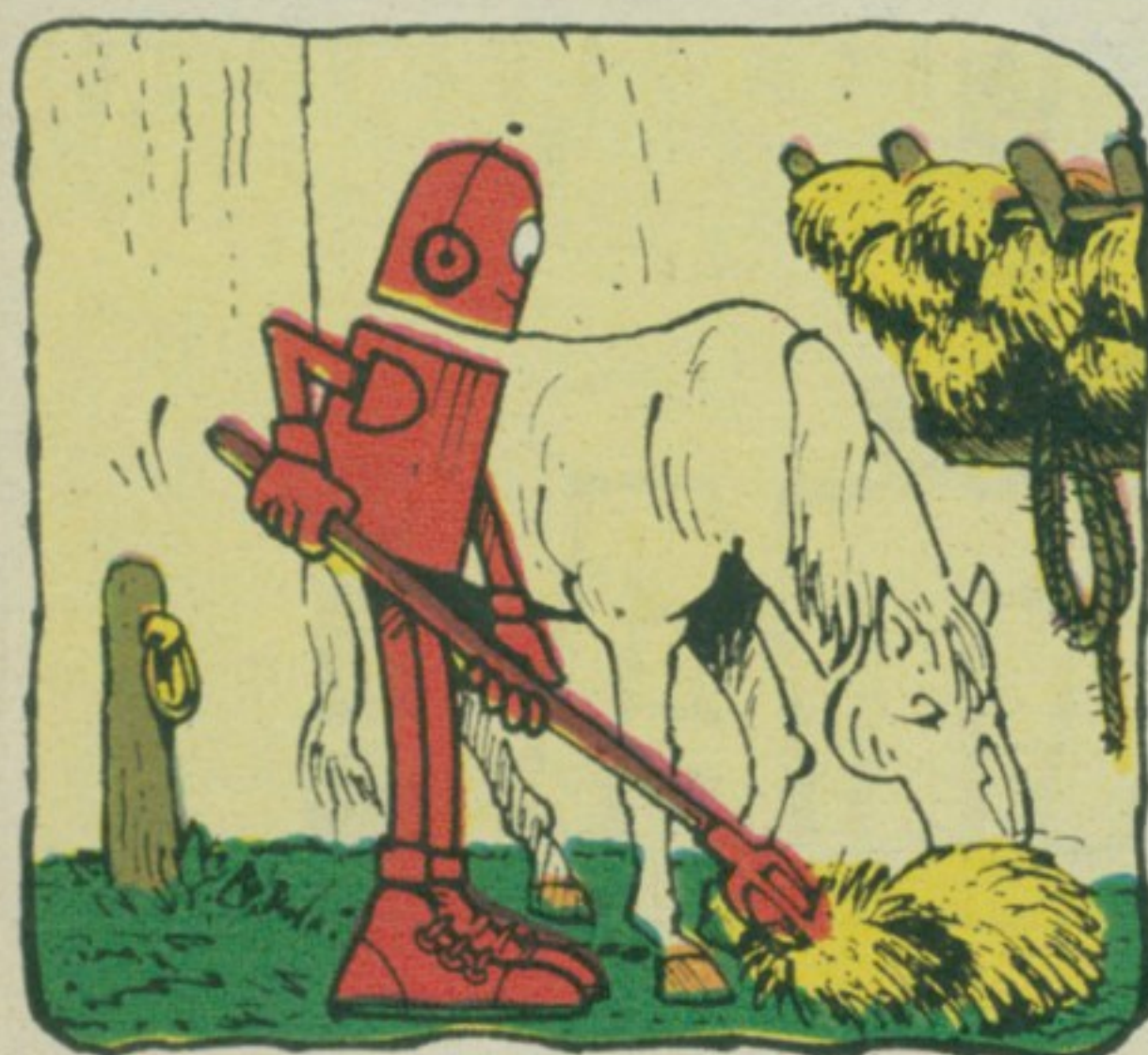

TRIDESET GODINA
RADA I RASTA

jugoplastika

RO GALANTERIJA SPLIT
RO DIO

ШРАФКО

PEZ®

HP Kolinska
Kolinska

ДРАГИ PEZ ПРИЈАТЕЉУ
Нове фигурице — PEZ КАМИОНЕ, потражиће у вашој најближој про-
давници.
Играјте се PEZ КАМИОНИМА, сладиће се PEZ БОМБОНИМА!

НАД ГОД СЕ СЕТИМ ТАТИНОГ СЛУЖБОВАЊА У ВРАЊУ, МЕНЕ ПОДИЋУ ЖМАРЦИ И НЕСВЕСНО ПОВИЧЕМ:

Тошине
које се
исамају

НЕ ПУЦАЈ ТАТА!

НАЈЕДНОМ СУ СЕ НАДНЕЛИ ЦРНИ ОБЛАЦИ, ВЕТАР СЕ УСКОВИТЛАО ПОВИЈАЈУЋИ ОГРОМНЕ КРОШЊЕ ШАН-ДУДА И ЈЕЛА, УЗ ГРМЉАВИНУ И СЕВАЊЕ МУЊА. ТО НАС

ЈЕ НАТЕРАЛО ДА СЕ СКЛОНИМО У КУЋУ И ПОСМАТРАМО СА ПРОЗОРА ВЕЛИКЕ КАПИ НИШЕ ЧИЈЕ ЈЕ ПАДАЊЕ ОДЗВАЊАЛО ПО ЦРЕПОВИМА КУЋЕ И ВЕРАНДЕ. МАЛО КАСНИЈЕ КРОЗ ОВУ БУКУ ЗАЧУО СЕ ПРОДОРАН ВРИСАК: „УПОМОЋ, ВАМПИР!“ И ДВА ОШТРА ПУЦЊА ИЗ РЕВОЛВЕРА.

Летњи дан одисао је запаром. Испод крошње великог шан-дуда, који је растао између две јеле, за столом је седео мој отац уживајући у хладном шприцеру, мајка плетући венце белог лука, док смо ја и мој старији брат тупо гледали у листове „домаће лектире“, шакама наслоњеним о образе а у устима од лењости грицкали дугачке танке стабљике траве. Читава атмосфера била је некако чудновата, да ли жеге која је притисла, мајка што мора да ради у што дремка, пијукца и пуши смрдљиву „драву“ и нас смрдљиву „драву“ и нас двојица што нам је књига омрзла још за време школске године, а камоли сад за време распуста.

— Морате, децо, преко лета да читате наше писце, да се спремите за догодине, а има времена и за игру — говорио је отац гласом који није трпео поговор.

— Јесте, јесте, да читате, ленчуге једне — умешала се и мајка. — Ти си, Милане, већ на малој матури, а ти, Миле, одрастао, већ у петом разреду, па мора да се запне. — Пропратила је своје речи значајним климањем главе. — Ја не волим ленчуге и понављање — завршила је своју придику.

Нас двојица смо ћутали, по који пут се сапатнички погледали и још жешће жвакали траву да не би неко нешто лупио јер иначе за тили час очев каиш би нам ишарао леђа.

Кад је загрмело и плуснула киша, то као да је још више онерасположило тату и маму. Били су обје нервозни и већ изналазили ситнице око којих би се расправљали. Више на нас нису обраћали пажњу, те ја и мој брат одосмо у собу да им не сметамо у њиховом „хаскању“. Наједном

мом брату паде нешто на памет:

— Милане, хајде да их расположимо.

— Како — упиташ ја.

— Па лако! Наместићемо „вампира“ у кревету да спава а са стране у кошку упалићемо свећу.

— Али како, не разумем. Заиста, идеја му је била

кроз пробушени лонац стравично светлуцао и трачком снопа светлости падао на „човека“ који је лежао. И ми смо осећали страх у тој полутами.

— Дивно је — рекао је Миодраг. — Ала ће се тата и мама слатко смејати кад то виде.

— Море, бато, ако се уплаше, тешко нама, батине нам не гину — процедих пре верујући у ову другу могућност.

Изашли смо из собе дивећи се „нашој памети“, лагано отворили врата и пошли у кујну. Оно двоје нису ни приметили да смо били одсутни. За столом је

тографију — рече мама, па скочи, прелете предсобље и сва бесна улете у спаваћу собу. Брат и ја се забезекујемо. Имали смо и зашто. Одједном се зачуо врисак.

— Чедо! Упомоћ! Вампир!!!

Тата је нагло скочио. Однекуд му се у рукама створио „војнодржавни“ револвер у рукама.

— Где је, где је, Ранка?! — засиктао је са врата.

— Не пуцајјј, татааа, то није вампир, не пуцај — у један глас вриснули смо ја и брат.

Било је касно! Чула су се два пуцња јача од грмљавине јер је тата кад је улетео у собу видео маму

масира по грудном кошу док се није придигла и једва отварајући уста упитала:

— Чедо, уби ли га...?

— Море, не брини, Ранка, пребићу ја та „два вампира“ само да се мало придигнеш — процера се тата и погледа у нас.

Видели смо тада не на крају већ почетак. Чекали смо само кад ће да изврне „јуриш“ с каишем.

Епилог нашег подухвата: један погодак у „десно око“ (лептирмашину), други у чаршав по средини где је метак пролетео, пробио дно столице, душек, гвоздени мадрац и на дасци пода начинио рупу. А ми? Зна се, севнуо је каиш, отац је почео да нас јури око стола па смо у оној полутами уз лелујање свеће заиста личили не на два већ на три „вампира“ само што је један био без наочара — ја, јер сам у првом налету остао без њих. Напољу је грмљавина престала, али је зато унутра све врело. Чула се наша дрека и запомагање:

— Ајаојјј... доста, тата. Нећемо никад више. Боли...

Наше јецање стапало се с ритмичким ударцима каиша који је јасно одзвучао по нашим телима.

За казну смо још морали да у свеску за лектуру упишемо прочитана и препричана дела Лазе Костића и Јанка Веселиновића што нам је касније и користило.

И поред батина, брату и мени чинило се те вечери да смо велики, јзки и способни да убудуће за оно што урадимо, па и за неозбиљне ујдурме, примимо одговорност на себе.

Овај доживљај никад нећу заборавити јер је сећање на њега уједно и сећање на моје покојне родитеље које сам неизмерно волео. Опет, било је лепо.

Милан Андрејевић,
Буприја,
(Хонорар: 2000,00 дина)

добра. У полумраку собе дигао је летњи бели покривач са кревета, протре-сао добро јастук и од змотаног жутог пешкира величине лубенице начини-величине лубенице начинио „главу“ и ставио је на средину јастука. Уместо очију прилепио је две црне лептир маљне које је тата носио кад је облачио полицијску униформу. Загим је на средину кревета ставио преврнуту столицу тако што је наслон лежао на душеку са увис дигнутим ногарима. На горња два ногара уздигнуте столице ставио је пар папуча и све то покрио белим чаршавом тако да се видела само глава и папуче. Изгледало је тачно као да у кревету лежи човек у папучама са дигнутим ногама. До самог кревета на под смо ставили стари избушени лонац, унутра упаљену свећу тако да је одблесак пламена

горела свећа. Светла није било јер су жице негде биле прекинуте. Тата и мама су се и даље расправљали око неких фотографија. Ја и брат заузели смо место преко пута и „озбиљно“ почели кобајаги да читамо, у ствари само гледајући у листове. Били смо блаженог лица као два анђелчета мислећи само шта ће се даље збити. Наједном мама рече љутитим гласом:

— Докле ћеш ме правити будалом и убеђивати да сам се и ја сликала на тој прошевини на којој нисам била јер сам се тада лечила у Матаруге. Изгледа је теби, Чедо, шприцер ударио у главу.

— Јеси Ранка, богами јеси, него је теби бели лук ударио у главу. — грохотним смехом одговори јој отац.

— Е, доказаћу ти да нисам. Идем да донесем фо-

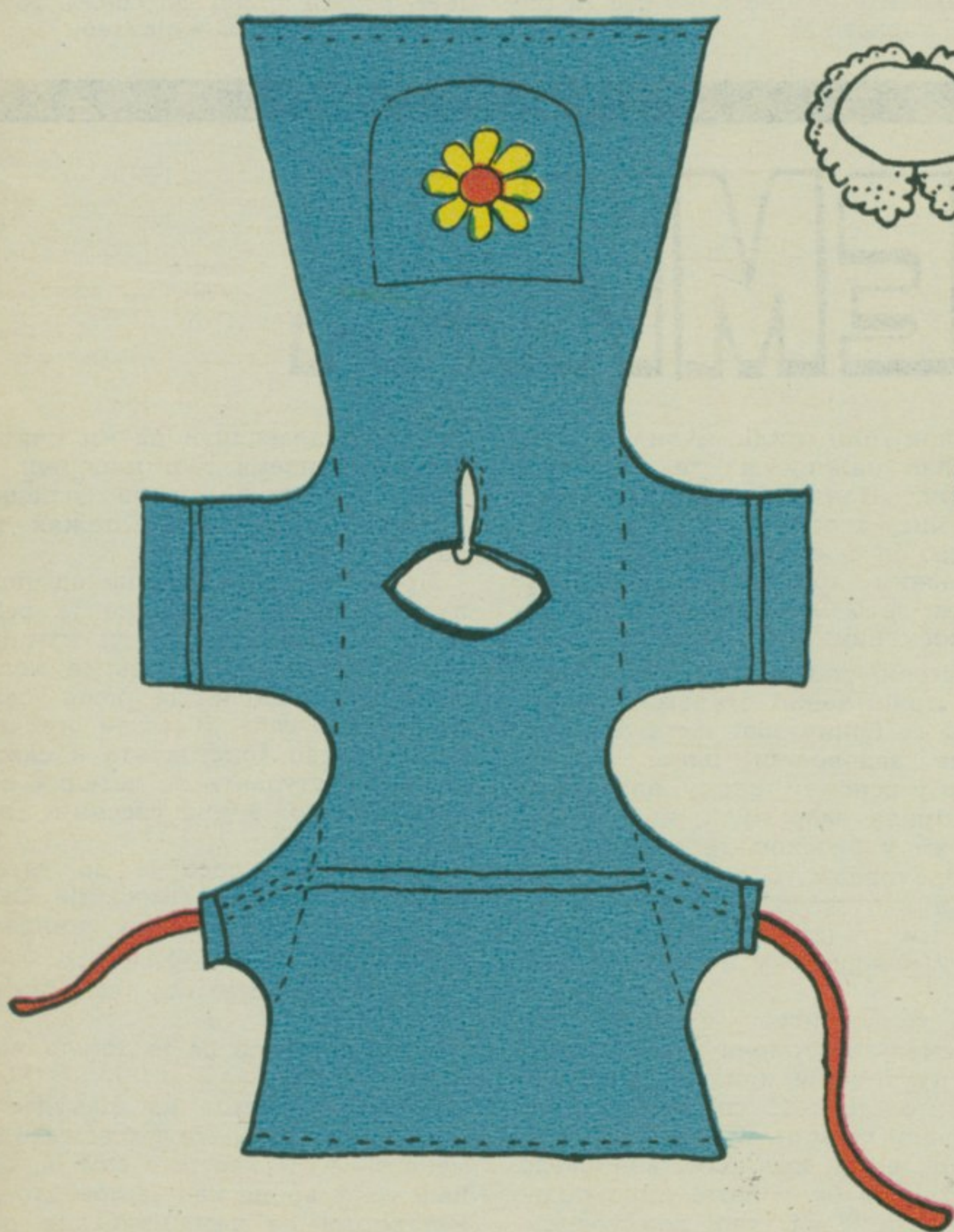
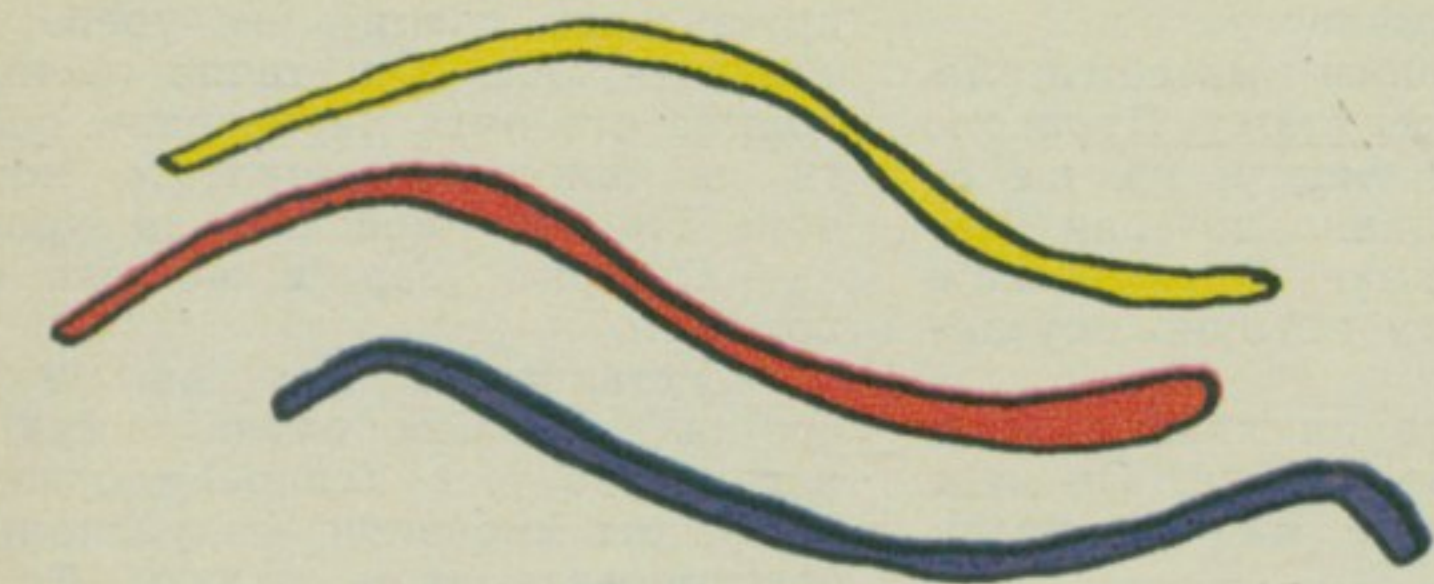
која је пала од страха, а при слабој светлости свеће „вампира“ који спава с папучама у кревету. Кад је чуо нашу дреку, тргао се и схватио да је то наша глупа шала која је, ето, могла коштати живота маму јер је дуго година била срчани болесник.

Сав пребледео, тата је узео маму у наручје и даље стежући у десној руци револвер. Погледао нас је оштро а њу спустио на канабе. Нас двојица преплашени шћућурили смо се крај шпорета и гледали како маму

НЕПРИЈАТНЕ УСПОМЕНЕ

Умољавају се старији читаоци „Политикиног забавника“ да нам опишу батине које су неправедно или заслужено добили у детињству и које су до данас због нечега запамтили. Успомене треба написати на 3 до 5 куцаних страница на машини. Најзанимљивије ћемо објавити и хонорисати.

Џиџин Кутшак

ЏИЦИНА ШКОЛСКА КЕЦЕЉА

За нову школску годину Џица вам предлаже суперједноставну, лепу и јевтину кецељу коју можете да сашијете и сами или уз помоћ маме, тетке, баке која вешто рукује шиваћом машином. Кецељу кројте од дупло пресавијеног комада тканине. Дужину одредите према својој висини, односно одлучите се да ли хоћете да будете по моди и да носите мини или да будете „класични“ и носите нормалну дужину која прекрива колена. Када сте дужину одредили, на предњи део кецеље пришијте додатке који су на цртежу означени бројем 5. Испод њих и предњег дела пришијте узану траку (од истог материјала као што је и кецеља) кроз коју се провлаче појасеви разних боја или украсни гајтани (цртеж 1).

Изрез око врата и отвор који се налази на леђима (цртеж 4) проштепајте на машини концем који је исте боје као и материјал. Исто тако проштепајте и спољне ивице кецеље које су обележене бројевима 3. Рукави нека досежу до лаката, то је практично и лепо. На крајевима рукава подвртите материјал и направите манжете.

Ова кецеља згодна је јер може да се носи преко сукње и кошуља и мајица са различитим крагнама. А ако је носите без ичега испод, можете да направите крагну од чипке (то је сад у моди) као што је показано на цртежу 2.

ФИНО ДОТЕРИВАЊЕ

Робот се вратио из Центра за роботе куда су га послали ради финог дотеривања. Поклонио се у предворју господину N, своме господару, и поднео извештај:

— Вратио сам се. Овде је потврда из које се види да сам био подвргнут фином дотеривању.

— Добро. А сад настави да радиш као што си то чинио и раније.

N је купио овог робота пре три месеца. Придодати приручник са упутствима садржавао је и једну нарочито важну напомену која је гласила да робот свака три месеца мора бити упућен Центру за роботе ради финог дотеривања. Придржавао се тих упутстава.

N није знао зашто је потребно то фино дотеривање, али није имао ништа против тога. „Вероватно му је механизам веома осетљив и сложен“, мислио је, „па зато идеја о дотеривању и није тако лоша“. Можда се вратио натраг чак и бољи него што је био.

Одмах је издао робота наређење:

— Хеј, припреми чај. А затим направи мало крема са ванилом. Осећам потребу да поједем нешто слатко.

— Хмм — узврати робот. Глас му је био некако неразговоран. И није се померао.

— Хеј, шта то није у реду? — упита N. — Наредио сам ти да припремиш чај и крем од ваниле!

— Хмм. — Робот се и даље није померао. Шта то треба да значи? До сада је увек скакао на свако наређење и спремно извршавао задатак.

„Подвргли су га некаквом фином дотеривању и само покварили. Или му је можда потребно извесно време да се поново ухода, после дотеривања“. N је размишљао о овим могућностима, а онда поново покушао.

— Хеј! Затражио сам од тебе чај и крем од ваниле!

— На служби, господине. — Овога пута робот је јасно одговорио. Одмах је припремио и сервирао чај и крем од ваниле, брзо и беспрекорно као толико пута раније.

N уздахну с олакшањем. Изгледа да робот ипак није упропаћен. Док је јео крем од ваниле, N издаде друго наређење.

— Прошло је доста времена откако нисам осетио потребу да мало сликам. Припреми све што треба, платно, боје, четке...

— Хмм. — Опет је робот дао неодређен одговор и није се покренуо. N-ово олакшање да се вратио нормалном понашању трајало је кратко. Очигледно, нешто није било у реду.

Поновно је своје наређење, али робот није ни мрднуо. Сав потиштен, N више није ни осећао потребу да слика.

Да ли би можда требало да га

добро ритне ногом? Размишљао је о томе, али се на крају ипак предомислио. Прва ствар коју је требало да уради била је да установи шта је узрок ове чудне појаве. Зар је то заиста било оно што су они називали „фино дотеривање“?

Није вредело да се жали роботу. Због тога је N позвао Центар за роботе.

— Хало, овде је... — N наведе своје име и број робота. Повезали су га са надлежним службеником.

— Шта могу да учиним за вас? — упита овај.

— Рећи ћу вам ја шта можете да учините! — повика N у слушалицу. — Откако се мој робот вратио са вашег финог дотеривања, постао је спор као пуж. Добио сам једног расејаног робота! Да нисте негде направили неку грешку?

Чуо је у слушалици карактеристичан звук компјутерских картица. Службеник је очигледно проверавао досије N-овог робота. Одговор је убрзо дошао.

— Према нашим извештајима, он је у исправном стању. Проверио сам његову картицу и из ње се види да је исправно дотеран. Нема никакве грешке. Потврде које издаје Центар су потпуно поуздане.

— Шта хоћете да кажете тиме да нема никакве грешке? Он неће ни да се помакне кад му издам неку наредбу.

— Тако и треба. Молим вас, размислите о томе како сте га раније користили.

— Како то мислите?

Пошто је службеник поновио исто неколико пута, N је покушао да се присети како је раније користио робота.

Једнога дана, на пример, наредио је роботу да прсмени распоред намештаја. „Стави ово тамо... Не, боље овде...“ И тако унедоглед. На крају је закључио да су нови гапети сувише дречави и наредио му да их поново промени.

Други пут наредио је роботу да читав врт засади ружама. Али недељу дана касније предомислио се и наредио роботу да почупа све младице ружа и уместо тога направи рибњак са златним рибицама.

Ето тако је он употребљавао робота.

— Па, сад, кад већ говорите о томе — узврати N службенику — изгледа да сам га користио помало ђудљиво.

— Баш тако. Наши роботи садрже један специјални уређај за евидентирање. Он тачно бележи колико сте пута наређивали роботу да поништи резултате посла који сте му наредили да уради.

— Стварно? Зар је он тако направљен?

— Установили смо да је та бројка у вашем случају крајње висока. То јест, говорећи отворено, ви сте хировити, импулсивни и брзо мењате своје одлуке. То је крајње расипништво, па смо вашег робота фино дотерали да се прилагоди вашем карактеру.

КАПИЈЕ СВЕМИРА

Још као дете желео је да буде космонаут.

У ствари, сви су желели да путују у свемир. На Месец, на Марс, или на астероиде. Задовољили би се и тиме да са орбите виде Земљу својим очима. Али то није ишло лако. Да би био космонаут, човек је морао да има изванредан мозак и изврсну физичку грађу. Било их је много који су имали или једно или друго, али мало њих — обоје. Само ти малобројни могли су да се подвргну тренингу и постану космонаути. Они су били привилегована класа. Али како се такво место није могло стећи везама нити новцем већ искључиво личним способностима, на њих се гледало с поштовањем а не са завишћу.

Готово сваки ученик основне школе веровао је да ће једног дана летети у свемирском броду. Сви дечаки, и већина девојчица. Али кад би сазнали шта их све чека, проценат је постепено опадао.

Он је освојио прво место на

једном атлетском такмичењу док је био у седмом разреду. То га је испунило уверењем да ће моћи да постане космонаут. Од тада се читав његов живот комплетно изменио. Сваког дана после школе вежбао је у дворишту све до касно увече. На тај начин хтео је да претекне оне своје другове који су се истицали у атлетици. Учио је веома упорно покушавајући да добије боље оцене од оних који су све време само учили. Жртвовао је све друго овом циљу.

Морам да postanем космонаут, по сваку цену, говорио је себи. Никад му није пало на памет да се упита зашто мора да постане космонаут. Вероватно је хтео да докаже да је боље од било кога другог. Али, његове мисли никада нису одлазиле толико далеко. Ракете, ракете и ракете. Око му је било упрто на капије свемира.

То се наставило и кад је почео средњу школу. Неки од његових школских другова излазили су с девојкама. Други су

пушили или пили. Али он није обраћао пажњу на те и сличне ствари. „Понашају се тако зато што нису способни за космонауте“. Осећао је сажаљење према својим школским друговима. „Праве се важни зато што не могу да постану космонаути. Стварно жалосно.“

Његови родитељи, иначе средњег друштвеног staleжа, почели су да се брину због њега. Били су веома задовољни њиме док је ишао у основну школу, али сад су се помало забринули, није желео чак ни у биоскоп да иде. Кад би га прекорели, одговарао је: „Ја нисам као други“. И тако, једино што им је преостало било је да имају поверења у њега и да брину.

На универзитету је постојао један смер за космонаутику. Било је три пута више кандидата него остали одсеци. И све су то били изабрани момци. Сваки кандидат морао је да има блистава сведочанства да би уопште имао право да учествује у таквој конкуренцији. С друге стране, кандидати ни-

су смели дозволити да им опадне физичка спрема због напорног учења. Међутим, он је успешно пребродио и тај веома тежак задатак.

Превалио је већ више од пола пута до циља. Излишно је рећи да је наставио да учи и тренира као и раније, али сада је могао себи да дозволи да мало баши поглед око себе. Имао је осећање да је постао аристократа и сажаљевао је студенте са осталих одсека. Постао је још свеснији свог статуса.

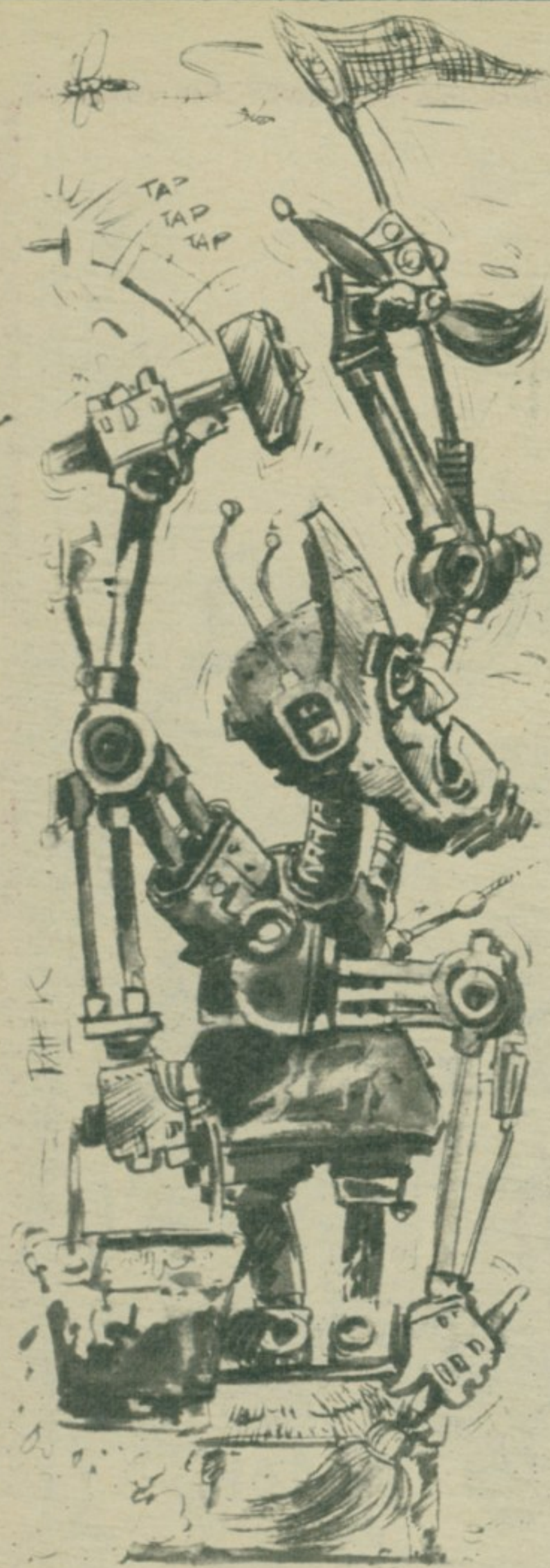
Једног дана срео је на улици школског друга из гимназије. Овај се оженио девојком из гимназијских дана, имали су већ и бебу.

— Нисам знао да већ имаш дете.

— Па, изгледа да је дошло малчице прерано.

— Јеси ли сада на факултету.

— Не. Било би то губљење времена за људе као што сам ја. Сећаш се, у време кад је требало да матурирам, ја сам измислио оне балоне који се никада не дижу

— Значи, то је разлог што он неће одмах да ради, чак ни кад му наредим!

више од три метра, чак и кад их пустиш да слободно лете. Кад сам их показао моме стрицу, предложио ми је да од тога направим бизнис, и сада их серијски производимо у његовој фирми. Ја сам тамо шеф производње. Сигурно си имао прилике да видиш дечаке како на пољанама висе са њих. Чак и пошто је чуо ово, осећао се поносан на себе. „Наравно“, размишљао је, „био је то паметан изум, и нема ничег лошег у томе да човек зарађује много новца. Али кад га упоредите с неким као што сам ја који ћу ускоро бити кадар да полетим у свемир, разлика је отприлике иста као између неког балона који се пење само три метра у вис и свемирског брода. Свака забава на Земљи није богзна шта“.

Тако је дошло и време да дипломира. Најбоље студентске тезе, из свих одсека, представљене су у специјалном програму. Он је седео у једном углу дворане, слушао и размишљао: „Сви други одсеци постоје само ради нас космонаута. Уосталом, други програми могу да напредују само тек пошто им донесемо материјале из свемира“. Био је срећан колико то човек може да буде.

— Тачно, прилагодили смо га да се не помери на вашу прву наредбу. Он почиње да се креће тек кад је трећи пут поновите. Ако затражите нешто три пута, значи да сте донели чврсту одлуку и да је у питању посао за који чврсто желите да буде обављен. Као резултат финог дотеривања, количина непотребног рада и рада који ће убрзо бити поништен знатно ће се смањити.

— Значи, ја морам да поновим сваку наредбу три пута, зар не?

— Да. Исто тако, то ће спречити да се дешавају разне непредвиђене ситуације, које проистичу из наредби које издајете чим вам падну на памет.

о што је службеник рекао било је потпуно тачно. Али N није био задовољан.

После краћег размишљања одговорио је:

— Схватам. Али, то је досадно, а може бити и опасно, у случају неке невоље робот који се не би померио док му то не буде три пута наређено не би био ни од какве користи. Зар не можете да учините нешто друго?

— Постоји један начин да се ваш робот помери одмах чим му наредите, баш као што је то било и раније.

— Реците ми шта је то — молио је N.

— Мораћете да одете на неко време у Центар за фино дотеривање људских бића. Они ће вас излечити од пренапљености и фино дотерати ваш карактер тако да будете зрелији и промишљенији у доношењу одлука.

— После тога само нам доставите потврду и ми ћемо одмах изаћи у сусрет вашем захтеву. Опет ћете имати свог старог робота.

На подијуму је последњи говорник почео да образлаже свој рад. Био је то један апсолвент са машинског смера. Његово лице му се чинило познато. Бацио је поглед на програм и установио да је то његов пријатељ из нижих разреда гимназије. „Шта он? Тај момак је имао сасвим скромне резултате у атлетици. Сад се сећам! Кад сам ја освојио прво место на оном такмичењу, он је био последњи, зар не? Ја сад могу да летим у свемир, а он ће правити ракете за мене. Кад човек поразмисли о свему, оно атлетско такмичење је и показало сву разлику међу нама. То је судбина. Радује ме што сам имао толику срећу. На крају крајева, нисам се узалуд тако много трудио!“

Сав занет није имао ни појма о ономе шта се читало. А онда је студент на подијуму рекао:

— Волео бих да завршим са овим закључком:

„У реду, саслушаћу бар његов закључак“. Зурио је у говорника на подијуму који је наставио:

— Ракете израђене по нацрту који сам управо описао неће захтевати људе са специјалним способностима као што је то случај са овим данашњим. Свако ко жели моћи ће да лети овим свемирским бродом. Без икаквих тешкоћа и опасности.

аутор	ДРА- МА- ТИ- КА- МЕН	ПИСАЦ ЛЕТО- ПИС- СА	ПЛЕСНА ФИГУРА У КВАД- РАТУ	ГРАДИНА У ДАТ- ТАЦИ	СВЕЈЕТ- СКИ ШАХИСТ МИХАИЛ	БИБЛИО- СКО ДИВЕР- СКО ПЛЕТЕ	ОПШТЕ- ПОЗНАТ, ЈАВАН (ПЛАТ)	ВЛАС- НИШ- ТВО	СТАРО- ПЕР- СИЈСКИ КРАЉ
ПРИ- СТА- ТИНА									
СПРАВА ЗА МЕ- РЕЊЕ ТАКТА (ПН.)									
ИЗВРШИ- ЉИ АТЕН- ТАТА									
ПРЧ- НО СЛОВО			НАШ ШАХИСТ БОРА ПРВАК						МАД- КА
ИНДИ- ЈАНСКИ РАТБОР- НИ НО- ПЛАДИ						ГЛАВ- НИ ГРАД ИТАЛИ- ЈЕ			
ПОВИ- ШЕНА НОСТА "ПЕ"				НОРВЕШ- КА ГЛУ- ПЛИЦА ("ГЛУПЦЕ У ГЛУПЦЕ")		ГЛУПТИ- ЦА КАРМС- ВРСТА ЧАПЦА			
ДРА- ГАН СКО- НИК			КОЈИ ЈЕ ОД ГЛУ- ПА БРАС- ДОВ						
ИЗДЕР- НА ЧЕВ НА АН- ТУ (ПН.)	ОБЛАСТ У ПРЧ- КОС						ОПЕР- СКА РЕ- ВАНЦИЈА ПЛИТКА	"БР- СТЕД"	
МАКЕД- РЕВСТУ- ДИОНАР ТИЧЕ					МЕДИНА- РОДНА СКРАП- ВА НЕТО				ИТАН- СЕ- НАТА
ЗНАК ЗА УРАН		"ГЛУП- НИЦА" ДЕДНОО- КИ ДИВО- ВИ			СПОРТС- КО СДЕ- ТО СКРИВА- ТИ				
АМЕРИ- КОТИ- ЧАР РЕД								УНИВЕР- ЗИТЕТ- СКИ ГРАД У ЕНГЛЕС- КОС	
ДРАМА БЕЛГАР- ДА ШОА									
ЖЕНА ИЗ УК- РАЈИ- НЕ									
КАО СТА- НИ- НА									
				"ТАНТАЛ"			ЗАТИВ У ФРАН- ЦУСКОС 10000		
ДОБ- РОУД- НИ ТУГОР	ОДЛУ- КА, РЕШЕ- ЊЕ (ПН.)		ОСНАКА КИКИН- ДЕ ЗАВИСИ- ТИ			ОБОР ГРАД У СР НЕПАН- КОС			
ФРАНЦ- ПОДНИ КРЕАТОР КРИСТИ- ЈАН					ПРИПА ПЕВАЧА ПЕЧАРА- НОТЛО (ПН.)				ИЗАЗИ- ВАЧИ ВРЕЊА, ФЕР- МЕНТИ
"ЕАСТ"		ЕКОЛОГ ВЕКЕ ПРОЗНО ДЕТО							
ОКУКА, ЗА- ВСО								"НУТН"	ДЕО РИ- ТЕРСКЕ ОПРЕМЕ
ПОЗ- НАТИ ША- ХИСТ							Ш. Ц. ЗМАД, АЖДА- ЈА		
БРИШ- ТИ ЕПИ- СИЈУ									
ЛЮ- ПОВ				КА- ЖЕП, ГОВС- РИТ					
ДАТИ ПРВУ ПОБЕ- ДУ									

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Спартанац, Аргентина, квантитет, сет, ЧИ, а, наткати, искрунити, строги, РС, квита, Дил, Росо, вија, П, Талијум, илризам, то, Ириг, с, Ипр, Аонац, ток, ноге, Елија Казан, Ац, марама, реверс, е, ана-тема, потковано, РС, оро, ор, ано, м, снх, Тоскана, С, Иван Немет.

Жан Батист Лили
компоновао је
прву праву
француску оперу

Младог краља
и дворане
често је
одушевљавао
„концертом
за шерпе
и лонце“.

ОД КУВАРА ДО МУЗИЧКОГ ДИКТАТОРА

СТИГАО ЈЕ У ПА-
РИЗ ДА БИ ХИРО-
ВИТА МАДМОАСЕЛ
МОНПАНСЈЕ МОГ-
ЛА ОД ЊЕГА ДА
НАУЧИ ИТАЛИЈАН-
СКИ. КАД СЕ ЈЕД-
НОМ НАЉУТИЛА,
НАЈУРИЛА ГА ЈЕ
ИЗ СВОЈЕ ПАЛАТЕ
— ПРАВО У УСПЕХ.

врло успешно и да ком-
понује и тако је о мла-
дом Италијану дочуо и
сам краљ Луј XIV.

Али, једна од Лилије-
вих првих творевина чу-
ла се даље него што је
желео. О којеквим ис-
падима његове доброт-
нитељке којима се смеја-
ло пола Париза многи су
срочили стихове па ни он
није одолео. Спевао је
песмицу, написао музику
и, наравно, у кући госпо-
ђице Монпансје за њега
више није било места.
Сместа је отпуштен али,
ваља поред талента има-
ти и ореће, у Великом
оркестру на двору Луја
XIV чекало га је место
виолинисте.

Није прошло дуго а
Лили је важио не само за
једног од најбољих вио-
линиста и играча на дво-
ру него и првих краље-
вих миљеника. И сам за-
љубљен у музику и игру
млади краљ пружао му је
несебичну помоћ и допу-
стио да оснује „Мале ви-
олине“ које су врло брзо
постале оркестар број је-
дан у француској престо-
ници. Само годину дана
по доласку на двор, 1653,
Луј XIV именовао је Ли-
лија за дворског компо-
зитора инструменталне
музике а неколико година

Прашњавим друмом
полако је одмицала
кочија — витез од
Гиза враћао се поткрај
лета 1646. из Фиренце у
Париз. Није заборавио о-
бећање које је дао госпо-
ђици Монпансје кад је
полазио у Италију: до-
вешће јој неког дечака
од кога ће, заљубљена у
италијански и упорна да
га што пре научи, кад
год зажели чути живу
реч.

Тако је тринаестого-
дишњи Ђовани Батист
Лили, ни радостан ни

тужан што оставља Фи-
ренцу и свој сиромашни
дом, кренуо са витезом
Гизом пут Париза. До-
вољно одрастао да схвати
да отац једва саставља
крај с крајем надао се да
ће можда једног дана мо-
ћи и да му помогне. Знао
је помало да чита и пише
али више од свега волео
је гитару и песму. И тако
га је, ето, чуло и право
ухо — витез од Гиза, о-
збиљан господин коме је
од првог тренутка веро-
вао и који је обећавао да
ће му код госпођице

Монпансје бити лепо и
добро.

И заиста, млада дама
одмах га је заволела. Био
је послушан, увек весео,
насмејан, а његова чудна
мешавина тосканског и
француског више него
забавна.

Испади госпођице Монпансје

С временом је Лили иж-
циклао у правог момка,
добро научио француски
а његова господарица и-

талијански. Не баш оду-
шевљен нашао се најзад
у кухињи међу куварима
и судоперама и, шта је ту
је, прихватио се посла.
Није додуше очајавао, а
и овде су га сви одмах
заволели — уз Лилијеву
песму и гитару радило се
лакше и брже.

Госпођица Монпансје ни-
је га, ипак, заборавила —
нашла је учитеља музике
који је почео да га подуча-
ва и на све стране
прича о несумњивом та-
ленту деветнаестогоди-
шњег Лилија. Почео је

касније и за врховног музичког надзорника.

Тако је некад сиромашни дечак из Фиренце постао у Француској име о коме се говори. И сам Молијер желео је да га упозна и позвао га да пише музику за његове комедије, балете и пастирске итре. Била је то понуда која се не одбија и 1664. почела је сарадња великог писца и даровитог композитора. Врхунац њиховог заједничког рада су Молијерове комедије „Господин Пурсоњак“ и „Грађанин племић“ за које је Лили не само написао музику него и играо у њима, и то тако успешно да на првој представи Луј XIV није могао да задржи сузе од смеха и одушевљења.

Ко воли, нен' пева

Међутим, писање музике за Молијерове комедије, балете и пасторале ни-

музичко-сценско дело у ком би се од почетка до краја певало и свирало. Осим тога, ниједно позориште није смело да држи више од два певача и шест музичара. Они који се о ово оглуше плаћали су казну од лепих десет хиљада ливри! Па, ко воли нек' пева и свира.

Кад се тако лепо осигурао од могућих супарника, Лили се дао на посао. Његово позориште почело је да ради пре тачно триста десет година, а годину дана касније, 1673, приказана је прва права француска опера „Кадмус и Хермиона“.

Ништа мање него некад Молијер, Лилију је сада значио песник Филип Кино. Либрето за сваку Лилијеву оперу, а годишње је стварао и приказивао по једну, писао је искључиво он. Посао је увек текао овако: краљ изабере либрето после чега Лили пренесе Киноу примедбе и договори се с

ДУБРОВАЧКИ ПОКЛИСАР

Зими, тисућ шест сто... (сад свеједно које),

*Мекчетић, поклизар, беше у Версаљу,
Да учини смерно подворење своје
Лују Четрнајстом, милостивом краљу.*

*У част посланика републике старе,
И светлога госта, држали су били
Тад у Трианону бриљантну соаре,
С трупом Молијера, музиком од Лили.*

*Сву ноћ напудране маркизице мале
На врх ципелица сатинских и финих
Играху менујет; и мирис дуж сале
Вејаше ко ветар од лепенца њиних.*

*Док је гост, међутим, прешао у збору
С једним кардиналом, пун речите силе,
Цело стање цркве на Јадранском мору;
Све мислећ на једну ципелу од свиле.*

Јован Дучић

Стигао је и до нас.

Кад се нашао међу куварима и судоперама, није очајавао — уз његову песму било је веселије, радило се брже и боље.

вао и напустио позориште, двор и Лилија. Извесна моћна и угледна госпођа препознала се у једној од јунакиња ове опере, препознали су је изгледа и многи други, и Киноова каријера била је, чинило се, запечаћена. Не зна се да ли је горе било несрећном песнику или Лилију који је на све стране тражио неког ко ће бар приближно

Глас о талентованом деветнаестогодишњаку стигао је и до самог Луја XIV. Краљ Сунце обезбедио му је место у Великом оркестру на двору.

добро као Кино писати либрета за његове опере. Узалуд. Нису то, тврдио је Лили, умели ни Корнеј, ни Боало, ни Фонтенел ни Лафонтен. Захтевао је од њих да прерађују читаве сцене, сваки час уносе измене у већ прихваћен текст, на шта они нису пристајали и од посла најчешће није било ништа. После две, за Лилија дуге године, успео је да обнови сарадњу са Филипом Кином. Последња опера за коју је Кино саставио либрето била је „Армида“. Премијера је, наравно, требало да се одржи у двору. Стигао је и краљ, сви чекају, време за почетак одавно је прошло... Изнервиран, краљ је послао једног официра да види шта се то догађа.

— Краљ чека! — официр се строго обратио Лилију.

— Па, краљ бар може да чека колико хоће. Он је овде господар и нико га, господине, у томе не може спречити — испратио је композитор зграњеног официра и сам изнервиран због толиког закашњења до ког је дошло због неких неспоразума у оркестру.

Са Лилијем је свршено, мислили су многи, краљу му ово неће простити. И као по договору, ваљда да би се додворили краљу, сви су саслушали оперу без и једног јединог аплауза. Верујући у Лилија краљ је ово брзо заборавио, а и није му можда замерио, па се, на првом следећем извођењу „Армиде“ све орило од пљеска и гласних похвала превртљиваца и ласкаваца.

Лили је био на врхунцу славе, богат и обасут свим могућим почастима. Некако у то време краљ се тешко разболео. Само што се опоравио Лили је пожurio да га обрадује. Његов оркестар извео је свечани Te Deum, а дириговао је, зна се, Лили. У то време диригент је давао такт ударајући о под дугачким штапом. Занесен музиком Лили је, уместо о под, ударио оштрим врхом штапа у ногу и повредио се. Наизглед безазлена рана никако да зацели. Претворила се у гангрену која је захватила целу ногу. Лекари су саветовали композитору — или ногу или живот. Није могао да се одлучи. Надајући се да ће све ипак проћи без операције затражио је помоћ од неког надрилекара. Болест је, међутим, узела маха и највећи композитор Француске у 17. веку, утемељитељ француске опере, умро је 1687. године.

З. М.

је задовољило свестраног и амбициозног Лилија. Његове мисли заокупљало је нешто ново — стварање француске музичке драме. Врло брзо талентованом срећнику указала се прилика да даноноћне мисли претвори у стварност: оперско предузеће Р. Камберта полако је пропало, песник и писац либрета нашао се због дугова у затвору и Лили је откупио дозволу за приказивање опере. Наравно, пуну подршку и више него пристојну помоћ добио је, зна се, од краља. Први човек француског музичког живота постао је Жан Батист Лили — без његове дозволе није смело да се прикаже ни једно једино

њим о потребним изменама, прерађени либрето ишао је тада у Француску академију на језички преглед, и тек тада се Лили прихватао компоновања. Мање, једноставније делове компоновали су његови сарадници, а кад је опера завршена почињало је дуготрајно и исцрпљујуће увежбавање са оркестром коме по чистоти звука није било равног у Европи.

Краљ чена

Тако су се, сваке године по једна, низале Лилијеве опере: Свечаност Амора и Баха, Атис, Изидида... А онда се, после извођења ове последње, Филип Кино лепо спако-

Реквијем за самој себе

Слушала сам „Реквијем“ Волфганга Амадеуса Моцарта и веома ми се допада. Због тога бих желе-ла да знам када је и како настало ово дело.

Маријета Јукић,
Загреб

Иако је као дечак био славан широм Европе и позиван на најраскошније владарске дворове, Моцарт је умро у бедн. Преко 700 његових дела постала су изузетно цењена тек после композиторове ране смрти: Моцарт је, наине, умро у 35. години, 5. децембра 1791. године. Непосредно пред смрт настало је његово последње дело — знаменити „Реквијем“, једно од најснажнијих и најпогреснијих музичких остварења те врсте. И сам начин настанка „Реквијема“ врло је необичан.

Неколико месеци пре смрти славног композитора, један непознат, висок, кошчат човек, сав у сивом, намргођеног лица, предао је уметнику анонимно писмо. Незнапац у писму изражава дивљење и поштовање, па га моли да му у што краћем времену напише музику за посмртну мису — реквијем — поводом смрти свог пријатеља. Моцарт је необичан садржај писма одмах саопштио својој жени и у договору с њом затражио од странца 50 дуката. Наручилац је прихватио понуду, уз о-бећање да ће радо исплатити и додаток, буде ли дело готово на време. „Не трудите се, маестро, да откријете ко је наручилац јер он жели да остане у тајности и оста-ће...“, изговорио је незнапац и нестао. (Касније је утврђено да је непознати био изасланик екстра-вагантнoг грофа Валсeга).

Моцарт се свом снагом дао на рад, али стварање му је умногоме отежавало тешка болест. Почетком септембра 1791. године пише једном пријатељу, између осталог и ово: „У глави ми се комеша. Сабирем мисли само највећом му-ком. Слика оног незнапца ме про-гони, долази ми стално пред очи, гера ме на рад, пожурје ме и нестрпљиво тражи да довршим дело. Ја радим јер ме рад мање замара него мир и несаница. Не бојим се ничег више! Осећам, моје ме уморило тело опомиње: откуца-ће ускоро час, последњи час! Мо-

раћу умрети. Стигао сам на крај свих својих снага пре него што сам се смео обрадовати успеху свога рада. Живот је био толико леп! Моје детињство било је пуно сунца, среће, сјаја! Нисам и не могу бити јачи од судбине, а ни-сам ни позван да сам одмерим границу избројаним данима свога живота. Покорићу се, морам се покорити, али најпре морам да завршим реквијем, свој рекви-јем...“

● АКЦИЈА СЕ НАСТАВЉА ●

ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ

Почетком марта ове године „Политикин Забавник“ је у договору са Комитетом за комунално-стамбене послове и Комитетом за образовање Београда покренуо акцију да се обнови Зоолошки врт у Београду. Наши читаоци су масовно да се купи жирафа а све донеда-вно њихов одзив био је велики. Прилоге су слали на само чита-оци из Београда већ из читаве земље. Поред појединаца укљу-чили су се и неке радне органи-зације и школе. Сакупљено је нешто мање од 200.000,00 динара што још није довољно јер жи-рафа кошта 600.000,00 динара.

Зато подсећамо све оне који желе да се укључе у ову племе-ниту акцију да није касно да

Драги „Забавниче“.

Цело лето сам скупљала но-вац за море. Од тога сам одво-јила овај мали прилог као мој удео за жирафу. Шаљем 50.000 динара и молим вас да се не љутите што је тако мали. Искрено желим да што пре до-бијемо жирафу а верујем да то желе и остала деца не само Београда већ и они који у наш главни град долазе само као го-сти.

Гордана Скенцић
Фрушкогорска А-и
Сомбор

Међутим, није стигао. Чувени „Реквијем“ ипак је довршио Мо-цартов ученик Франц Сисмајер.

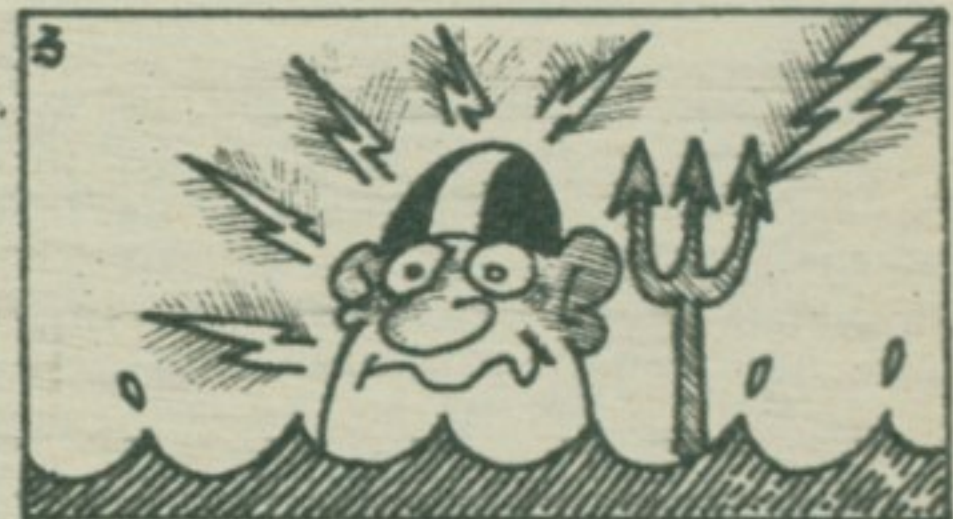
Гром удара у међал

Који материјали највише при-влаче гром и које предмете не треба носити кад грми?

Виктор Марић,
Јове Јовичића 11,
Модрича

У случају да човекахвати о-лујна непогода са грмљавином, што се често дешава на пољу, по-ред реке или на ливади, најбоље је да одбаци све металне предмете (косу, срп, мотику и сл) такође и транзистор и да потражи погодан заклон. Склониште ни у ком слу-чају не сме да буде високо, пого-тово осамљено дрво или пласт се-на, коју су врло честа мета грома. Најбоље је да се склони у рупу у земљи, пећину или сличан заклон, који се не истиче висином и где нема метала. Такође се не препоручује, у случају блиске грмља-вине, трчање преко равног поља или ливаде, јер тело тада око себе ствара такозвано електромагнет-

ско поље, што такође привлачи гром. Ако грмљавина затекне ку-паче у реци, језеру или у чамцу, неопходно је да изађу из воде и потраже погодан заклон. Јер, на воденој површини, треба, наине, знати да влага и те како привла-чи гром — глава купача или ча-мац су најистакнутије тачке и са-мим тим изврсна мета за муњу.

Човек погођен громом најчешће умире, а у неким случајевима може да се спасе вештачким ди-сањем, инјекцијама кофеина, ма-сажом, закопавањем у земљу и сл. Међутим, често остају врло тешке последице: поремећаји вида, слуха и нервног система.

Преко неба са рејом

Зашто комете имају реп?

Срђана Њирић,
Браће Сантини 80,
Сплит

Већ сам назив комета донекле објашњава њихов необичан из-глед: „кометес“ на грчком значи „дугокос“. Према астрономима, то су свемирска тела нарочите грађе у саставу Сунчевог система која се крећу под дејством привлачне силе Сунца. Ако им је стаза из-дужена елипса, појављују се пе-риодично, а ако је параболична или хиперболична, не може се о-чекивати да ће се вратити. Од ко-зна колико комета, са Земље је голим оком видљив врло мали број. Оне се најпре појављују као маглице са тешко приметним је-згром, које чини гомила чврстих тела: осим метеорске прашине то могу бити и блокови до 100 кило-метара дужине!

Приближавањем Сунцу језгро се загрева, па из њега почињу да излазе гасови који стварају та-козвану кому. Због тога се сјај и боја комета знатно мењају. Кад се удаљеност још више смањи, излу-чује се из језгра млаз материје, усмерен према Сунцу, који затим скреће на супротну страну и обликује реп (отуда и назив зве-зда репатица).

Реп је мале густине, а смер простирања одређен му је прити-ском што га на његову материју врши ултраљубичаста светлост Сунца. Понекад се примећује и гакозвани противреп, окренут Сунцу, који се састоји од метеор-ске прашине. Он прати комету. У том стадијуму на комети се јасно разазнају два главна дела: глава и реп. Глава се састоји од језгра, коме и околног облака прашине. Димензије комете су огромне, на-рочито ако се у обзир узме и реп. Пречник главе комете износи од 20 до 200 хиљада километара, док реп може да буде дугачак десет, а понекад и више стотина милиона километара.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Југослав Толанов, Ж. Зрењанина 54, 26333 Павлиш код Вршца — 12 година, сакупља значке и марке, одговара свима

Љиљана Алексић (16 година) и Весна Милојевић (14 година), Бурово, 14220 Лазаревац — воле спорт, посебно фудбал и стони тенис, навијају за „Партизан“, слушају рок и желе да се дописују са вршњацима

Александра Павић, 11210 Београд, Франца Бевка 30/4 — воли „Битлсе“ и жели да се дописује са вршњацима, нарочито из Далмације

Љубо Јањић, О.Ш. „Младен Стојановић“, 78419 Разбој, Лијевче — 13 година, воли све што воле млади и жели да склопи пријатељство са вршњацима из наше земље

Антун Зечевић, Просина 35, 56230 Вуковар — 16 година, сакупља значке и романе „Лунов магнус стрип“ и „Златна серија“, навија за „Хајдук“ и жели да се дописује са вршњацима из целе Југославије

Барица Петковић, Д.О. „Комет“ 68330 Метлика 17 година, дописује се на српскохрватском и словеначком језику

Ирена Јакимова, Ул. Никола Вапцаров 20/6, 91000 Скопље — 12 година, жели да се дописује са девојчицама и децацима из Југославије и иностранства. Сакупља марке, разгледнице, разне ситнице. Добро зна енглески.

Душко Ракић, Дољанска 28, 11253 Сремчица — 14 година, жели да се дописује са вршњацима, воли све што воле млади, а размењивао би маркице и значке

Сјоменик мољцу

У последње време приметио сам да се и поред редовног премештања и отресања прашине у мојој библиотеци налазе књишки мољци. Постоји ли неки спреј или раствор којим се могу одстранити. Да ли би ми нафталин био од неке користи?

Горан Тот,
Београд

Мољаца има неколико хиљада врста и сви су, без разлике, ште-

точине. Живе паразитски на биљкама, саћу, платну, вуни па чак и најлону. Има и мољаца који „о-божавају“ кожу, крзно, хартију, што је и случај с оним у твом стану. Једини начин да се одбраниш од њих је да се изврши комплетна дезинсекција стана неким јачим средством. Као приручно оружје може да ти послужи „молтин“ али њиме треба опрезно баратаи јер је веома отрован. Врло ефикасна је и „тус-трака“ која се производи и код нас, затим обичан нафталин, гране дафине, биљке познате и под називом жалосна врба, терпентин направљен од природне борове смоле. Мољцима можеш да дођеш главе и ако их изложиш промаји коју они не подносе. (При том се ти сам припази да не би „зарадио“ назеб.)

Поред савета за које се надамо да ће ти помоћи, испричаћемо и једну необичну причу о овој прождрљивој штеточини. Крајем прошлог века у Аустралију су почели да се досељавају и колонисти из Централне и Јужне Америке који су око имања у новој домовини почели да подижу живу ограду од једне врсте кактуса. Оно што они нису могли да наслуте јесте да ће ти кактуси почети да се шире, страшно бујају и сваки даном смањују обрадиве површине. Настала је општа узбуна. Шта све није покушано да се заустави ширење кактуса! Утрошене су милијарде, али без икаквог успеха. Тек по завршетку првог светског рата неко се досетио да спас лежи у природном непријатељу ове врсте кактуса — мољцу. Предузете су хитне мере да се тај инсект донесе из постојбине кактуса, вештачки одгаји и пусти у честаре бодљикаве напасти. Овога пута успех није изостао: мољци су, на општу радост, навалили на кактусе. У знак захвалности одушевљени Аустралијанци су им подигли споменик, вероватно једини ове врсте у свету.

Премошћено море

Летовале смо у Примоштеноу који нам се много свиђао, па бисмо желеле да нам укратко кажеш нешто о прошлости овог градића.

Јасна и Лидија Павлов,
Кијинда

Примоштен се налази, идући јадранском магистралом, 28 километара јужно од Шибеника. Заштита је од северних ветрова и има врло благу климу. Име долази од глагола „примостити“, односно „премостити“. Место на којем се налази стари Примоштен некада је било острво а у 16. веку, у време опасности од Турака, спојен је мостом са копном, што је и утицало да добије управо ово име. Насеље је било утврђено бедемом и кулама које су срушене крајем прошлог века. У месту је сачувано неколико старих цркава, најстарија се спомиње још 1553. године. Данас су оне културне-историјски споменици живописног градића познатог по риболову, маслинама и вину, нарочито „ополу“.

Шаљивуја са Ишџока

Занима ме да ли је Насредин-хоџа био личност која је заиста постојала, или су и он и његови узбудљиви доживљаји плод нечије маште.

Амир Грачо,
Нови Шехер

Не зна се поуздано да ли је популарни Насрудин, Насрадин, Насредин или Наср-ед-дин хоџа, како се све појављује његово име, стварно постојао и оставио иза себе многобројне, врло духовите и довитљиве приче и анегдоте. Наиме, многе шале и догађаји који се приписују њему налазе се у арапској у персијској књижевности из времена пре него што је, наводно, живео сам Насредин-хоџа. У турској књижевности то је шаљивуја који је, по народном предању, живео крајем 14. века у Акшехиру. Његове шале су са-

купљене и брзо преведене на језике суседних земаља, па су тако, усменим преношењем, доспеле и у нашу народну књижевност. Познато је да је Вук Стефановић Караџић, скупљајући наше књижевне благо, забележио и приче о Насредин-хоџи. Према томе, оне се не могу са сигурношћу приписати некој стварној историјској личности. Без обзира на то, „турски Ојленшпител“, како још називају Насредин-хоџу, већ вековима је омиљен код многих народа захваљујући својој шаљивости, лукавости и оштроумности.

Чубај се нишадора

Чуо сам за нишадор, па бих желео да знам о каквој је материји реч.

Зоран Петровски,
Медвеђа

Нишадор или салмијак је у ствари, амонијум-хлорид, односно со хлороводоничне киселине. Хемијска формула му је NH_4Cl . То је кристално, влакнасто једињење које има могућност да сублимише, то јест да се као чврсто тело загревањем претвори у пару, а затим хлађењем поново очврсне. Користи се као електролит у такозваним Лекланшеовим сувим и мокрим галванским спојевима и при летовању или лемљењу, јер оксиде метала преводи у лако испарљиве хлориде. Нишадор је некада употребљаван у медицини као средство за знојење. Треба га се чувати јер је отрован.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љуби-сав Лилић, Каћа Милетић, Брани-слава Митровић, Мирјана Моравче-вић, Раденко Павловић, Ружица Пе-тровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Све-тлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашо-вић, Мирјана Крступовић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уред-ник стрипа), Петар Милатовић, Ве-сна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Не-дељковић, Биљана Орловић, Љубо-мир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоро-вић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаме-нић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИ-ТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фото-графије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за кул-туру СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полуго-дишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полуго-дишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну на-знаку НО „Политика“ ООУР „Прода-ја“ — претплата на лист „ПОЛИТИ-КИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У
СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:

САД	\$ 65.—
СР НЕМАЧКА	DM 115.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr. 107.—
ФРАНЦУСКА	Fr. 267.—
ШВЕДСКА	Škr. 271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обаве-зну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

